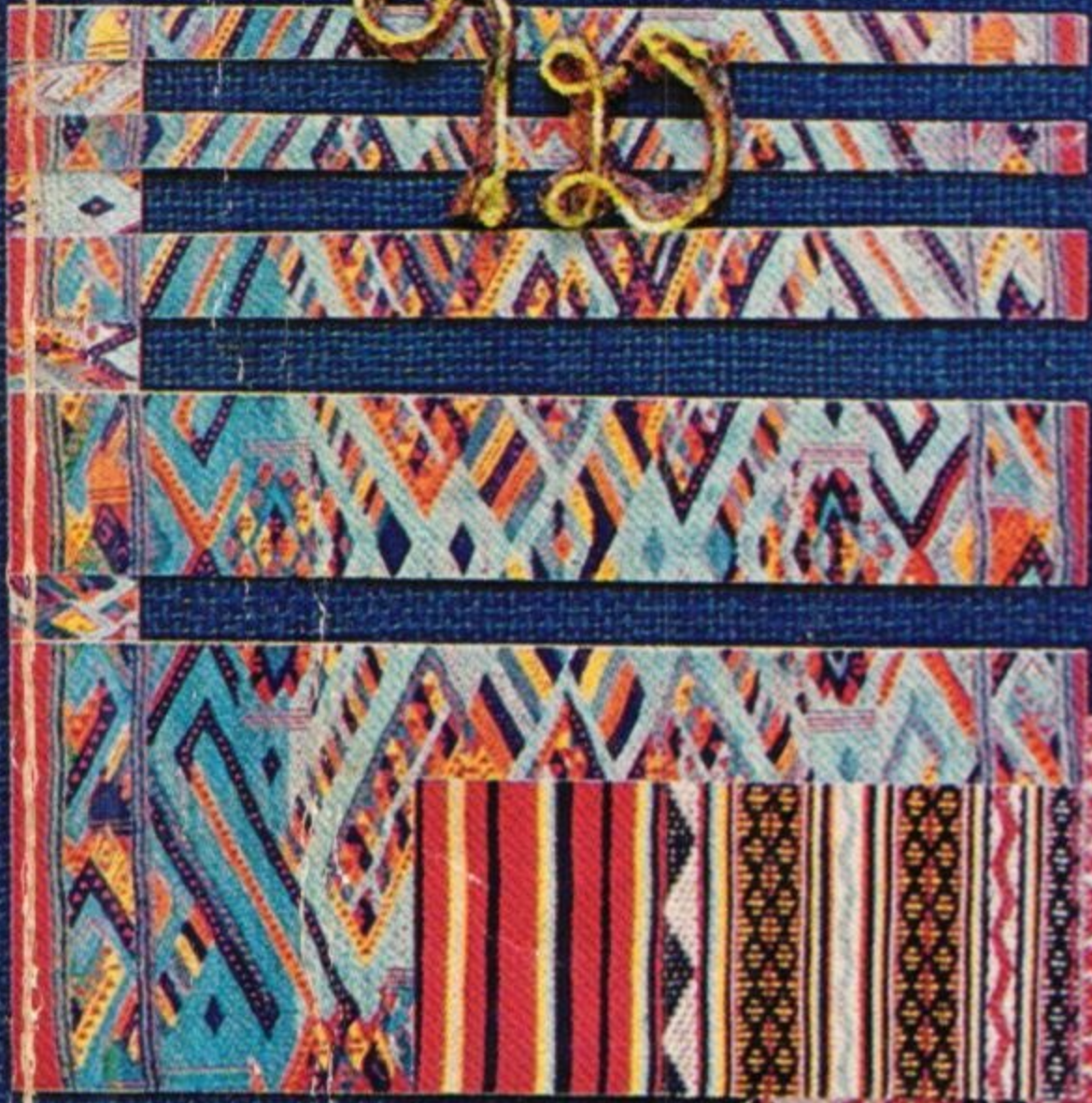

ព្រះបរមរាជវាំង

វិញ

សិបស្វាយប្រាំ

Infinite Designs
The Art of silk

**ແພພັນລາຍ
ໃນ
ສິນສາຍໄທມ**

**Infinite Designs :
The Art of Silk**

**ສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວ
ສ.ປ.ປ.ລາວ**

**LAO WOMEN'S UNION
SIDA**

ແຜພັນລາຍ ໃນ ສິນສາຍໄຫມ

ຂຽນໂດຍ ດວງເດືອນ ບຸນຍາວົງ
ບັນດິດ ປະທຸມວັນ
ຈັນທ່ອນ ຈັນທະຈິດ

ຮຽບຮຽງພາສາອັງກິດ : ແອນ ໂທມາສ
ປາມເມີລາ ຊູໄວຣ

ບັນນາທິການ : ອຸທິນ ບຸນຍາວົງ
ກົງທອງ ນັນທະວົງດວງສີ

ທີ່ປຶກສາ : ອ່ອນຈັນ ທໍາມະວົງ
ດາຣາ ກັນລະຍາ

ອຸປະຖໍາ : ອົງການຊີດາ

ຈັດຫນ້າຄອມພິວເຕີ : ຄໍາມັກ ວົງສັກດາ
ໂອທອງ ຄໍາອິນຊູ
ອອກແບບປຶກ : ຫນູພິນ ຫມິນອາມາດ

© ສະຫງວນລິຂະສິດ
ໂດຍ : ດວງເດືອນ ບຸນຍາວົງ
ຈັດພິມໂດຍ : ສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວ,
ຕູ້ ປ.ນ. 59 ວຽງຈັນ, ໂທ : 214308

ພິມເທື່ອທີຫນຶ່ງ : ກໍລະກົດ 1995
ທີ່ໂຮງພິມ ບາງກອກ
ຈໍານວນ .1500 ເຫລັ້ມ

Infinite Designs :
The Art of Silk
Written by :
Douang Deuane Bounyavong
Bandit Pathoumvanh
Chanthone Chanthachit

English text editor :
Anne Thomas
Pamela Sue Wright

Lao text editor :
Outhine Bounyavong
Kongthong Nanthavong douansy

Advisor :
One Chanh Thammavong
Dara Kanlagna

Supported by : SIDA

Artwork :
Othong KhamInXou
Khammack Vongsakda
Nouphon Meun Amat

© by Douangdeuane Bounyavong
Published by Lao Women's Union
P.O. Box 59 Vientiane,
Tel : 214308

First edition : July, 1995,
copies.

Printed by : T. P. Print
Bangkok Thailand

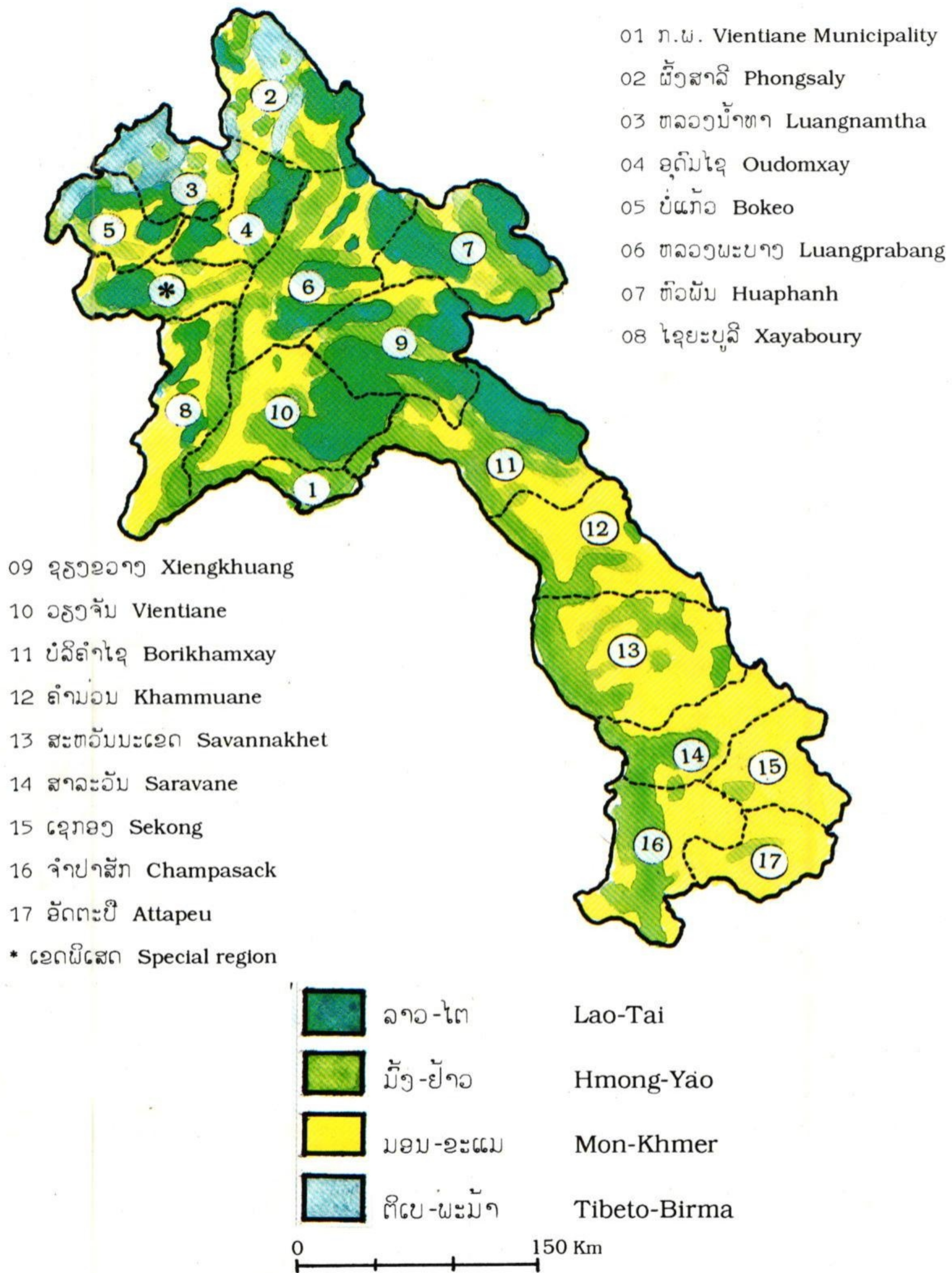
ສາລະບານ

TABLE OF CONTENTS

	ໜ້າ		
- ຄໍາຂອບໃຈ	ກ	Acknowledgments	
- ຄໍາເຫັນ	ຂ	Appreciation	
- ຈາກຜູ້ຂຽນ	ງ	From the author	
- ຂໍ້ຄວາມເບື້ອງຕົ້ນ	1	The Art of Silk collection	3
- ການຈັດແບ່ງຜ້າໃນສິນສາຍໄຫມ	2	Traditional Textiles in LAOS: A Living Art From Birth to Death	15
- ປະຫວັດໂດຍສັງເຂບ ຂອງ ຜ້າແຜລາວ	14	The Importance of Textiles in everyday life	31
- ບົດບາດ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງ ຜ້າແຜໃນສັງຄົມລາວ	31	Importance of Textiles : past and present	47
- ຜ້າໃຊ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ແລະ ຜ້າໃຊ້ໃນພິທີກໍາ	39		
- ຮຽນຮູ້ການຍ້ອມສີທໍາມະຊາດ	53		
- ຄໍາບັນຍາຍຜ້າສະສົມໃນສິນສາຍໄຫມ	69	Detailed description of the Collection	
- ອະທິບາຍຫມາຍເຫດ ແລະ ບັນຊີເອກະສານຄົ້ນຄວ້າ		Notes and Bibliography	

ແຜນທີ່ສະແດງຖິ່ນຖານຂອງ 4 ຊົນເຜົ່າໃຫຍ່

Ethno-Linguistic Repartition of 4 major groups in Lao P.D.R.

Source : Le LAOS : Strategies d'un Etat-tampon
 Christian Taillard, 1989
 State Statistical Centre, LAO P.D.R., 1992

ເຄື່ອງນຸ່ງວັນບຸນ, ໄຕແດງ, ເມືອງເຜືອງ
ແຂວງວຽງຈັນ 1994

Tai Daeng ceremonial costume, Muang
Fuang, Vientiane 1994

ສາວຢ້າວ, ໄຊຍະບຸລີ 1994

Yao traditional costume, Xayabury 1994

ສາວໄຕເມີ້ຍ, ແຂວງຄຳມ່ວນ

Muay traditional costume, Khammouane 1994

ຊຸດວັນບຸນ ມື້ງຂາວ, ໄຊຍະບຸລີ

White Hmong traditional costume,
Xayabury 1994

ເຄື່ອງນຸ່ງໄຕແດງ
Tai Daeng traditional costume

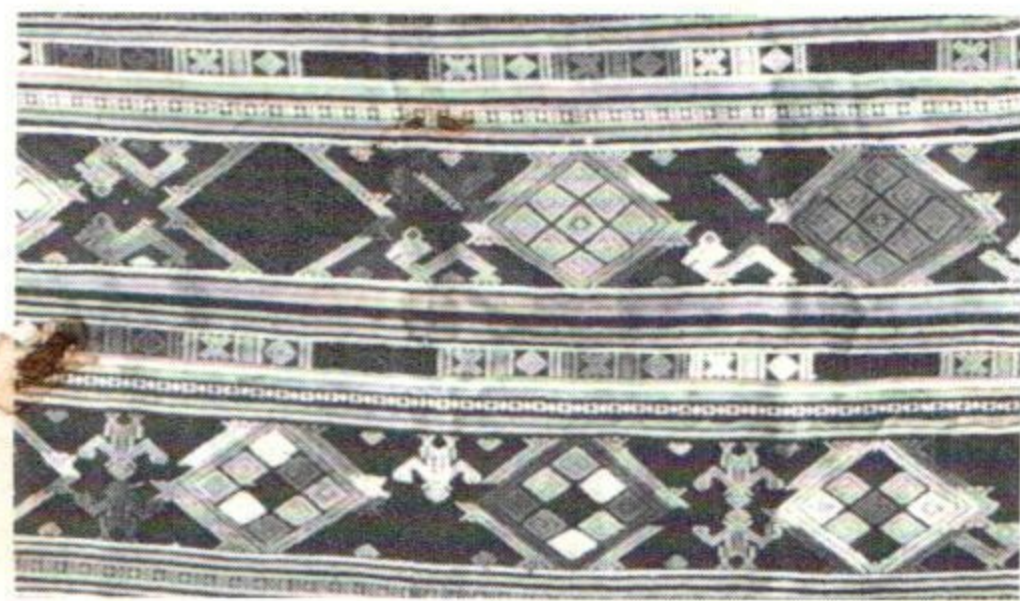

ສາວຢ້າວ, ໄຊຍະບຸລີ 1993
Yao traditional costume, Xayabury 1993

ຊຸດນຸ່ງບຸນຊາວມົ້ງ, ໄຊຍະບຸລີ 1993
Hmong traditional costume, Xayabury 1993

ເຄື່ອງນຸ່ງຫັນສະໄຫມ ຕັດດ້ວຍຜ້າບູຮານ
Modern clothing made from antique textiles

ຄໍາ ຂອບໃຈ

Acknowledgments

ປຶ້ມນີ້ປາກົດອອກມາສູ່ສາຍຕາຂອງທ່ານຜູ້ອ່ານ ກໍຍ້ອນໄດ້ຮັບຄວາມຮ່ວມມືຈາກຫລາຍພາກສ່ວນ ແລະ ບຸກຄົນຕ່າງໆ, ຖືວ່າເປັນການຮ່ວມມືອັນລ້ຳຄ່າ ແລະ ປາສະຈາກບໍ່ໄດ້. ຫມາກຜົນຂອງການອຸທິດຂອງແຕ່ລະທ່ານ ຈະຢູ່ໃນຄວາມຊົງຈໍາຕະຫລອດໄປ ແລະ ໃນໂອກາດນີ້ ຄະນະຜູ້ຈັດທໍາຂໍຈາລຶກຊື່ຜູ້ປະກອບສ່ວນ ທັງໃນດ້ານທຶນຮອນສະຕິປັນຍາ ແລະ ເທື່ອແຮງ ໄວ້ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ :

In preparing the Infinite Designs : The Art of Silk, many persons supported in a variety of ways. As a book of this kind is important and its publication is timely, their efforts were enthusiastic and thus gratefully acknowledged.

Organizations and individuals who made this noble thought into reality are extended sincere thanks as follows :

ອົງການສິດາແຫ່ງປະເທດສະວີເດັນ, ອົງການແມ່ ແລະ ເດັກ, ອູລາ ໂຈຣາສັນ, ຊຸຍເມັງ, ແພດທຣີເຊຍ ແຫມ້ນຫນາ, ໂກລເດຍ ໄຮ້ເລີ, ກົງທອງ ມັນທະວົງດວງສີ, ຕອມຄໍາ ອິນທະວົງ, ຈະເລີນໄຊ ພົມມະວົງສາ, ໂສພາ ອິນທະວົງສາ, ແກ້ວທິບມົນຕີ, ຊ່າງ ຕໍ່າທູກຫລາຍໆບ້ານ, ຊູໄວຣ໌, ແອນ ໂທມັສ ແລະ ອຸທິນ ບຸນຍາວົງ.

SIDA, UNICEF, Mrs Ulla Johason, Dr.Shui Meng, Mrs Patricia Naenna, Mrs Claudia Hyles, Kongthong Nanthavongdouangsy, Tom Kham Inthavong, Chalernxay Phommavongsa, Sopha Inthavongsa, Keo Thipmontee, the weavers of many village, Sue Wright, Anne Thomas and Outhine Bounyavong.

ຄວາມເຫັນ

ຂ້າພະເຈົ້າຮູ້ສຶກປິຕິຍິນດີເປັນຢ່າງຍິ່ງ ທີ່ປຶ້ມຫົວນີ້ປາກົດອອກມາ ເພື່ອຕອບສະຫນອງຄວາມມຸ່ງມາດປາຖະຫນາ ຂອງ ຫລາຍຄົນທັງລາວ ແລະ ຕ່າງປະເທດ ທີ່ຢາກຮູ້ຈັກຄວາມເປັນມາ ຂອງແຜ່ນແພລາວ. ເປັນທີ່ຊາບກັນວ່າ ແມ່ຍິງລາວ ບັນດາເຜົ່າ ຮັກສາວັດທະນະທຳ ການນຸ່ງຖືໄວ້ໄດ້ເປັນຢ່າງດີ. ແຜ່ນແພທີ່ນຳມາໃຊ້ເຮັດເຄື່ອງອາພອນປະດັບກາຍ ມີຫລາກຫລາຍສີສັນ ແລະ ລົງລາຍທີ່ຕ່າງກັນໄປແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນ. ສີມີການຕຳຫຼຸກເຮັດໄຫມກໍລ້ວນແຕ່ສ່ອງແສງເຖິງຄວາມສາມາດອັນຫນ້າອັດສະຈັນ ແລະ ສິລະປະອັນປາກົດລະອຽດອ່ອນ ເປັນທີ່ປະທັບໃຈຜູ້ທີ່ໄດ້ພົບເຫັນ ແລະ ຜູ້ຊົມໃຊ້ມາເປັນເວລາດົນນານ.

ໂດຍທີ່ເຄື່ອງອາພອນແຕ່ງເພດຂອງແມ່ຍິງລາວມີຫລາຍຊະນິດ ກະແຈກກະຈາຍຢູ່ຂົງເຂດຕ່າງໆ ໃນທົ່ວປະເທດ "ສິນສາຍໄຫມ" ອັນເປັນຫນ່ວຍງານຫນຶ່ງຂອງ ສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວ ຈຶ່ງໄດ້ເກັບກຳມາສະສົມໄວ້ໃນຫ້ອງວາງສະແດງ ເພື່ອເປັນມໍລະດົກວັດທະນະທຳ ສຳລັບຄົນຮຸ່ນຕ່ຳໄປ.

ແຜ່ນແພເຫລົ່ານີ້ ມີທັງອັນເກົ່າແລະອັນໃໝ່ ຊຶ່ງເປັນຜົນງານອັນດີເດັ່ນຂອງຊ່າງຕຳຫຼຸກເຮັດໄຫມ ຜູ້ມີພອນສະຫວັນ ແລະ

APPRECIATION

It is a great pleasure to present this newly published book. This important resource was developed in a response to the hopes and wishes of many Laotians and foreigners who are interested in learning about the history of Lao textiles. It is universally recognized that Lao women of all ethnic groups have managed to preserve their traditional costumes, which are still in use to the present day. The textiles of the various costumes and garments are very rich in color and designs. They vary greatly throughout the country depending on the locality and ethnic group of the artisans. The intricate and beautiful designs of the textiles strongly reflect timeless skill of the weavers. Both the user and admirer alike are impressed and long remember the endless creativity reflected in the textiles.

Due to the great diversity of Lao textiles found in the many regions of the country, the "Art of Silk", textiles gallery was opened in 1992. It still is the sole public collection in the country. This permanent exhibition was established by the Lao Women's Union to preserve this cultural heritage for our present and future generations.

The collection is comprised of both antique and newly produced fabrics, which are master pieces created by our indigenous

ສົມຄວນປົກປັກຮັກສາໄວ້. ພວກເຮົາບໍ່ພຽງແຕ່ອະນຸລັກເຄື່ອງເກົ່າເຫຼົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງເສີມຂະຫຍາຍຫັດຖະກຳດ້ານນີ້ ໃຫ້ກ້າວໜ້າ ທັນສະໄຫມ ສົມຄູ່ກັບການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມຂອງຊາດອີກດ້ວຍ.

ຂ້າພະເຈົ້າຄິດວ່າ ການພິມປຶ້ມຫຼວງນີ້ ອອກມາ ເປັນການຊ່ອຍເຜີຍແຜ່ຜົນງານທາງດ້ານສີໄມ້ລາຍມື ຂອງຊ່າງຫັດຖະກຳລາວເຜົ່າຕ່າງໆ ໃຫ້ປາກົດຕໍ່ຊາວໂລກ ແລະ ເປັນແຫລ່ງຂໍ້ມູນສໍາລັບຜູ້ສົນໃຈຢາກຮູ້ກ່ຽວກັບແຜ່ນແພລາວໄດ້ສ່ວນໃດສ່ວນໜຶ່ງ ຊຶ່ງຈະເປັນການສ້າງເງື່ອນໄຂຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບປະສົບການ ລະຫວ່າງຊ່າງຕໍ່າລາວ ກັບຊ່າງຕໍ່າແຜ່ນແພໃນປະເທດອາຊີອື່ນໆ ຢ່າງບໍ່ຕ້ອງສົງໄສ.

ວຽງຈັນ ພຶດສະພາ 1995

ອອນຈັນ ທໍາມະວົງ
ປະທານສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວ

weavers. We believe that these textiles merit preservation. Our aim is not only to preserve the antique textiles, but also to promote continued production of these types of textiles. In this way, we hope that modern day production of such handcrafted fabrics will continue and increase in proportion with the socio-economic development of the nation.

We also believe that this book will contribute to increased recognition of the expertise of Lao artisans of all ethnicities. It constitutes a basic data source for those who are interested in Lao textiles. As for the Lao weavers themselves, they will be better able to discuss designs and art forms with others weavers, both from within Laos and from other Asian countries through this documentation of their textiles.

Vientiane, May 1995

Onechanh Thammavong
President of Lao Women's Union

ຈາກຜູ້ຂຽນ

ຜູ້ອ່ານທີ່ອ່ານທັງສອງພາສາ ອາດ
ຈະແປກໃຈວ່າ ບົດພາສາລາວ ແລະ ພາສາ
ອັງກິດໃນປື້ມນີ້ບໍ່ຄືກັນ. ມີເຫດຜົນ
ຕົ້ນຕໍຢູ່ສອງຢ່າງ. ອັນທີໜຶ່ງ, ສໍາລັບ
ຜູ້ຂຽນເອງ ເຫັນວ່າການຂຽນໜັງສື
ເລື່ອງໃດເລື່ອງໜຶ່ງອອກມານັ້ນ ບໍ່ແມ່ນ
ເລື່ອງງ່າຍເທົ່າໃດ ແລະ ເລື່ອງຈັດພິມອອກ
ໃຫ້ເປັນຫົວນັ້ນ ກໍເປັນບັນຫາໜຶ່ງອີກ
ຕ່າງຫາກ. ເມື່ອມີໂອກາດຈະໄດ້ພິມປື້ມ
ຫົວນີ້ອອກມາ ແລະ ກວ່າຈະແປທຸກສິ່ງ
ທຸກຢ່າງອອກເປັນພາສາອັງກິດ ກໍຄົງຕ້ອງ
ໃຊ້ເວລາອີກດົນ, ໂອກາດທີ່ຈະພິມ ກໍອາດ
ຫມົດໄປ. ອັນທີສອງ, ການແປທຸກຢ່າງ
ແລ້ວພິມໄວ້ໃນຫົວດຽວກັນ ກໍເຫັນວ່າ ບໍ່ຍຸຕິ
ທໍາ ສໍາລັບຜູ້ທີ່ອ່ານໄດ້ທັງສອງພາສາ.

ບົດຄວາມຂອງປື້ມເຫລົ່ານີ້ ເລີ່ມຕົ້ນ
ຈາກບົດບັນຍາຍປະກອບພິມວິດີໂອ ເລື່ອງ
"ຈາກໃບມອນສູ່ຜ້າໄຫມ" ທີ່ຜູ້ຂຽນສ້າງ
ໃນປີ 1990 ແລະ ໄດ້ປັບປຸງຕື່ມ ເມື່ອສິ່ງ
ບົດຄວາມເລື່ອງ "ເບິ່ງຜ້າລາວ" ໃຫ້ວາລະ
ສານ ວັດທະນະທໍາເອເຊຍປາຊີຟິກ ຫລື
A.P.C. ຂອງ UNESCO ທີ່ໂຕກຽວໃນປີ
1992. ບົດຄວາມນີ້ໄດ້ຮັບການປັບປຸງ
ຕື່ມເຕີມອີກ ເມື່ອຜູ້ຂຽນໄປຮ່ວມກອງປະຊຸມ

From the author

Those people who can read
both Lao and English might be sur-
prised to find that Lao and English
texts in this book are not the same.
There are two reasons for this.
First, it is not easy to write a book
and it is even harder to get one pu-
blished. When the opportunity
came to publish this book, it would
have taken a long time to translate
everything into English and the op-
portunity for publishing might have
been lost. Second, it is hardly fair
to those who can read both lan-
guages if the text is identical.

This book started in 1990
with a videofilm called " From the
Mulberry leaves to silk textiles "and
the short article "A glance at Lao
Textiles" sponsored by A.P.C Cen-
tre for UNESCO, Japan. The text
was then expanded and improved
in the article "Lao textiles : Living
art from birth to death", paper pre-
sented at the Conference: Textiles:
The commun Heritage of Asia" in
ChiangMai, Thailand in 1992. Fur-
ther refinements came while
teaching Lao at the University of
Seattle, USA. Here the text was
translated into English with the
help of students and typed into
handout for the symposium : Laos:
Cultural cross road". Both the
speech and handout were received
with great interest by the students
and others attending the sympo-
sium.

ເລື່ອງ "ຜ້າ : ມໍລະດົກຮ່ວມ ແຫ່ງ ເອເຊຍ" ທີ່ຊຽງໃຫມ່, ປະເທດໄທ ໃນປົດຮວກັນ ແລະ ເມື່ອໄປສອນພາສາລາວ ທີ່ນະຫວີທະຍາໄລ ວໍຊິງຕັນ ທີ່ນະຄອນຊີເຕັ້ນ, ສະຫະລັດ ອາເມລິກາ, ກໍຍິ່ງໄດ້ເພີ່ມເຕີມລາຍລະອຽດ ຫລາຍຂຶ້ນ. ໃນໂອກາດນີ້ ບົດຄວາມໄດ້ຮັບ ການແປ ເປັນພາສາອັງກິດຢ່າງສົມບູນ ໂດຍມີນັກສຶກສາຫລາຍຄົນຊ່ອຍ ແລະ ໄດ້ພິມແຈກຢາຍ ເມື່ອຜູ້ຂຽນເຂົ້າຮ່ວມກອງ ປະຊຸມວ່າດ້ວຍ : **"ລາວ : ທາງຄົບແຫ່ງ ວັດທະນະທຳ"** ທີ່ເມືອງນີ້. ນັກສຶກສາ ແລະ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມໃຫ້ຄວາມສົນໃຈ ຕໍ່ເນື້ອໃນບົດສະເໜີປາກເປົ່າ ແລະ ບົດ ຄວາມທີ່ພິມແຈກຢາຍໃຫ້.

ຄົນລາວເຮົາໂດຍທົ່ວໄປ ບໍ່ໄຄ່ມີ ໂອກາດຄືກັບທີ່ຊາວຕ່າງປະເທດສ່ວນໃຫຍ່ ທີ່ໄດ້ຮຽນຮູ້ ກ່ຽວກັບມໍລະດົກລ້ຳຄ່າຂອງ ເຮົາ. ປຶ້ມ ແລະບົດຄວາມສ່ວນຫລວງຫລາຍ ທີ່ເວົ້າກ່ຽວກັບປະເພນີ ແລະ ເຄື່ອງຫັດຖະ ກຳລາວຂຽນອອກ ແລະ ພິມຢູ່ຕ່າງປະເທດ. ຂ້າພະເຈົ້າຫວັງວ່າ ປຶ້ມ **ແພພັນລາຍ** ຫົວນີ້ ຈະເປັນຄູ່ມື ແລະ ບ່ອນອີງບອກເລົ່າເຖິງ ມໍລະດົກອັນຫລາກຫລາຍຂອງພວກເຮົາ ແລະ ອາດຊ່ອຍກະຕຸກຊຸກດັນໃຫ້ເກີດຄວາມ ສົນໃຈທັງສອງດ້ານ ຄື ທັງປົກປັກຮັກສາ ເຄື່ອງຫັດຖະກຳອັນສູງຄ່າ ແຫ່ງອະດີດການ ແລະ ສືບຕໍ່ປະດິດສ້າງ ສິ່ງສວຍງາມປະດັບ

We, Lao people do not have the opportunities that the foreigners do to learn about our heritage. The books or articles that have been written about Lao customs and handicrafts have mostly published in others countries. I hope that this book : "Infinite Designs" will be a way to teach people about our rich heritage and will create and interest both in preserving our fine handicrafts from the past and in continuing to create objects of beauty for the future.

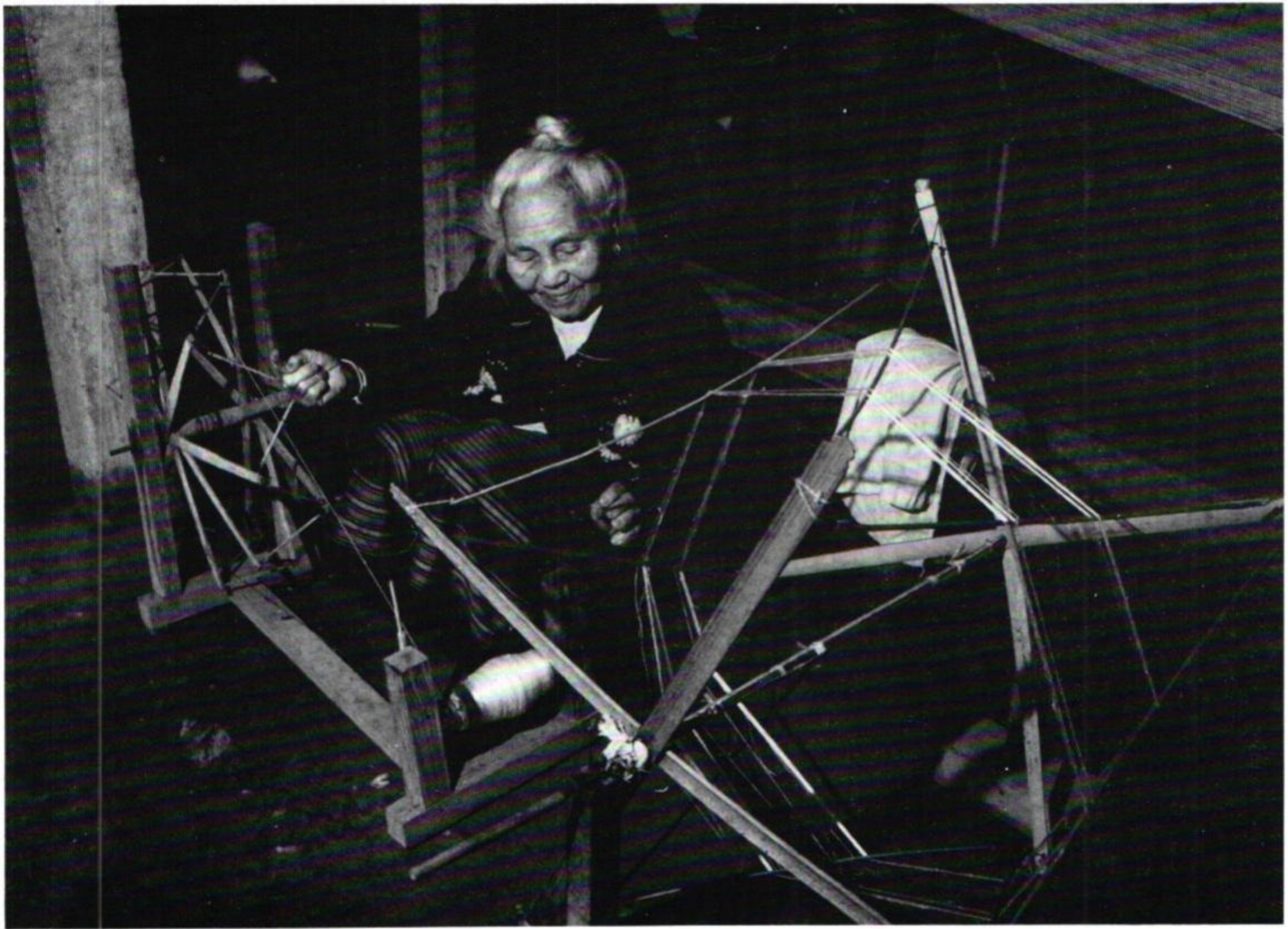
Since this book has two purposes, to supply information to foreigners who are interestd in Lao weaving while developing an appreciation among the Lao for our rich heritage, it seemed appropriate to have two different texts, one in Lao and one in English. We hope that you enjoy the book.

Douang Deuane Bounyavong

ໂລກ ໃນອະນາຄົດໄປພ້ອມກັນ. ຈິ່ງຊັ້ນ ຈິ່ງເຫັນວ່າອາດເໝາະສົມກວ່າທີ່ພິມອອກ ທັງສອງພາສາ ຄື ພາສາລາວ ແລະ ພາສາ ອັງກິດ, ທັງນີ້ ໂດຍຜື້ນຖານແລ້ວ ແມ່ນ ເນື້ອໃນອັນດຽວກັນ ແຕ່ລາຍລະອຽດບາງ ບ່ອນບໍ່ຄືກັນ.

ດ້ວຍຄວາມເຊື່ອຫມັ້ນວ່າເປົ້າຫມາຍ ທັງສອງ ອາດບັນລຸໄດ້ສ່ວນໃດສ່ວນຫນຶ່ງ, ປຶ້ມຫົວນີ້ ຈິ່ງອອກມາໃນລັກສະນະນີ້. ພວກເຮົາຫວັງວ່າ ຜູ້ອ່ານຄົງພໍໃຈ.

ດວງເດືອນ ບຸນຍາວົງ

ຂໍ້ຄວາມເບື້ອງຕົ້ນ

ຜ່ານໄລຍະປະຫວັດສາດອັນຍາວນານ ວັດທະນະທຳການນຸ່ງຖື ຂອງປະຊາຊົນລາວ ບັນດາເຜົ່າ ໄດ້ພິສູດຄວາມໂດດເດັ່ນເປັນສະຫງ່າ ແລະ ໄດ້ຮັບການເຊີດຊູໃຫ້ເປັນສິ່ງສະແດງ ເອກະລັກຂອງຊາດ ຢ່າງຫນ້າພູມໃຈ, ເປັນມໍລະດົກທີ່ສ່ອງແສງໃຫ້ເຫັນພູມປັນຍາ ແລະ ສີໄມ້ລາຍມືຂອງບັນພະບຸລຸດ ຊຶ່ງຄົນຮຸ່ນໃໝ່ຈະຕ້ອງປົກປັກຮັກສາໄວ້ ດ້ວຍຄວາມທະນຸ ຖະຫນອນ. ວັດທະນະທຳການນຸ່ງຖືນີ້ ສະແດງອອກເປັນຮູບປະທຳ ໂດຍສີມີອັນປານິດ ຂອງແມ່ຍິງລາວບັນດາເຜົ່າ ຊຶ່ງພວກເຮົາຈະພົບເຫັນໄດ້ໃນທົ່ວປະເທດ, ເປັນຜົນງານ ຫລາກຫລາຍສີສັນ, ເປັນທີ່ຫນ້າອັດສະຈັນ ສຳລັບຜູ້ພົບເຫັນ, ເປັນສະຫງ່າສຳລັບຜູ້ສວມໃສ່ ທັງໃນອະດີດ ແລະ ປັດຈຸບັນ, ແລະ ຫ້າຫາຍກາລະເວລາຢ່າງຫາຄຳເວົ້າທຳມະດາ ມາ ບັນຍາຍບໍ່ຄ່ອຍໄດ້.

ໃຜແດ່ຈະບໍ່ອອນຊອນເມື່ອເຫັນລິງລາຍອັນສວຍງາມ ເປັນຕາງິດຈີ້ ທີ່ບອກເລົ່າ ເຖິງຕຳນານ, ນິທານ ອະພິນິຫານ, ເລົ່າເຖິງຄວາມຄິດຜັນຂອງຜູ້ສ້າງສັນ ໂດຍປະຮອງ ຮອຍດັ່ງກ່າວນີ້ໄວ້ຕາມຜືນຜ້າ ແພບູຮານ ນາໆຊະນິດ ອັນເປັນອາພອນເພດຂອງແມ່ຍິງລາວ ແລະ ເປັນເຄື່ອງປະດັບໃນບ້ານເຮືອນ ຫລື ໃນພິທີກຳຕ່າງໆ, ເປັນວັດຖຸວັດທະນະທຳ ທີ່ເອີ້ນກັນຢ່າງຫນ້າພູມໃຈວ່າ **ແພຜັນລາຍ**.

ແນວໃດກໍຕາມ ກົດເກນທຳມະຊາດກໍເປັນເລື່ອງທີ່ມ່ວນມະນຸດຈະຜົນໄດ້ຍາກ. ຄວາມ ປ່ຽນແປງຂອງສັບພະສິ່ງເປັນສັດຈະທຳ. ວັດຖຸວັດທະນະທຳກໍບໍ່ຕ່າງຫຍັງກັບສິ່ງອື່ນໆ ຄື ສາມາດເກີດການປ່ຽນແປງ ໄປໃນທາງລົບ ຫລື ບໍ່ກໍເກີດສູນຫາຍໄປເລີຍ ຊຶ່ງກໍລະນີຫລັງນີ້ ເກີດຂຶ້ນໄດ້ທັງ ໂດຍໄພທຳມະຊາດ ແລະ ໂດຍນ້ຳມືຂອງມະນຸດເອງ. ເມື່ອຮູ້ແຈ້ງເຖິງຄວາມ ເປັນຈິງດັ່ງກ່າວນີ້ແລ້ວ ຖ້າພວກເຮົາມີຈິດສຳນຶກທີ່ດີ ຄື ພະຍາຍາມປົກປັກຮັກສາໄວ້ ໂດຍຫາ ວິທີຢືດອາຍຸຂອງວັດຖຸວັດທະນະທຳອອກໄປ ໃຫ້ດົນນານເທົ່າທີ່ຈະດົນໄດ້ ກໍຖືວ່າເປັນການ ເຄົາລົບພູມປັນຍາ ແລະ ສີໄມ້ລາຍມືຂອງບັນພະບຸລຸດເຮົາ ດ້ວຍຄວາມຄາລະວະ ແລະ ເອກ ອ້າງທະນົງໃຈ ໂດຍສຳນຶກຮັບຜິດຊອບຕໍ່ເຈດຕະນາລົມດັ່ງກ່າວນີ້ **ສິນສາຍໄຫມ** ອັນເປັນ ບ່ອນສະສົມແຜ່ນຜ້າອາພອນນານາຊະນິດ ທັງສະໄຫມບູຮານ ແລະ ປັດຈຸບັນ ຈຶ່ງ ປາກົດຂຶ້ນມາ ທຳມາກາງຄວາມໂລ່ງອົກໂລ່ງໃຈ ຂອງຜູ້ຄົນທີ່ຮັກຫອມສິລະປະ ວັດທະນະທຳທັງລາວ ແລະ ຕ່າງປະເທດ.

ການຈັດແບ່ງຜ້າແພ ໃນສິນສາຍໄຫມ

ສິນສາຍໄຫມ ມີຜ້າບູຮານສະສົມໄວ້ຈຳນວນໜຶ່ງ ຊຶ່ງເຖິງວ່າຈະບໍ່ທັນກວມລວມໄດ້ ທຸກທ້ອງຖິ່ນ ທຸກຊົນຊາດຊົນເຜົ່າ ແຕ່ກໍພໍຈະເປັນແຫ່ລ່ງຂໍ້ມູນຜື້ນຖານຂັ້ນໜຶ່ງ ແລະ ອາດເປັນຂະນວນຈູດປະກາຍແຫ່ງຄວາມສົນໃຈ ແລະ ໂຂໂອກາດໃຫ້ຜູ້ສະແຫວງຮຽນຮູ້ ທັງຫລາຍ ໄດ້ມາສຳຜັດໂດຍຕົນເອງ. ການຈັດແບ່ງຜ້າໃນທີ່ນີ້ ແມ່ນເຮັດຕາມຊື່ທ້ອງຖິ່ນ ຊຶ່ງມັກຈະເອົາວິທີຕໍ່າຕົ້ນຕໍ່າເອີ້ນເປັນຊື່ຜ້າຕໍ່າຊະນິດນັ້ນ ເຊັ່ນ ສິ້ນຜືນໜຶ່ງ ທີ່ຕໍ່າດ້ວຍ ວິທີມັດຫມີ ກໍເອີ້ນວ່າ **ສິ້ນຫມີ**, ສິ້ນທີ່ຕໍ່າດ້ວຍການຈັກ ກໍເອີ້ນວ່າ **ສິ້ນຈັກ** ຢ່າງໃດກໍດີ ຜ້າຕໍ່າບາງຊະນິດ ກໍມີຊື່ສະເພາະຂອງມັນ, ໃນກໍລະນີນັ້ນ ກໍໄດ້ໃຊ້ຊື່ທ້ອງຖິ່ນໄວ້ນຳ. ປັດໄຈ ອື່ນທີ່ຊ່ອຍໃຫ້ສັນນິຖານເຖິງທີ່ນາກົກເຄົ້າ ວິທີຊົມໃຊ້ຜ້າແພຜືນໜຶ່ງໆ ກໍແມ່ນວັດຖຸທີ່ໃຊ້ຕໍ່າ, ລົງລາຍ, ສີ, ເຕັກນິກ ຫລື ວິທີຕໍ່າ ແລະ ອື່ນໆ. ຂໍ້ມູນຜື້ນຖານ, ການສຳພາດຊ່າງຕໍ່າທຸກ ເຈົ້າຂອງຜ້າດັ້ງເດີມຕາມທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອຮູ້ຊື່ລາຍ ແຕ່ລະລາຍ, ຊື່ຂອງຜິດທີ່ໃຊ້ຍ້ອມສີ ແລະ ວິທີຍ້ອມນັ້ນ ເປັນເລື່ອງທີ່ຈະຕ້ອງເຮັດຢ່າງຮີບດ່ວນ ເພາະການຂະຫຍາຍຕົວ ທາງດ້ານ ຄົມມະນາຄົມ, ການຄ້າ, ການແຜ່ອິດທິພົນ ຈາກຕົວເມືອງສູ່ຊົນນະບົດ ເຊັ່ນ ການນຳເຂົ້າ ເຄື່ອງເຕັກນິກ ອຸປະກອນທັນສະໄຫມ, ແນວພັນຕົວມ້ອນ, ສີຍ້ອມເຄມີ ທັງຫມົດເຫລົ່ານີ້ ລ້ວນແຕ່ຈະເຮັດໃຫ້ເອກະລັກທ້ອງຖິ່ນ ຖືກກະທົບກະເທືອນ ແລະ ໃນທີ່ສຸດກໍຈະສ້າງບັນຫາ ໃຫ້ການໃຈ້ແຍກ ວ່າຜ້າລາຍນີ້ ມາຈາກໃສ, ໃຊ້ໄວ້ເຮັດຫຍັງ ເປັນຕົ້ນ.

" **ແພຜືນລາຍ ໃນ ສິນສາຍໄຫມ** " ແມ່ນປື້ມເຫລັ້ມທຳອິດ ຂອງພວກເຮົາ ທີ່ພະຍາຍາມໃຫ້ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບປະຫວັດໂດຍສັງເຂບ, ທີ່ມາ, ອາຍຸ ແລະ ລົງລາຍຂອງຜ້າ ແຕ່ລະຜືນ ໂດຍຈັດແບ່ງຜ້າ ອອກເປັນກຸ່ມ ຫລື ປະເພດຕ່າງໆ ດັ່ງນີ້.

ປະເພດ 1 : ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ ເຊັ່ນ ສິ້ນ, ແພ, ຜ້າວາຫາງໄກ່, ຜ້າກ່ອນ, ມັດແອວ ...

ປະເພດ 2 : ເຄື່ອງໃຊ້ໃນເຮືອນ ເຊັ່ນ ຜ້າຫົ່ມ, ຜ້າຕຸ້ມ, ຜ້າຈ່ອງລູກ, ຜ້າກ້ັງ, ຜ້າປູ, ຜ້າຫນ້າຫມອນ, ຜ້າອາສະນະ, ມຸ້ງ, ຖົງພາຍ, ຜ້າຫໍ່ຄຳຜີ ...

ປະເພດ 3 : ເຄື່ອງເອ້ປະດັບປະດາ, ຜ້າປູຢ່າງ, ຜ້າປົກໂລງ ຫລື ຫ້ອຍ ເອ້ໂລງ, ທຸງ ...

ຂຸດນຸ່ງໄປບຸນ ໂຕແດງ,
ເມືອງເມືອງ, ແຂວງວຽງຈັນ
Tai Daeng traditional costume,
Muang Fuang, Vientiane

ເຄື່ອງນຸ່ງປະຈຳເຜົ່າແລນແຕນ,
ແຂວງຫລວງນໍ້າທາ
Lenten traditional costume,
Luang Nam Tha 1994

The "Art of Silk" Collection

The Art of Silk has a small collection of antique textiles. Pieces are still being collected so that examples from every province and ethnic group will be represented. The collection provides basic information on weaving in Laos and will hopefully promote interest in this art form, while providing a place for those who wish to study and examine traditional textiles. The classification of the collection is based on the local terminology for the different types of weaving techniques. For example, a "Sin" skirt which is woven using tie dyed threads in the "Mat Mee" technique is called "Sin Mee". A "Sin" woven with discontinuous supplementary weft, known as "Chok", is called "Sin Chok". Some pieces have special names however based on their function instead of on the technique used to make them. An example of this is "Phae Khan Xung", a scarf which is either, draped diagonally over the shoulder as a shawl or wrapped around the head.

" Infinite Design: The Art of Silk " is the first book of its kind written by Lao authors. It aims to provide the general history of Lao weaving along with the origin, age and motifs used in selected pieces from the collection. It also includes information on the dyeing process and ingredients. The collection is presently divided into three different types.

Type 1 : Clothing

This includes the " sin" or tube skirt, shawl, shirt, trousers, and other traditional costumes.

Type 2 : Items for daily use

This includes blankets, curtains, pillows, cushions, mosquito nets, purses, bed sheets, baby carriers, etc.

Type 3 : Items for decoration or ceremonies

This includes the long flag used in the merit making ceremony, special pieces used to wrap

ສິ້ນ ແລະ ແພ ໂດຍສະເພາະ ແພຂັ້ນເຊິ່ງຈາກພາກເໜືອ ເປັນຜ້າ ບູຮານທີ່ຄົນນິຍົມຊື້ສະສົມໄວ້ຫລາຍ ກວ່າຫມູ່, ລົງລາຍອັນສະຫລັບສັບ ຊ້ອນ, ຄວາມແລບນຽນຂອງເສັ້ນ ໄຫມ, ສີທຳມະຊາດອັນອ່ອນຫວານ ແລະ ກົມກິນໃນຜົນຜ້າ ເຮັດໃຫ້ຊື່ສຽງ ຂອງຜ້າແພບູຮານລາວ ແພ່ຜ່າຍອອກ ສູ່ເວທີສາກົນ ແລະ ກາຍເປັນສິນຄ້າ ວັດທະນະທຳອັນເປັນເອກະລັກ ເດີນ ອັນຫນຶ່ງຂອງຊາດ. ສິ້ນ ແລະ ແພ ເປັນອາພອນປະຈຳຕົວຂອງແມ່ຍິງ ລາວຊົນຊາດຊົນເຜົ່າ ນັບເປັນເວລາ ຫລາຍພັນປີມາແລ້ວ, ເທົ່າເຖິງປັດຈຸ ບັນ ແມ່ຍິງລາວແຕ່ເໜືອຮອດໃຕ້ ຍັງຄົງໃຊ້ສິ້ນເປັນອາພອນຫລັກ ຂອງ ການນຸ່ງຖື ສ່ວນຜ້າແພອື່ນໆນັ້ນ ມີບົດ ບາດຫລຸດລົງມາ. ເອກະສານປະຫວັດ ສາດລາວ(2) ບັນຍາຍລັກສະນະ ການນຸ່ງຖືຂອງແມ່ຍິງລາວ ສະໄຫມ ອານາຈັກຫນອງແສ (ຄ.ສ. 730) ວ່າ : " ແມ່ຍິງບໍ່ໃຊ້ແປ້ງທາຫນ້າ ແລະ ບໍ່ແຕ້ມຄີ້ວ ໃຊ້ແຕ່ນ້ຳມັນກັນ ຈາກຕົ້ນມອນທາຜົມ ແມ່ຍິງຜູ້ມີ ຖານະດີ **ນຸ່ງສິ້ນໄຫມ ຫົວສິ້ນກໍເຮັດ ດ້ວຍໄຫມ**, ຜົມເປຍ ຢ່ອນລົງມາສອງ ຂ້າງ ແລ້ວມ້ວນໄວ້, ຫູເອ້ດ້ວຍນຸກ ແກ້ວຫັບທິມ ຫລື ອຳພັນ."

ວິທີນຸ່ງສິ້ນໄດ້ຜັດທະນາ ແລະ ປັບປຸງຂຶ້ນຕາມຄວາມກ້າວໜ້າຂອງສັງຄົມ ມາຮອດກາງສະຕະວັດທີ 20, ສິ້ນນຸ່ງຂອງແມ່ຍິງລາວ ໄດ້ຮັບການປຸງແຕ່ງໃຫ້ທັນສະໄຫມ ໂດຍປ່ຽນຈາກຫຍິບຕໍ່ດູກຂ້າງທຳມະດາມາເປັນການຫຍິບໃຫ້ເຂົ້າກັບຮູບຊົງ ແອວ ແລະ ກະໂພກຂອງຜູ້ນຸ່ງ ນັ້ນຫມາຍຄວາມວ່າ **ສິ້ນ** ກາຍເປັນສົມບັດ ຫລືເຄື່ອງໃຊ້ສະເພາະບຸກຄົນແທ້ໆ. ສິ້ນທີ່ຕັດຫຍິບ ໃຫ້ເຂົ້າຮູບເຂົ້າຊົງນີ້ ເອີ້ນກັນວ່າ **ສິ້ນສຳເລັດ** ຄືຫຍິບໄວ້ຮູບຮ້ອຍແລ້ວນັ້ນເອງ; ຢ່າງໃດກໍຕາມ ສິ້ນກໍຍັງຮັກສາເອກະລັກຂອງມັນໄວ້ໄດ້ຢູ່. ຍ້ອນວ່າສິ້ນເປັນອາພອນປະຈຳຕົວທີ່ມີຊີວິດຊີວາ ຄູ່ຄຽງກັບແມ່ຍິງລາວມາເທິງນານ, ສິ້ນລາວຈຶ່ງຫລາກຫລາຍໄປດ້ວຍສີສັນ ຮູບແບບ ແລະ ລົງລາຍ, ເປັນການຍາກທີ່ຈະຈຳແນກໄດ້ຢ່າງ ຖືກຕ້ອງສະເໝີໄປວ່າ ສິ້ນນັ້ນໆແມ່ນຂອງທ້ອງຖິ່ນໃດ ເພາະຂາດການບັນທຶກຂໍ້ມູນໄວ້ເປັນຫລັກຖານ. ເອກະສານທີ່ພໍ້ຍັງຍືນເປັນລາຍລັກອັກສອນ ທີ່ເວົ້າເຖິງການນຸ່ງຖືຂອງຄົນບູຮານກໍມີແຕ່ປະຫວັດສາດລາວ ແລະ ຫນັງສື ວັນນະຄະດີເອກຂອງລາວທີ່ມັກຈະພັນ ລະນາເຖິງລົງລາຍໃນຜ້ານຸ່ງແພຖື ຂອງເຈົ້າຟ້າ

palm leaf manuscripts, long cloths for dignitaries to walk on, coffin covers, and various small pieces used for rite of passage.

Experts in Lao textiles use the following criteria to help them recognise the origin and function of each piece: the type of thread used in weaving, motif, color, and technique. It is also important to interview the owner or weaver of a piece and to record the details about how it was dyed and woven, including local terms for both technique and motif. As in any living art form, ideas and techniques are exchanged and copied from one area to another. The introduction of new types of silk worms, chemical dyes and modern equipment often makes it impossible to tell the exact origins of a piece without interviewing the weaver.

There are many factors which can be used to determine the origin of a certain piece.

ພະມະຫາກະສັດ ຊຶ່ງເປັນຕົວ ລະຄອນເອກ ແຕ່ບໍ່ໃຫ້ຂໍ້ມູນຈະແຈ້ງ ກ່ຽວກັບວິທີການນຸ່ງຖື ຫລື ຫ້ອງຖິ່ນ ທີ່ທຳການຜະລິດ, ອາໄສຫລັກ ຖານການ ຄົ້ນຄວ້າຂອງຕ່າງປະເທດ ແລະ ປະເທດ ໃກ້ຄຽງ ຈຶ່ງໄດ້ຂໍ້ມູນທີ່ຍັງຍືນເຖິງ ຍຸກສະ ໄຫມການກຳເນີດ ແລະ ແຫລ່ງກຳ ເນີດ ຂອງລົງລາຍໃນຜືນຜ້າຂອງຊາວອາຊີ ໃນພາກພື້ນອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້. ການ ສຶກສາປຽບທຽບ ລະຫວ່າງ ລາຍຜ້າຂອງ ຊົນຊາດເຜົ່າໃຫຍ່ໃນຂົງເຂດນີ້ ຈະຊ່ອຍໃຫ້ ຄວາມແຈ້ງຂາວ ກ່ຽວກັບເຊື້ອສາຍເຜົ່າພັນ ແລະ ກຳນົດອິດທິພົນ ທາງວັດທະນະທຳ ຂອງມະນຸດຊາດ ທີ່ມີຕໍ່ກັນໃນເບື້ອງກ່ອນ. ເປັນທີ່ເຂົ້າໃຈວ່າ ຜ້ານຸ່ງແພຖື ເປັນອາພອນ ສຳຄັນທີ່ສຸດຊະນິດໜຶ່ງ ທີ່ມະນຸດຊາດໄດ້ ປະດິດຂຶ້ນ ແລະ ໄດ້ກາຍເປັນສັນຍາລັກ ແຫ່ງຄວາມສີວິໄລ ກ້າວຫນ້າ ທັນສະໄຫມ ຂອງຄົນເຮົາ.

ມີຫລາຍປັດໄຈ ທີ່ຊ່ອຍໃຫ້ສາມາດ ຄາດຄະເນເຖິງ ທີ່ມາຂອງຜ້າຕໍ່ແພຖື ຜືນໜຶ່ງໆ ເຊັ່ນ :

6 Infinite Designs

1. Material : The material will tell you the ethnic group and locality. For example, a shoulder bag woven from hemp fiber belongs to the Kamu from northern Laos, a " sin " or shawl using gold or silver thread belongs to the low land people or the Phuan from Luangprabang, Vientiane.

2. Motif: The "nak" or dragon and "Siho" the long nosed lion characterise the Red and Black Tai from Huaphanh.

3. Weaving techniques : Supplementary weft of red and black cotton thread woven in large but intricate designs characterise the Lue of Luangprabang, and Luangnamtha. To use a back tension loom is associate with the hill tribe people of the south. A backstrap loom is tied around the waist.

4. Dye : Bright red from insect wax or "khang" characterises the Phuan and Tai Daeng (Red Tai), while the pink from the same source is used by the Black Tai and the Tai Muay.

Clothing and fashion have changed in Laos over the centuries although some things have remained the same. Many of the minority groups continue to wear their traditional costumes, but among the Lao-Tai only the women wear tradition clothing on a daily basis. The men started wearing western style clothing due to the French influence. For special ceremonies, however, the men will still wear traditional clothing. In 730 AD. (1) women were described as not wearing powder on their faces or painting their eyebrows like the Chinese but using oil from the mulberry tree on their hair. The

1. ວັດຖຸທີ່ໃຊ້ : ບົ່ງບອກຊົນເຜົ່າ ແລະ ຫ້ອງຖິ່ນ, ຕົວຢ່າງ ຖົງປຽດ ແມ່ນເຄື່ອງໃຊ້ ຂອງ ເຜົ່າຂະນຸ ພາກເຫນືອ, ການຕໍ່າສອດ ດ້ວຍໂຫມເງິນ ໂຫມຄໍາ ໃນຜືນສີ່ນ ຫລື ແພ ບ່ຽງ ແມ່ນລາວລຸ່ມ, ພວນ, ຈາກຫລວງ ພະບາງ ວຽງຈັນ ຫລື ສະຫວັນນະເຂດ ເປັນຕົ້ນ.

2. ລົງລາຍ : ບົ່ງບອກຫ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຊົນເຜົ່າ ເຊັ່ນ ລາຍນາກ ລາຍສິງ ແມ່ນລັກສະນະສະເພາະຂອງເຜົ່າໄຕ ເຊັ່ນ ໄຕດໍາ ໄຕແດງ ແຂວງຫົວພັນ.

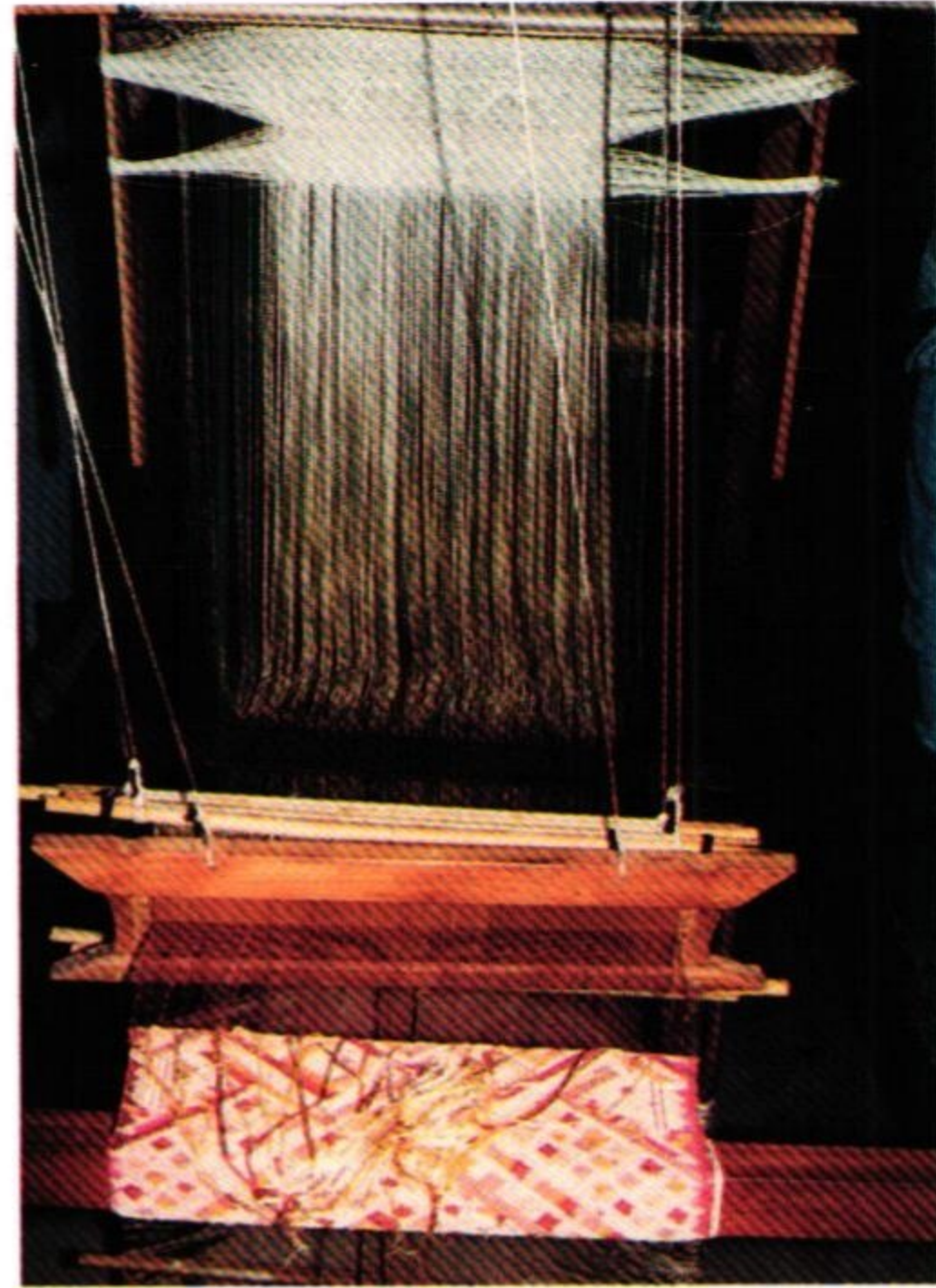
3. ວິທີຕໍ່າ : ບົ່ງບອກຊົນເຜົ່າ ເຊັ່ນ ຂີດ ດ້ວຍຝ້າຍດໍາ ແດງ ລາຍແລບ ແລະ ໃຫຍ່ແມ່ນລີ້, ຕໍ່າດ້ວຍເຂົາກີ່ແອວ ແມ່ນ ເຜົ່າລາວເທິງ ພາກໃຕ້ ເປັນຕົ້ນ.

4. ສີທໍາມະຊາດ : ຄັ່ງແດງສົດ ແມ່ນ ພວນ ຊຽງຂວາງ, ໄຕແດງ, ໄຕເມີ້ຍ ຄໍາມ່ວນ ແລະ ສີຄັ່ງອອກບົວ ແມ່ນໄຕດໍາ ເປັນຕົ້ນ.

high ranking women wore a " sin " or tube skirt made of silk with silk waist band. Their hair was rolled into two knots right behind the ears and decorated with precious stones like pearls, rubies and amber. Today women still wear the " sin " on a regular basis and a shawl for special events but the other pieces of traditional clothing are no longer in use.

Although the " sin " has been worn for over a thousand years, how it is worn has changed. The major change was in the middle of this century when darts were sewn into the sin. Before this, the sin was simply a tube which was gathered, folded or pleated and held in place with a belt. With the introduction of darts, the sin fit the figure of the owner and was no longer easy to pass down to children as a family treasure.

Since the " sin " has been around for so long, there is great variety in color, motif and technique. Most data about weaving has not been recorded over the centuries. The only sources which mention clothing are Lao history and some literary works. These are

ກິປະກອບດ້ວຍເຂົາຍືນສໍາລັບຕໍ່າລາຍຈິກ
Classical loom with vertical heddles for supplementary weaving technique

ຢ່າງໃດກໍດີ ການຈໍາແນກທີ່ຊັດເຈນ ມັນ ຕ້ອງອາໄສຫລາຍປັດໄຈກໍາມົດສົມທົບ ກັນ ເພາະຊ່າງຕໍ່າຫຼຸກ ໃນ ສ.ປ.ປ.ລາວ ຮູ້ຈັກວິທີຕໍ່າຫລາຍແບບ ແລະ ມັກສົມທົບ ຫລາຍວິທີຕໍ່າໃສ່ກັນ, ບາງເທື່ອຈະພົບວ່າ ໃນສິ້ນຜົນຫນຶ່ງໆ ຊ່າງຕໍ່າໄດ້ຕໍ່າດ້ວຍສາມ ຫລືສີ່ວິທີ. ໂດຍທົ່ວໄປຊ່າງຕໍ່າຫຼຸກໃນ ສ.ປ.ປ.ລາວ ຫຼຸກພາກ ຮູ້ຈັກ ເຮັດຫມີ່, ຕີລາຍ, ເກັບຂິດ, ເກັບຈິກ, ຕາມຸກ ... ແຕ່ຄວາມລະອຽດ ສີສັນຕ່າງກັນຢູ່ໃນລົງ ລາຍ ດັ່ງຕົວຢ່າງຈະເຫັນໄດ້ໃນ **ສິ້ນຫມີ່** ແລະ **ສິ້ນຈິກ** ຈາກພາກຕ່າງໆ ທີ່ນໍາມາສະເໜີ ໄວ້ລຸ່ມນີ້.

ສິ້ນຫມີ

1. ສິ້ນຫມີຕາ, ໄຕແດງ, ໄຕຂາວ
ແຂວງຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ

Sin Mee Tda, Tai Daeng, Tai Khao, Xieng Khouang provinces

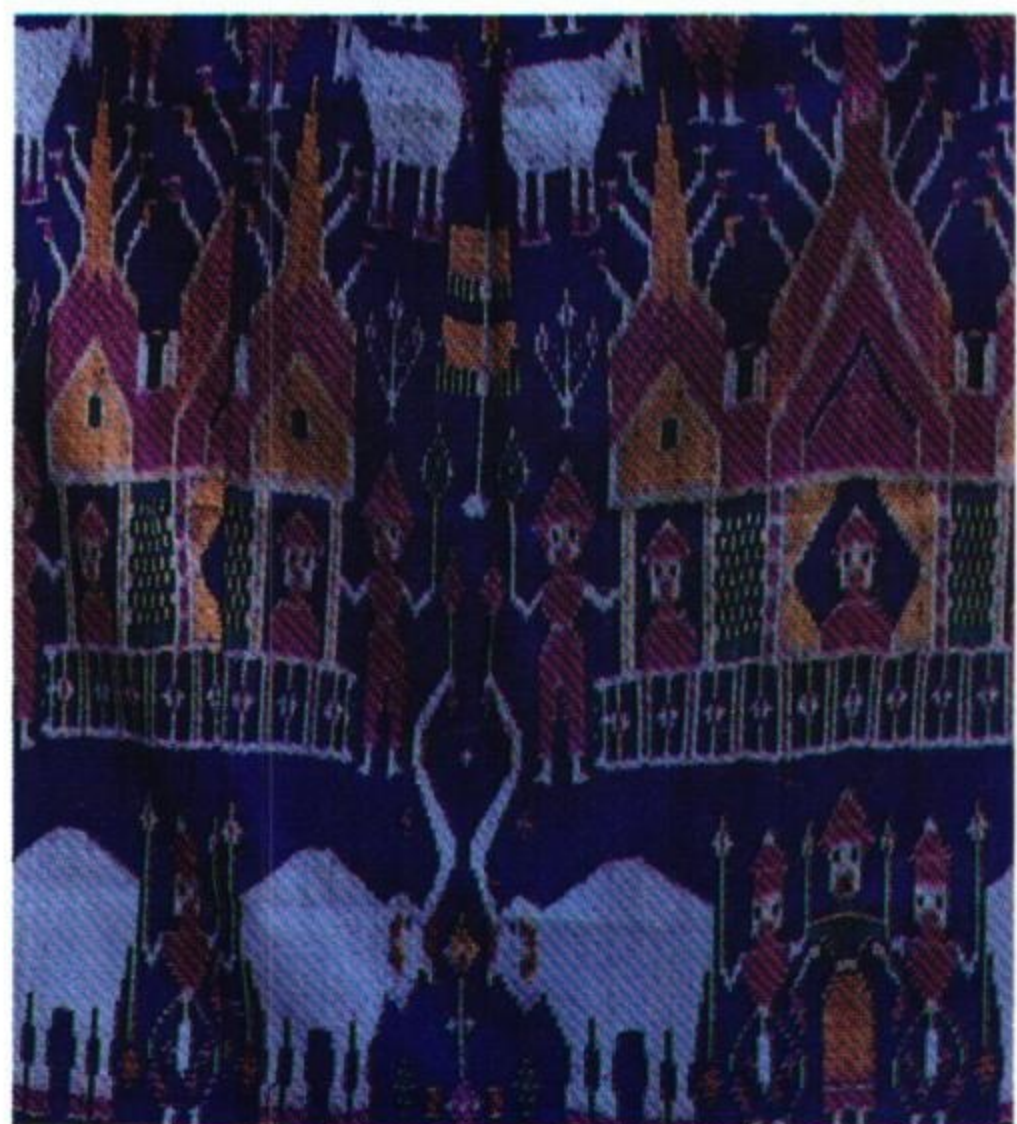
2. ສິ້ນຫມີນາກຫມີເອ້ອ; ລາວ, ພວນ
ວຽງຈັນ, ຊຽງຂວາງ, ຫລວງພະບາງ

Sin Mee Nak Mee Eua; Lao; Phuan; Vientiane, Xieng Khouang, Luang Prabang provinces

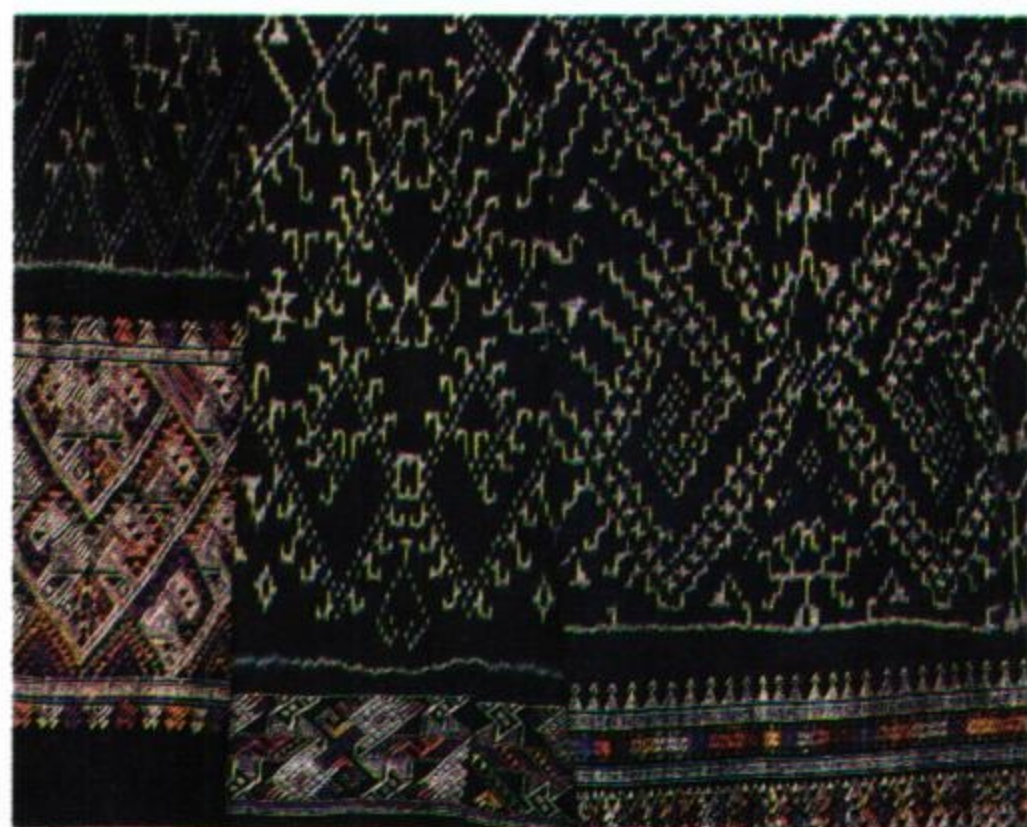
3. ສິ້ນຫມີຜາສາດ, ລາວ
ແຂວງຈໍາປາສັກ

Sin Mee with palace motif, Lao; Champassack

4. ສິ້ນຫມີຝ້າຍ, ພວນ, ພູໄທ, ເມັ້ຍ
ຊຽງຂວາງ, ຄໍາມ່ວນ, ຫົວພັນ

Sin mee, cotton, Phuan, Phu Tai, Muay; Xieng Khouang, Huaphanh Khammouane provinces

ສິ້ນຫມີ

1. ສິ້ນຫມີຕ່າ, ໄຕແດງ, ໄຕຂາວ
ແຂວງຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ

Sin Mee Tda, Tai Daeng, Tai Khao, Xieng Khouang provinces

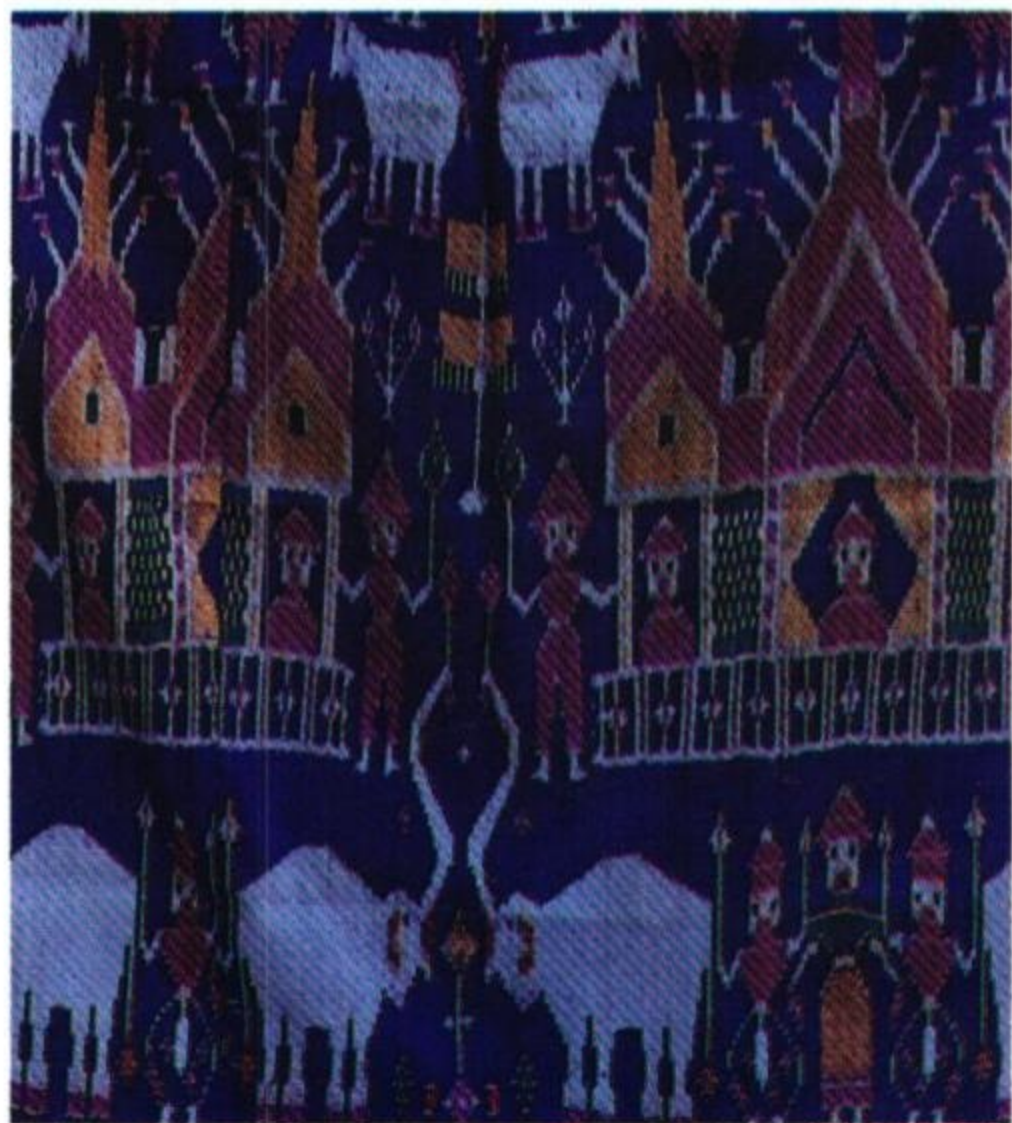
2. ສິ້ນຫມີນ່າກຫມີເອ້ອ; ລາວ, ພວນ
ວຽງຈັນ, ຊຽງຂວາງ, ຫລວງພະບາງ

Sin Mee Nak Mee Eua; Lao; Phuan; Vientiane, Xieng Khouang, Luang Prabang provinces

3. ສິ້ນຫມີຜາສາດ, ລາວ
ແຂວງຈຳປາສັກ

Sin Mee with palace motif, Lao; Champassack

4. ສິ້ນຫມີຝ້າຍ, ພວນ, ພູໄທ, ເມັຍ
ຊຽງຂວາງ, ຄຳມ່ວນ, ຫົວພັນ

Sin mee, cotton, Phuan, Phu Tai, Muay; Xieng Khouang, Huaphanh Khammouane provinces

ສິນຈົກ

1. ສິນຈົກ, ລີ້

ແຂວງຫລວງພະບາງ, ອຸດົມໄຊ

Sin Chok, Lue;
Luang Prabang, Oudomxay

2. ສິນຈົກໄຫມຄຳ, ລາວ, ພວນ

ຫລວງພະບາງ, ວຽງຈັນ, ຈຳປາສັກ

Sin Chok with golden threads;
Lao, Phuan; Luang Prabang,
Champassack

3. ສິນຈົກ, ໄຕແດງ, ໄຕຂາວ

ແຂວງຫົວພັນ

Sin Chok, Tai Daeng, Tai Khao;
Huaphanh

of limited use since they mostly describe the clothing of the royal family and only give very general information about anyone else. Even the description of the royal family will tell of the motif or color used but will not explain how the piece was dyed, woven or worn. Information about when weaving started in this area and how motifs have been developed has to be pieced together from archaeological finds in neighboring countries. Research on the weaving techniques and major motifs of the ethnic groups would provide much valuable information. It would also give strong clues about the migration of ethnic groups and the cultural influence between such groups in South-east Asia. The creation and development of weaving techniques symbolizes the development of the culture.

ເຄື່ອງນຸ່ງມື້ບຸນຊາວໄຕແດງ,
ເມືອງເຜືອງ, ແຂວງວຽງຈັນ 1774
Tai Daeng ceremonial costume,
Muang Fuang district
Vientiane province 1994

ສາວສະໄຫມກັບແພເກົ່າ
Antique shawl

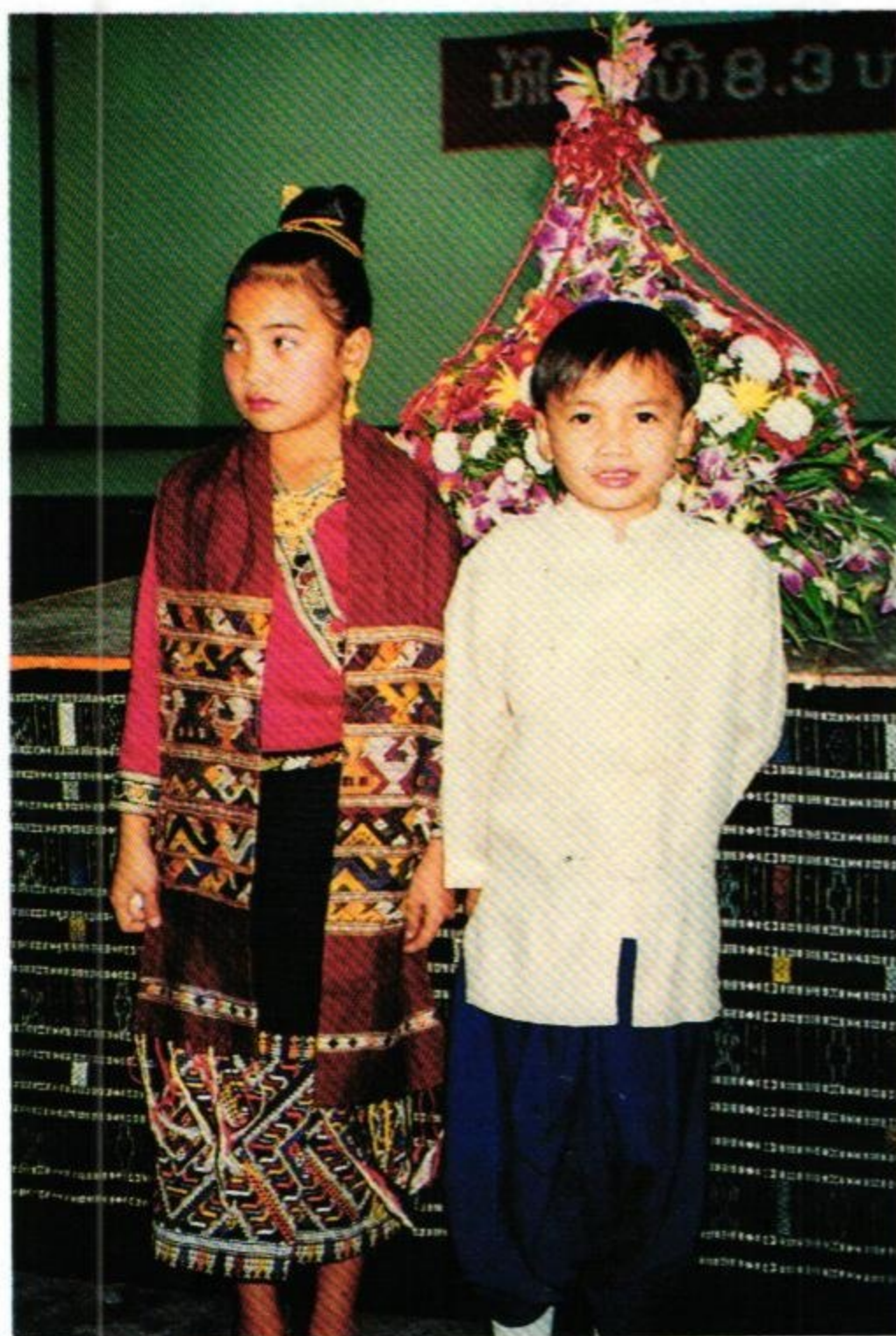

ຊາວໜຸ່ມຮຸ່ນໃໝ່ກັບເຄື່ອງຜ້າເມືອງ
*New generation wearing
 antique textiles*

ແພບຽງ-ແພຂັນເຊີງ

ເຄື່ອງນຸ່ງປະຈຳໂຕ ຄຽງຄູ່ກັບສິ້ນ
 ອີກຢ່າງຫນຶ່ງແມ່ນແພບຽງ ຫລື ຜ້າຂັນ
 ເຊີງ ຕາມຄຳເອີ້ນ ຂອງໄຕແດງ ໃນແຂວງ
 ຫົວພັນ. ຜ້າຂັນເຊີງຂອງໄຕແດງ ແມ່ນ
 ຜ້າແພກວ້າງປະມານສອກປາຍ ຫລືລະ
 ຫວ່າງ 30 ຫາ 45 ຊມ ແລະ ຍາວວາປາຍ
 ໃຊ້ນຸ່ງຫົ່ມຕຸ້ມເອິກແທນເສື້ອ ຂອງແມ່ຍິງ
 ລາວໃນເບື້ອງບູຮານ, ມີສອງເຊີງຂັນດ້ວຍ
 ແພຜ້າສີແດງ ຫລືດຳ ທີ່ສາມາດປ່ຽນ
 ໃຫມໄດ້, ສ່ວນຫລາຍຈະໃຊ້ແພຜ້າສີດຽວ
 ກັບເຊີງຂີດ ແລະ ເຊີງຈີກ. ຫັງສອງເຊີງ
 ສຸດລົງດ້ວຍຍອຍໄຫມສີຕ່າງໆ ຜ້າຫລື
 ຂາບດ້ວຍດອກຫລືບເງິນ, ສ່ວນແພບຽງ
 ຂອງຊາວພວນ ແລະ ຊາວລາວກຸ່ມລ່ອງ
 ນ້ຳຂອງ ມີລັກສະນະແພກຕ່າງຢ່າງຈະແຈ້ງ
 ດັ່ງຈະສັງເກດໄດ້ ຈາກຕົວຢ່າງລຸ່ມນີ້.

1. ແພຂັ້ນເຊີງແດງ, ໄຕແດງ, ໄຕຂາວ
ແຂວງຫົວພັນ

Red shawl, Tai Daeng, Tai Khao,
Huaphanh province

2. ແພຂັ້ນເຊີງດຳ ຫລືແພຄາດຫົວ,
ໄຕແດງ, ໄຕດຳແຂວງຫົວພັນ,
ຊຽງຂວາງ, ຫລວງພະບາງ

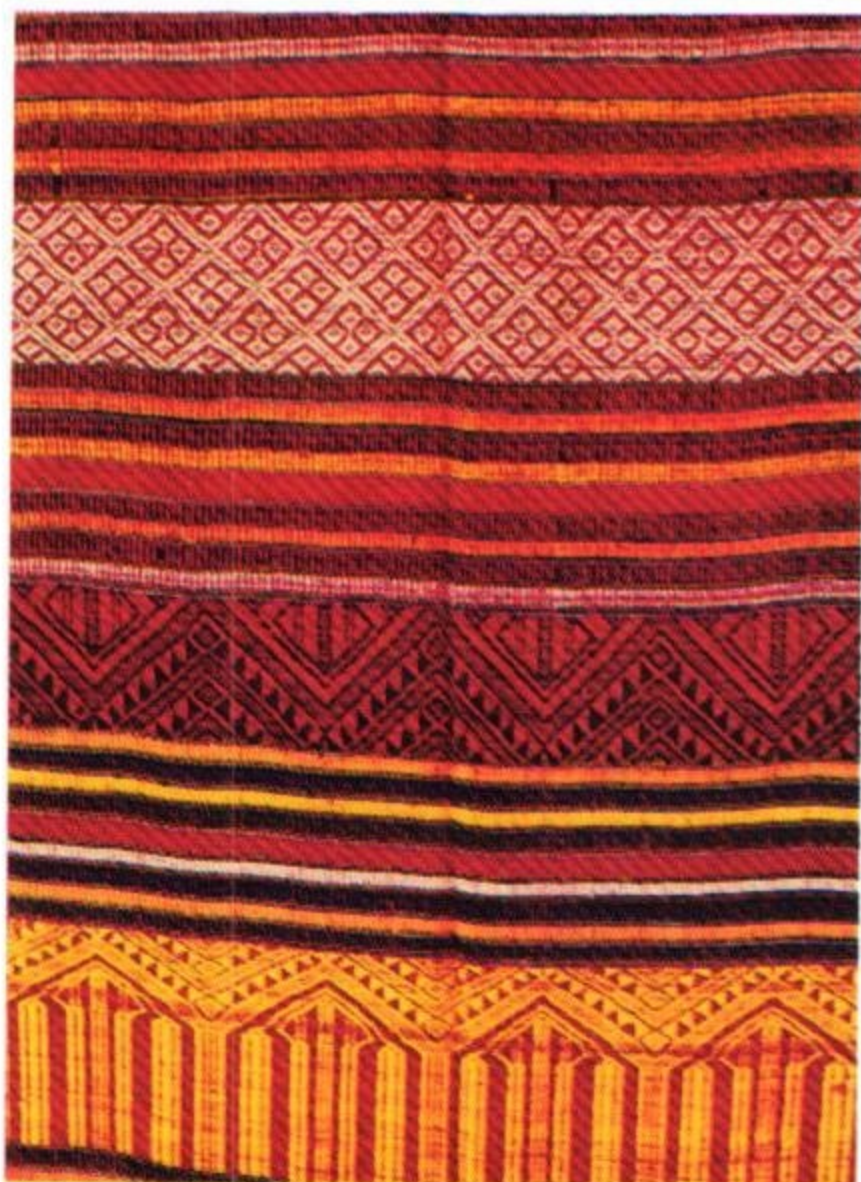
Black shawl or head Tai Daeng,
Tai Dam; Hoaphanh, Xieng Khuang
and Luang Prabang provinces

3. ແພຂີດ

ຊຽງຂວາງ, ຄຳມວນ

Shawl with continuous supplementary weft
Xiengkhuang, Khammuane provinces

4. ແພຈິກ, ວຽງຈັນ, ຈຳປາສັກ

Shawl with discontinuous supplementary
weft Vientiane, Champassack provinces

ປະຫວັດ ໂດຍສັງເຂບຂອງຜ້າແພລາວ

ນັກຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບຜ້າແພ ຂອງຊົນຊາດຕ່າງໆ ໃນອາຊີ ຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ ສັນນິຖານວ່າ ການເຮັດຜ້າແພມີມາພົບ ເປັນພັນໆປີແລ້ວ. ຫລັກຖານອັນໜຶ່ງກໍຄື : ຮູບແຕ້ມຜະຫນັງຖ້າ "ຜີຫົວໂຕ" ທີ່ແຂວງກະບີ (ປະເທດໄທ) ເປັນລາຍເສັ້ນຮູບຄົນສົມບູນ 22 ຮູບ ແລະ ອີກ 6 ຮູບ ບໍ່ສົມບູນປານໃດ. ໃນຮູບເຫລົ່ານີ້ 13 ຮູບ ແຕ້ມເປັນ ຮູບຄ້າຍຄືຄົນນຸ່ງເສື້ອຜ້າ ມີລົງລາຍປະດັບ ແລະ ລົງລາຍນັ້ນ ຕົກແຕ່ງ ບໍ່ຄືກັນ, ບາງລາຍເປັນຊົກແຊັກບາງລາຍ ເປັນລາຍປັ້ງໃຫຍ່ໆ (ລົງລາຍຂອງຜ້າໄທ, ອໍລະໄທ ຜົນດີ, ເອກະສານສະເໜີໃນການ ສໍາມະນາຢູ່ສູນ ວັດທະນະທໍາແຫ່ງປະເທດໄທ, 1-2 ກັນຍາ 1993). ຫລັກຖານດັ່ງກ່າວ ຢູ່ໃນ ຍຸກຫິນໃໝ່ ຄື ປະມານ 4.000 ປີມາແລ້ວ.

ສ່ວນຫລັກຖານກ່ຽວກັບ ຜ້າແພຂອງຊົນຊາດລາວ-ໄທນີ້ ເອກະສານ ປະຫວັດສາດ ຂອງຈີນ ທີ່ບັນທຶກສະພາບຄວາມເປັນຢູ່ຂອງ ຊາວລາວໃນສະໄຫມ ອານາຈັກຫນອງແສ (ປະມານ ຄ.ສ. 730) ກ່າວໄວ້ຕອນໜຶ່ງວ່າ : " ພູມປະເທດ ຂອງອານາຈັກຫນອງແສ ຢູ່ບໍລິເວນພູຊື່ວ່າ ລິລິນ ດ້ານຕາເວັນຕົກມີໄອ້ປ່າ ... ຕັ້ງແຕ່ເມືອງ ຄຸກຈິງເຈົ້າ ໄປຮອດເມືອງຖິນສີ ລາສະດອນພາກັນປູກມອນປ້ອນໄຫມ ລ້ຽງໄດ້ 20 ມື້ ກໍໄດ້ເສັ້ນໄຫມ ເອົາມາຕໍ່າ ເປັນຜ້າໄຫມຢ່າງງາມ. ເມືອງໃຕ້ຫວ້ ແລະ ເມືອງຂີລິນ ຫາງຕາເວັນຕົກບໍ່ມັກການລ້ຽງມ້ອນ ໃຊ້ແຕ່ ໃຍຫມາກປີ ແລະ ຊີ້ເອົາ ... " ແລະ ອີກຕອນໜຶ່ງ ທີ່ກ່າວ ເຖິງສິນຄ້າໃນຕະຫລາດວ່າ : " ຜ້າໄຫມ ທໍາມະດາ ແລະ ຢ່າງມີສີ ຜ້າໄຫມເນື້ອດີສີຂາວ ເອົາແລກປ່ຽນກັບເປືອກຫອຍໃຫຍ່ເທົ່ານີ້ວມີ 16 ອັນເປັນ 1 ມັດ (2) " ຂໍ້ຄວາມດັ່ງກ່າວ ສະແດງວ່າຊົນຊາດລາວ ຮູ້ຈັກຕໍ່າຜ້າແພໄຫມ ຢ່າງຫນ້ອຍກໍເປັນເວລາພັນກວ່າປີມາແລ້ວ.

Traditional Textiles in LAOS: A Living Art from Birth to Death

Background

Lao traditional textiles reflect not only an art form but are also a manifestation of Lao cultural identity.

Many anthropologists and historians today believe that the Lao ethnic groups has moved back and forth several times through the region of the Indochinese Peninsula and the south of China (between the Houang Ho and Yang Sikiang rivers). These moves were due to regional conflicts and instability. In 5,000 B.C. the Loa, or Lawa, and the Javanese were the pre-historic inhabitants of this land. Then, after 4,000 B.C., the Lawa and the Mon-khom (the ancestors of the Mon-Khmer people) simultaneously dominated the region, interchanged art and culture, and accepted the influences of the rulers. According to archaeological findings and linguistic studies, the Lao population today consists of four categories of ethnic groups the Lao-Tai people (who comprise 69% of the total population), the Hmong-Yao, the Tibeto-Burmans, and the Mon-khmer.

The Lao-Tai ethnic groups developed weaving techniques which attained a high enough level to produce intricate textiles for the royal court of the Lan Xang Kingdom many centuries ago. Thus, the Lao-Tai textiles have a long and distinguished background

ສ່ວນການຕໍ່າຜ້າແພໃຫ້ເປັນລົງລາຍຕ່າງໆ ເລີ່ມຂຶ້ນເມື່ອໃດນັ້ນ ກໍຍັງບໍ່ມີຫລັກຖານແນ່ນອນ ເພາະຂາດບູຮານວັດຖຸອັນ ເກົ່າແກ່ມາຍັງຢືນ. ອີງຕາມວັນນະຄະດີ ປາກເປົ່າປະເພດຄໍາຜະຫຍາກ້ຽວ ຂອງບ່າວສາວ ຊຶ່ງວັນນະຄະດີປະເພດນີ້ຂະຫຍາຍ ຕົວ ເມື່ອປະມານຜັນກວ່າປີມາແລ້ວ (ປະຫວັດວັນນະຄະດີລາວ) (5) ກໍພໍສັນນິຖານໄດ້ວ່າ ລົງລາຍໃນຜ້າແພລາວ ໄດ້ເກີດຂຶ້ນເມື່ອຜັນກວ່າປີມາແລ້ວເຊັ່ນກັນ.

ຄໍາຜະຫຍາກ້ຽວບ່າວສາວ ບົດຫນຶ່ງວ່າ :

(ຊາຍ) ແຮ້ງຊ່າມາ ກາຄໍາຊ່າເວົ້າ ວ່າມ້ອງນີ້ ຕໍ່າຜ້າລາຍຂົດ ເປັນຮູບ ໂຕຄວາຍ ວ່າມ້ອງນີ້ ຕໍ່າຜ້າລາຍ ກໍເປັນຮູບ ໂຕຊ້າງ ຕໍ່າຜ້າລາຍກ່ານງວ້າງ ກໍເປັນຮູບຊາໂຫ.

(ຍິງ) ໂອ ອ້າຍເອີຍ ນ້ອງນີ້ ບໍ່ຊ່າງຕໍ່າຫຼຸກຖົງ ບໍ່ຊ່າງປົງຄໍາເວົ້າ ...

ອີງຕາມຄໍາຜະຫຍາ ແລະ ນິທານປາກເປົ່າ ກໍສັນນິຖານໄດ້ວ່າ ມີການຕໍ່າຫຼຸກ ເຮັດລາຍທີ່ເອີ້ນວ່າ ຂົດ, ຈົກ ແລະ ຫມິນາແລ້ວ (ຜ້າກ່ານງວ້າງແມ່ນຜ້າທີ່ຕໍ່າດ້ວຍຕາມຸກ, ຫມິ ແລະ ຈົກ). ລົງລາຍໃນຜ້າແພລາວ ຄົງຂະຫຍາຍຕົວສູງສົມຄວນ ນັບແຕ່ ສະຕະວັດທີ 10 ເປັນຕົ້ນມາ ເມື່ອຂຸນລໍໄດ້ນໍາພາປະຊາຊົນ ເຄື່ອນລົງມາຢູ່ຕາມ ລ່ອງນໍ້າຂອງ. ຫລັກຖານທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນນັ້ນ ພໍມີໃຫ້ສືບທອດຮ່ອງຮອຍໄດ້, ສ່ວນຫລັກຖານທີ່ເປັນບູຮານວັດຖຸນັ້ນຫາຍາກທີ່ສຸດ ທັງນີ້ຍ້ອນສະພາບເງື່ອນໄຂຕ່າງໆ ຍັງບໍ່ອໍານວຍໃຫ້ມີການຂຸດຄົ້ນຫາ ຫລັກຖານ ອັນເປັນປະຫວັດສາດຂອງປະເທດເຮົາເທື່ອ. ບັດຈຸບັນນັກຄົ້ນຄວ້າ ກໍອີງໃສ່ແຕ່ຫນັງສືໃບລານທໍາການ

ຄົ້ນຄວ້າ ເພາະລາຍລັກ ອັກສອນໃນໃບລາມ ຖືເປັນແຫລ່ງຂໍ້ມູນອັນຕົ້ນຕໍ. ວັນນະຄະດີເກົ່າ ແກ່ ເຊັ່ນເລື່ອງ ທ້າວຮຸ່ງ ທ້າວເຈືອງ, ສັງສິນ ໄຊ, ເວດສັນດອນ ໆລໆ ຖືວ່າໃຫ້ຂໍ້ມູນທີ່ມີຄຸນ ຄ່າທາງດ້ານຄົ້ນຄວ້າວິໄຈ, ນອກຈາກນີ້ ບອກໃຫ້ຮູ້ວ່າ ມີລາຍຫຍັງແດ່ໃນຜືນຜ້າແພ ແລ້ວ ຍັງສະແດງໃຫ້ເຫັນຄວາມສໍາຄັນ ແລະ ບົດບາດ ຂອງຜ້າແພໃນສັງຄົມອີກ. ລິງລາຍ ຕ່າງໆ ໃນຜືນຜ້າທີ່ພັນລະນາອອກໃນ ມະຫາ ກາບ ທ້າວຮຸ່ງ ທ້າວເຈືອງ ມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ :

1. ສັດ : ເສືອ, ຊ້າງ, ຄວາຍ (ຫົວ ລະຜີ ຫລື ຫໍຣະຜີ), ງົວ (ອຸສຸພະຣາຊ), ນາກ, ນາກກຽວ, ມອມ, ລວງ, ລາຊະສີ (ຫລື ສີໂຫ), ນົກ, ຫົງ ແລະ ຄູດ.
2. ເທວະດາ : ພະພົມ, ພະນາຣາຍ.
3. ທຳມະຊາດ : ເຄືອໄມ້, ດອກບົວ, ລາຍເມກ, ຝອງນໍ້າ.

ຜ້າແພບາງຜືນນັ້ນ ນອກຈາກ ມີລິງ ລາຍອັນຈົບງາມແລ້ວ ຍັງເອ້ຂາບດ້ວຍ ຫມາກຕຸ້ມ ທີ່ເຮັດດ້ວຍຄໍານໍາອີກ ດັ່ງຕົວຢ່າງ ຕໍ່ໄປນີ້.

ກີ່ແອວຂອງລາວເທິງໃບພາກໃຕ້ຂອງລາວ;
ເຊກອງ, ຈໍາປາສັກ, ອັດຕະປື
Southern Mon-Khmer back tension
loom Xekong . Champassack,
Attapeu provinces 1994

as noted in Chinese historical documents which reports the Lao-Tai as being the strongest kingdom in the region as early as 1,000 BC (6). The Chinese literature also notes their great skill in silk worm raising since that time. Today, Lao silk textiles have become a major component in the Lao national identity. The skill used to design and weave these fabrics has been passed down from generation to generation and forms part of the Lao national heritage.

ພັນລະນາລາຍທຸງ ຂອງກອງທັບ ທ້າວເຈືອງ (ທ້າວຮຸ່ງ
ທ້າວເຈືອງ ຫນ້າ 212)

ມ່າງໆນ້າ ປະດັບຫມວກ	ໄຫມຄໍາ
ເຈັດພັນຖື ຫມູ່ຫວນ	ລະວັງເຈົ້າ
ປະຄືໄຊຕັ້ງ ລາຍລວງ	ສັບພະຮູບ
ຄຸດຢູ່ເຄົ້າ ກຸມກ້ຽວ	ນາກຫນຸນ
ຮູບນາກກ້ຽວ ກ້ຽວກອດ	ສົມພົນ
ຮາຊະສີກຸມ ຫມູ່ເສືອ	ໃນຖ້າ
ຮູບພົມພ້ອມ ນາຮາຍ	ຊ້ອນກ່າຍ
ຮູບຫມູ່ຊ້າງ ທັງນ້າ	ເນື້ອງນັນ
ຊາບລາຍພ້ອມ ສຸພະຮາຊ	ຫົວຣະຜີ

.....

ພັນລະນາລາຍຜ້ານຸ່ງ ຂອງທ້າວເຈືອງ (ທ້າວຮຸ່ງ
ທ້າວເຈືອງ ຫນ້າ 216)

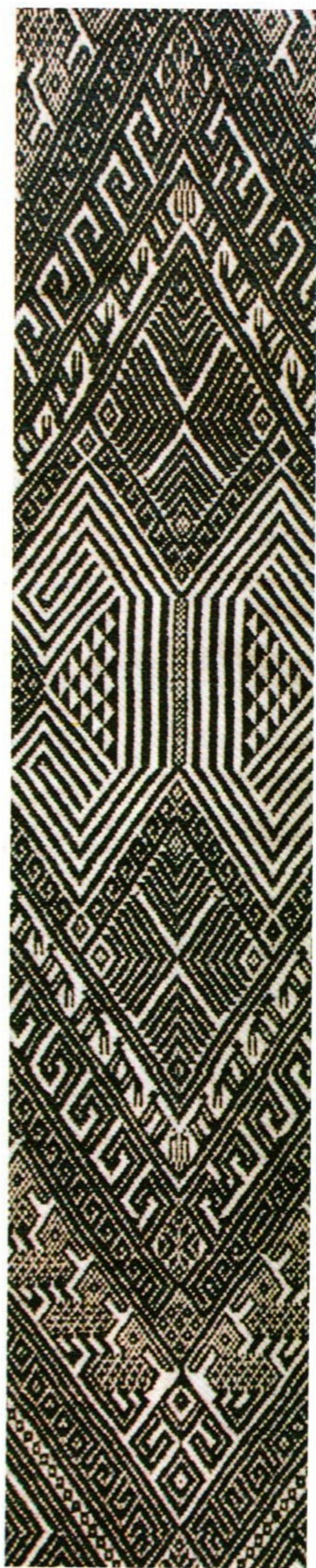
ແຕ່ນັ້ນທ້າວຄາດຜ້າ ຜົນດອກ	ລາຍເຄືອ
ຂອງແພງມວນ ແມ່ເມືອງ	ປະສົງໃຫ້
ລາຍເຈືອກ້ຽວ ສິງມອນ	ນຽງມ່າຍ
ຫົງຢູ່ເຄົ້າ ດູເຂັ້ມ	ຄາບຫລຽວ
ລາຍນົກນ້ອຍ ເນື້ອງກ້ຽວ	ເປັນລາຍ
ເມໂຄຄືງ ເມກຫຽວ	ເທິງຝ້າ

Motifs and Legends.

We have been able to identify the origins of many motifs by comparing the designs and color composition of antique textiles (100-200 years old) with the elaborate descriptions of costumes and silk garments in the ancient epics and historical literary works. These include the **Thao Hung** epic, a historical literary work which provides vivid information about the ancient society of Lao people around the 13-14th centuries, and the **Maha Vetsantra Jataka** and **Sin Xay** epics, which are the masterpieces of 16th century Lao literature.

The Lao-Tai weavers ability to incorporate design motifs into their textiles seems endless. The main sources which inspired the imagination of the weavers were probably the mythical creatures of legends and folktales; the natural environment of trees, flowers, leaves, fruits, mountains clouds, water courses, lightning, birds and wild animals; and temples and palace buildings. One of the predominant motifs in Lao textiles reflecting traditional Lao beliefs is the *Naga* or giant river snake. In one popular legend, the *Sin Xay* epic, one of the heroes is a *Naga* prince. This prince assumes human form and marries a human princess, the cousin of Sin Xay. The *Naga* is also important as the legendary ancestor of the Lao-Tai race.

A second dominant motif is also a mythical creature, a mixture of an elephant and a lion in one body, called *Siho* or long-nosed lion. This creature *Siho*, is the eldest brother of Sin Xay, the main hero of the *Sin*

ແຕ່ງເພດໄປສະແດງສິລະປະ
Preparing
for traditional dances

ແຫລ່ງກຳເນີດ ແລະ ສິ່ງບັນດານໃຈ

ເມື່ອສຶກສາເບິ່ງລົງລາຍ ໃນຜ້າແພບູຮານຂອງປະຊາຊົນລາວເຜົ່າຕ່າງໆແລ້ວ ກໍພົບວ່າເກືອບທຸກໆທ້ອງຖິ່ນ ມີລົງລາຍທີ່ເປັນ ເອກະລັກຂອງຕົນ. ດ້ວຍວິທີຕ່າງກັນ ລົງລາຍທີ່ໄດ້ກໍຈະຕ່າງກັນ ບວກໃສ່ສະພາບແວດລ້ອມ ຄວາມເຊື່ອຖື ຮີດຄອງປະເພນີ ຈຶ່ງ ເກີດມີຄວາມຫລາກຫລາຍ ແປກຕ່າງກັນ ຢ່າງຫນ້າອັດສະຈັນ. ການຕໍາແບບຈົກ ແລະ ອິດ ອໍານວຍໃຫ້ຊ່າງຕໍາ ສ້າງລົງລາຍໄດ້ ຢ່າງບໍ່ສ້ຽງສຸດເປັນ, ຊ່າງຜູ້ຊຳນານ ຈະປ່ຽນລາຍລະອຽດ ຂອງລາຍຜື້ນຖານໄປໄດ້ຢ່າງງ່າຍດາຍ ຕົວຢ່າງ ໃນຜ້າຕຸ້ມ ຫລື ຜ້າລາຍຢື ຂອງ ຊາວພວນ ແລະ ຊາວໄຕ ໃນແຂວງຊຽງຂວາງ, ຫົວພັນ, ຫລວງພະບາງ ... ດ້ວຍເຄືອໂຫມຂາວ ຊ່າງຕໍາຈະຍ້ອມເຊິ່ງໃຫ້ເປັນສີແດງໄວ້ ເພື່ອເຮັດລາຍຈົກປະມານ ສອກກວ່າ ທີ່ເຫລືອ ກໍຕໍາອິດດ້ວຍຝ້າຍດຳຫມ້ນິນ. ລົງລາຍທີ່ປາກົດໃນຜ້າລາຍຢືນີ້ ສ່ວນໃຫຍ່ຈະເປັນລາຍເສັ້ນ ແລະ ໂຄມຊ້ອນ ດ້ວຍເສັ້ນຍືກນ້ອຍໆອີກຫລາຍລາຍ ແຕກຕ່າງກັນເປັນຮ້ອຍໆລາຍ; ສ່ວນການຕໍາແບບຈົກດ້ວຍໂຫມສີນັ້ນ ກໍຍິ່ງເຮັດໃຫ້ລາຍທີ່ໄດ້ ມີຄວາມສັບສົນພິດສະດານ ເຖິງຂັ້ນເປັນວິຈິດສິນຢ່າງຫນຶ່ງໄດ້ (Fine Arts), ຮູບແບບ ແລະ ລົງລາຍ ສາມາດແຕກຕ່າງກໍຕົວໃຫມ່ໄປເລື້ອຍໆ ພຽງແຕ່ຊ່າງຕໍາປ່ຽນສີໂຫມທີ່ໃຊ້ຈົກ ແລະ ສັບຊ້ອນຈຳນວນເສັ້ນຂັ້ນລົງໃນເຄືອໃຫມ່. ການຕໍາແບບ ມັດຫມີ້, ຢຽບເກາະ ແລະ ຫລາຍເຂົາ ອາດມີ ຂໍ້ຈຳກັດກວ່າ ໃນການປະດິດລົງລາຍ ແຕ່ຊ່າງຕໍາກໍສາມາດອາໄສຮູບແບບເດີມກ່ອນແລ້ວ ຈຶ່ງ ດັດແປງຕື່ມ.

ອາດເປັນການຍາກ ທີ່ຈະກຳນົດຢ່າງແນ່ນອນວ່າ ລົງລາຍ ໃນແຜ່ນແພລາວມີເທົ່າໃດ ເພາະມັນໄດ້ຜ່ານໄລຍະຂະຫຍາຍຕົວ

Xay epic mentioned earlier.

These are just a few examples which give a glimpse of the richness of design in Lao fabrics. There are many other designs whose origins cannot be identified. They may go back anywhere from 400-500 years to over one thousand years. Many of these symbols are similar to those used on pre-historic bronzes from the Dongson region in Northern Vietnam and are thought to be the power symbols of the Dongson culture, which influenced textiles and other decorative arts throughout the southern region of the peninsula from 500 B.C. Furthermore, the Department of Museums and Archaeology of the Ministry of Information and Culture in the Lao P.D.R has recently found a drum which has been dated as 2,200-2,500 years old. This bronze drum, known as "Heger I" has zig-zag lines (saw-teeth and comb-teeth) decorating the lower part. It was found in the southern area of the Lao P.D.R in Donsan village, Khong District, Champassak province in the late 20th century. Such zig-zag lines are common in Lao textiles of many different regions and are done with varying techniques, such as *Ikat*, *khid*, *Chok*, tapestry weft, and so on. These are described and pictured below.

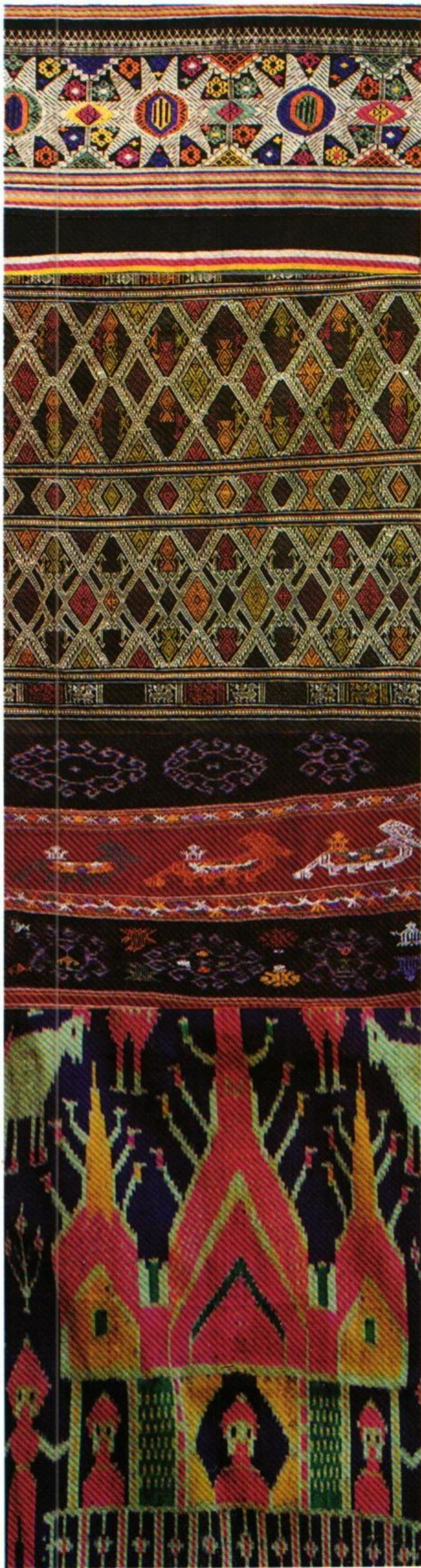

ເພດສາວຫລວງພະບາງ ສະໄຫມຕົ້ນສະຕະວັດ
*Early century traditional costume
Luang Prabang*

ກ່ອນຈະລົງອາບນ້ຳ, ຕົ້ນສະຕະວັດ

Early century bathing costume

ນາຄົນນານແລ້ວ, ສິ່ງທີ່ຫນ້າສົນໃຈ ແມ່ນ ຈຳແນກບາງລົງລາຍເດັ່ນ ທີ່ອາດເປັນລາຍ ຜື່ນຖານ ດັ່ງເດີມຂອງເຮົາ. ໂດຍຫົວໄປແລ້ວ ລາຍຜ້າຜື່ນເມືອງ ຂອງຊົນຊາດຕ່າງໆ ໃນໂລກ ຈັດແບ່ງອອກ ເປັນກຸ່ມດັ່ງນີ້ :

1. ລາຍ ເສັ້ນເລຂາຄະນິດ (Geometrical figures) ເຊັ່ນ ເສັ້ນກົງຫັກ, ຮູບຕາຫມ້ອງ

2. ຮູບຄົນ ຫລື ເທວະດາ (Human and spirit figures) ທີ່ປາກົດຢູ່ເທິງຫລັງສັດ ...

3. ຮູບພືດພັນ, ໃບໄມ້, ເຄືອໄມ້, ກີບດອກ ໄມ້ (Plant designs) ປາກົດເປັນຊໍ່ ໃນໂຄມ.

4. ສັດປ່າ ແລະ ສັດລ້ຽງ ເຊັ່ນ ກວາງ, ເສືອ, ຊ້າງ, ມ້າ, ນົກ, ນົກຍູງ, ເປັດ, ແມງມຸມ, ກະປູ.

5. ສັດປະຫລາດ ໃນມິທານ ຫລື ຕຳນານ (Mythical animal) ເຊັ່ນ ສີໂຫ ຫລື ສີຫະຣາຊອັນເປັນສັດເຄິ່ງຊ້າງ ເຄິ່ງສິງ, ມອມ, ຄຸດ, ນາກ, ລວງ, ນົກຫົງ.

6. ສິ່ງກໍ່ສ້າງ ແລະ ທຳມະຊາດ (Human and natural environment) ເຊັ່ນ ເຮືອ, ຫໍໂຮງ, ພູຜາ, ເມກເຜື້ອ, ຝອງນ້ຳ.

7. ອັກສອນບູຮານ (Old script designs)

ລົງລາຍໃນຜ້າລາວສ່ວນໃຫຍ່ ນອນ ຢູ່ໃນເຈັດກຸ່ມນີ້, ບາງຊະນິດບໍ່ຂະຫຍາຍຕົວ ເທົ່າໃດ ເຊັ່ນກຸ່ມສິ່ງກໍ່ສ້າງຂອງມະນຸດ ແລະ ຕົວ ອັກສອນບູຮານ ທັງນີ້ອາດເປັນຍ້ອນວ່າ ແມ່ຍິງ ຊ່າງຕໍ່າຫຼຸກລາວ ບໍ່ໄດ້ເປັນນັກ ກໍ່ສ້າງ ແລະ ບໍ່ຮູ້ຫນັງສືເລີຍ, ເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງ ບໍ່ສາມາດ ປະດິດ ລົງລາຍເຫລົ່ານີ້ອອກມາ, ກົງກັນຂ້າມໃນກຸ່ມ ເສັ້ນເລຂາຄະນິດ, ສັດປ່າ, ສັດລ້ຽງ ແລະ ສັດປະຫລາດໃນ ນິທານ ຫລື ຕໍ່າມານັ້ນ ປາກົດວ່າ ມີລັກ ສະນະເດັ່ນສົມຄວນ ຈົນເປັນເອກະລັກຫນຶ່ງ ຂອງຜ້າແຜລາວ ເຊັ່ນ ນາກ, ສີໂຫ ມອມ ທີ່ຕໍ່າອອກດ້ວຍຫລາຍວິທີ ແລະ ປາກົດຢູ່ໃນ ຜືນຜ້າຫລາຍຊະນິດ ຂອງຊາວລາວ.

ແຜຜືນລາຍ 23

ແຫລ່ງບັນດານໃຈ :

**ຈົນຕະນາການຂອງ
ຊ່າງຕ່າຫຼຸກແມ່ຍິງລາວ**

ນອກຈາກມີການສຶກສາ ຊອກ
ຫາຕົ້ນກຳເນີດ ແລະ ຍຸກສະໄຫມແຫ່ງ
ການຕ່າຫຼຸກ ເຮັດແຜ່ນຜ້າແລ້ວ ນັກຄົ້ນ
ຄວ້າທາງສັງຄົມສາດ ຍັງສົນໃຈທີ່ຈະ
ຮູ້ວ່າ ສິ່ງບັນດານໃຈ ຫລື ອັນທີ່ພາໃຫ້
ມະນຸດຄົ້ນຄິດ ແລະ ປະດິດລົງລາຍໃສ່
ຜືນຜ້າຂອງຕົນນັ້ນແມ່ນຫຍັງ. ສ່ວນ
ຫລາຍພົບວ່າ ທຳມະຊາດສິ່ງແວດລ້ອມ
ແມ່ນແຮງບັນດານໃຈຕົ້ນຕໍ ສຳລັບ
ຍຸກຕົ້ນຕໍ່ມາກໍມີສາສະຫນາຫລື ຄວາມ
ເຊື່ອໃນສິ່ງສັກສິດຕ່າງໆ ແລະ ຄວາມ
ຄິດຝັນຈາກປະສົບການໃນຊີວິດ. ລາຍ
ເສັ້ນເລຂາປະເພດເສັ້ນຊື່ ເສັ້ນງໍໂຄ້ງ
ກໍລ້ວນແຕ່ແມ່ນການກ່າຍແບບຈາກ
ທຳມະຊາດສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ແນມເຫັນ
ເຊັ່ນ: ຮູບວົງມົນຈາກຕາເວັນ, ເດືອນ
ຮູບຫລາຍແຈຈາກດາວ, ເສັ້ນໂຄ້ງງໍ
ຈາກເຄືອໄມ້ ຍອດໄມ້ເປັນຕົ້ນ. ການ
ປາກົດຕົວຂອງສັດປະຫລາດ ສອງ
ສາມຊະນິດບົນຜືນຜ້າບູຮານ ຂອງ
ລາວ ທີ່ສືບທອດມາຮອດປັດຈຸບັນ
ອາດອະທິບາຍໄດ້ວ່າ ເກີດຈາກອິດທິ
ພົນ ຂອງຕຳນານ ແລະ ນິທານຜືນ
ເມືອງເປັນຕົ້ນຕໍ. ຊ່າງຕ່າຫຼຸກແມ່ຍິງ
ລາວ ບໍ່ສູ້ມີການຕິດຕໍ່ພົວພັນ ກັບໂລກ

**Weaving Techniques
and Natural Dyes**

As mentioned previ-
ously, the Lao-Tai people have
been practicing sericulture
(silk worm raising) for many
centuries. The figures of
mythical creatures and intri-
cate geometric motifs can be
reproduced by different tech-
niques. Generally speaking
Lao-Tai weavers use four
types of weaving :

1. Mat-mee or Tie dye (Ikat)
2. Khid and Chok, or continuous and discontinuous supplementary weft
3. Ta Muk or supplementary warp
4. Yiab Ko or tapestry weft, which is the technique used by the Tai Lue.

Throughout Laos, the techniques used by each weaver tell us about her identity and origin. For example, the cool weather in the northern uplands became one of the

main influences in the production of the thick and rough textiles of the Tai ethnic groups. These people are expert at combining different techniques and materials, such as silk and cotton yarn for children's clothes, *Sin* or Lao tube skirts, shawls, blankets, mosquito nets, mattresses, bedsheets, curtains, and flat pillows. The Lao-Phuan weavers along the basin of the Mekong and Nam Ngum rivers in the lowland are famous for their fine silk worn by both men and women. To make this, they use the finest silk thread from the inside of the cocoons. However, in spite of the common origin of the various Lao-Tai groups, migration and deportation during wartime have affected the characteristics of weaving as a local identity. In the past, Lao women remained in their home villages most of their lives. This meant that regional styles were developed and passed on to the next generation, preserving their origin and identity. But now, there is more travel, and weavers

ພາຍນອກ, ເຂົາເຈົ້າໃຊ້ຊີວິດສ່ວນໃຫຍ່ຢູ່ກັບບ້ານ ກັບເຮືອນ. ສິ່ງບັນດານໃຈ ຫລື ອັນທີ່ກະຕຸ້ນໃຫ້ເຂົາເຈົ້າສ້າງຈົນຕະນາການອອກມາໄດ້ ແມ່ນເລື່ອງລາວອັດສະຈັນ ທີ່ໄດ້ຝັງຈາກພໍ່ແມ່ເຖົ້າແກ່, ເລື່ອງເລົ່າລືຕ່າງໆ ກ່ຽວກັບອິດທິລິດຂອງສັດປະຫລາດ, ວັນນະຄະດີປາກເປົ່າ ນິທານຜື້ນເມືອງຂອງຊາວລາວ ຊາວໄຕ ທີ່ມັກຕັ້ງພູມລໍາເນົາຕາມລ່ອງນໍ້າຂອງ ແລະ ນໍ້າຫ້ວຍ ຕາມເປັນພູສູງ ໄດ້ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມຜູກພັນໃກ້ຊິດລະຫວ່າງມະນຸດ (ຄົນລາວ) ແລະ ພະຍານາກ, ເງືອກ ຫລື ງູ່ໃຫຍ່, ໃນຈິດສໍານຶກຂອງຄົນລາວ ໂດຍທົ່ວໄປ ພະຍານາກ ຫລື ພະຍາເງືອກ ບໍ່ແມ່ນສັດເດຍລະສານທໍາມະດາ ແຕ່ເປັນສັດທີ່ມີຈິດໃຈຄ້າຍຄົນມີລິດເດດ ເປັນເພື່ອນມິດ ທີ່ສາມາດຊ່ອຍເຫລືອຄຸ້ມຄອງ ແລະ ສາມາດມີຄວາມສໍາພັນໃກ້ຊິດກັບມະນຸດ ເພາະສາມາດກັບເພດເປັນຄົນມາໃຊ້ຊີວິດຢູ່ຮ່ວມກັບຄົນໄດ້. ຕໍານານວ່າດ້ວຍການກໍາເນີດຂອງຊົນຊາດລາວ (ປະຫວັດສາດລາວ, ສີລາ ວິຣະວົງສ໌, ກະຊວງ ສຶກສາ 1956) ຂຽນໄວ້ວ່າ: ບັນພະບຸລຸດ ຂອງອ້າຍລາວ ຫລື ຊາວລາວ ແມ່ນ ພະຍານາກຕົນຫນຶ່ງ ໃນແມ່ນໍ້າຂອງ ". ເທົ່າເຖິງປັດຈຸບັນ

can exchange both techniques and designs. This means that regional designs are starting to merge.

There are no schools or institutions in the entire country for teaching traditional weaving techniques. Instead, Lao-Tai weavers have transmitted the knowledge of weaving and of dyeing processes which use plant ingredients, such as roots, leaves, seeds, bark, flowers, fruits and so on, from mother to daughter. Therefore, the elaborate techniques of dyeing varied from place to place according to the specialization of each family. Today, much of this knowledge, together with elaborated details, has been lost and forgotten.

Basic natural dyes are still widely used in Laos. The most common sources for each color are as follows :

ຍັງມີ ຄວາມເຊື່ອໃນກຸ່ມຊົນຊາດລາວ ຕາມລ່ອງແມ່ນ້ຳຂອງວ່າ ພະຍາເງືອກທີ່ເມືອງບາດານ ສາມາດຂຶ້ນມາຊ່ອຍຊາວລາວຕໍ່ສູ້ຕ້ານຫານສັດຕູ ດັ່ງມີນິທານ ແລະ ສະຖານບູຮານ ສອງສາມແຫ່ງໃນວຽງຈັນ ທີ່ສ້າງຂຶ້ນກວມຮູພະຍານາກ ເຊັ່ນ ວັດນາກນ້ອຍ ວັດນາກໃຫຍ່ ໃນເຂດເມືອງສີສັດຕະນາກ. ສ່ວນ ວັນນະຄະດີຂຽນໄວ້ໃນໃບລານ ແລະ ນິທານ ປາກເປົ້າຂອງລາວຫຼາຍເລື່ອງ ເຊັ່ນ **ສັງສິນ ໄຊ, ຂຸນທົ່ງ ຂຸນເທືອງ, ຜາແດງ ມາງໄອ**... ຊຶ່ງເປັນທີ່ນິຍົມຮູ້ຈັກກັນຫລາຍໃນກຸ່ມຊົນເຊື້ອຊາດລາວ ກໍລ້ວນແຕ່ມີຕົວລະຄອນເປັນ **ນາກ ຫລື ເງືອກ** ທັງທີ່ເປັນເພດຜູ້ ແລະ ເພດແມ່ ແລະ ມີບົດບາດສຳຄັນຮ່ວມກັບຕົວລະຄອນເອກ. ນອກນີ້ ກໍຍັງມີນິທານປາກເປົ້າເລົ່າຂານກັນຕາມທ້ອງຖິ່ນ ອີກຫລາຍເລື່ອງ ທີ່ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນ ເຖິງມິດຕະພາບ ແລະ ຄວາມຜູກພັນຂອງກຸ່ມຊົນນີ້ ກັບສັດຈຳພວກ ເງືອກ ທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ບໍ່ໄກ ບໍ່ໄກ ຈາກເຂົາເຈົ້າ (ນິທານພື້ນເມືອງກວດສອບ ທົ່ວປະເທດ, 1987 ວັນນະສິນ). ສິ່ງທີ່ຍັງຍືນອີກ ເຖິງຄວາມເຊື່ອຖືຜູກພັນອັນນີ້

ກໍແມ່ນລາຍສັກ ຕາມຮ່າງຄົງຂອງກຸ່ມຊົນເຊື້ອຊາດລາວ.
ລາຍນາກ ຫລື ເງືອກ ນັບວ່າເປັນລາຍຫນຶ່ງ ທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມ
ນິຍົມຫລາຍ ບໍ່ຕ່າງຫຍັງກັບຊາວອາຊີອື່ນໆ ໃນພາກພື້ນນີ້.

ນອກຈາກລາຍເງືອກ ຫລືນາກນີ້ແລ້ວ ຍັງພົບວ່າ
ລາຍ **ຊ້າງ-ສິງ ຫລື ສີໂຫ, ມອມ** ຊຶ່ງມີລັກສະນະ ເຄິ່ງມ້າ
ເຄິ່ງກວາງ ປາກົດ ເດັ່ນຢູ່ໃນຜ້າຫົ່ມແພຖືຫລາຍຊະນິດ ຂອງ
ຊາວລາວ ຊາວລື້ ແລະ **ຊາວໄຕ** ໃນຫລາຍທ້ອງຖິ່ນ. **ຊ້າງ**
ຫລື ສີໂຫ ທີ່ມີຮູບປະພັນແປກຕ່າງກັບຊ້າງທຳມະດານັ້ນ
ກໍເປັນສັດໃນວັນນະຄະດີ ທີ່ມີບົດບາດສຳຄັນຕົວຫນຶ່ງຄືກັນ
ແລະ ດິນແດນທີ່ເປັນ ສ.ປ.ປ.ລາວ ກັບບໍລິເວນໃກ້ຄຽງ
ໃນເມື່ອກ່ອນ ກໍໄດ້ຊື່ວ່າເປັນແດນຊ້າງແຫ່ງຫນຶ່ງ ຈົນໄດ້ມີ
ຊື່ໃນປະຫວັດສາດ ວ່າ **ປະເທດລ້ານຊ້າງ**. ຊ້າງຕ່ຳຫຼຸກ
ແມ່ຍິງລາວ ໄດ້ຮັບຮູ້ຮັບຝັງເລື່ອງລາວກ່ຽວກັບຊ້າງ ແລະ
ການພັນລະນາເຖິງຄວາມແຂງແຮງ ກ້າເກັ່ງ ຂອງ **ສີໂຫ**
ຫລື ພະຍາຊ້າງຕົນອື່ນໆ (**ຫ້າວສີໂຫ ໃນເລື່ອງ ສິນໄຊ,**
ພະຍາສີຫະຣາດ ໃນເລື່ອງ ນາງຜົມຫອມ ກັບເລື່ອງ
ຫ້າວກຳພ້າ ນາງງາ) ແລ້ວໄດ້ຈົນຕະນາອອກມາເປັນ
ພາບທີ່ຄ້າຍຄືກັບຊ້າງແດ່ ແລະ ສິງແດ່ ແລ້ວແຕ່ຄວາມ
ຊຳນານຂອງຜູ້ຕ່ຳ ໃນ ແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນ ບວກກັບອິດທິພົນ
ຂອງສິ່ງອື່ນໆອີກ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຮູບຊ້າງ ສີໂຫ ໃນຜືນຜ້າ
ແພລາວ ແຕກຕ່າງກັນອອກໄປ.

- Red is made from Khang, a wax produced by a certain insect. It is used to dye silk and cotton thread.

- Blue indigo is made from Kham or Hom leaves (depending on the locality). The fermentation process produces indigo, commonly called " Nin " and " Mo Hom ".

- Yellow is made from Key, Ham root or Khamin, tumeric root (again depending on the region). This was used in former times to dye the monks' robes.

- Green is made from fresh Hom leaves (Indigo leaves) or Beuak leaves, a kind of wild bush.

- Orange is made from the seeds of Mhak Satee or the Hak Saed root, a kind of wild tree.

- Pink is made from the bark of Fang Daeng, or Sappan Wood.

- Brown is made from the bark of Mai Due, a kind of hard wood tree, or the Coco nut fruit husk.

- Light purple is made from the fresh leaves of Mai Sack or teck trees.

Using natural dyes is a really difficult task for the weavers because it is a time-consuming process. Some wild plants can only be collected during the right season. Hence, it is not possible to produce every color by using plant ingredients the whole year through. Further, not only do weavers have to deal with the lengthy and arduous process of dyeing but they have to observe some taboos. For example, even now, it is forbidden for a menstruating woman to stay around the place where the process of dyeing with *Khang* is being done. If she does, the color will not be fixed in the material.

ເພດສາວຊຽງຂວາງ, ຕົ້ນສະຕະວັດທີ 20

Traditional costume early century Xieng Khouang

ສາວສະໄຫມກັບເຄື່ອງຟົ້ນເມືອງ, 1994

Modern ceremonial costume 1994

ຊຸດໄຕດໍາ

Tai Dam traditional costume

ຊຸດອອກແຮງງານຂອງຊາວຊົນນະບົດ, ຕົ້ນສະຕະວັດ
Rural woman of early century

ທຸງເອົ້າໃນວັດ, ຊາວລື້, ຫລວງນໍ້າທາ
 Ceremonial Buddhist Flag, Tai Lue, Luang NumTha

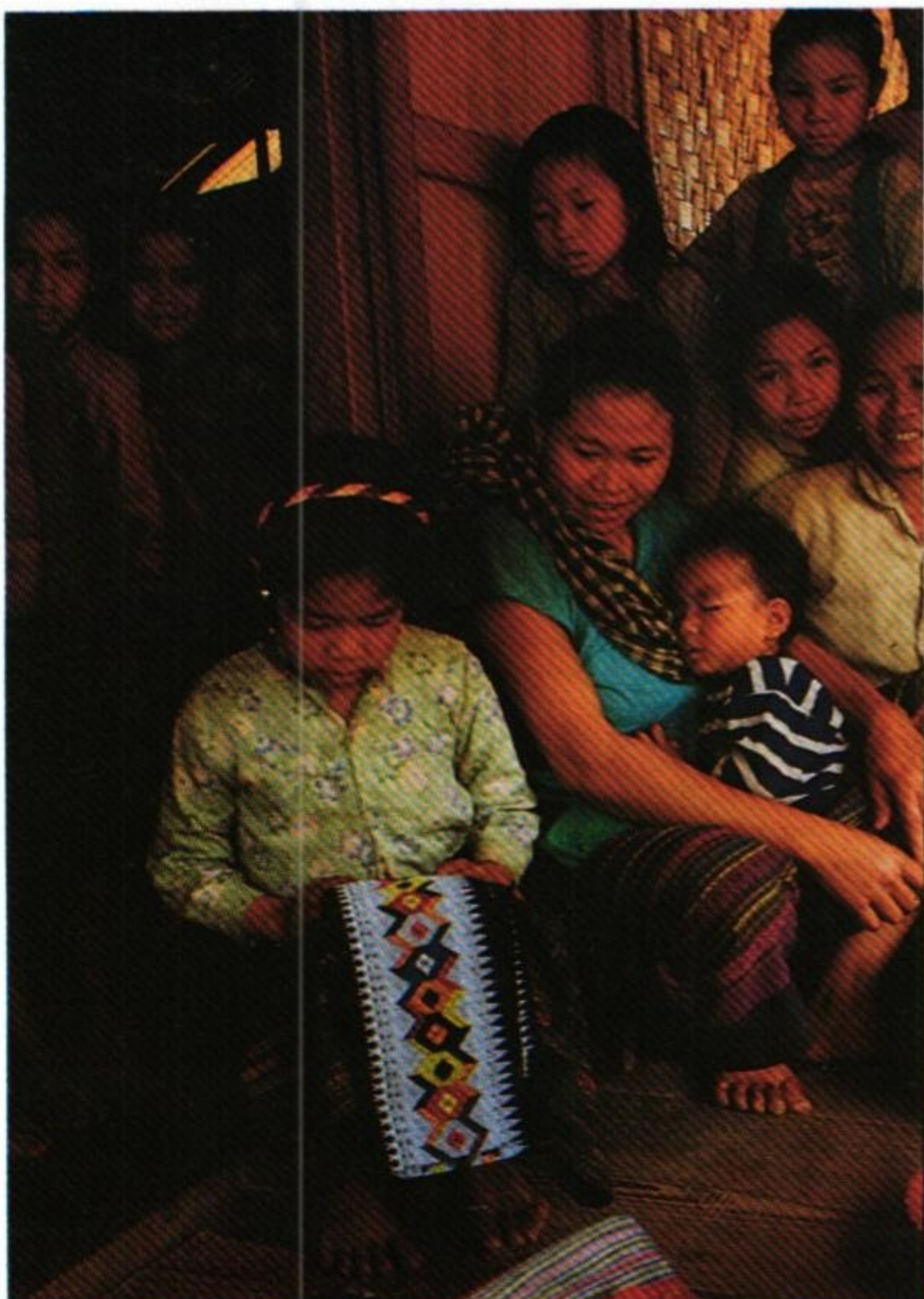
ກຽມໄປວັດ

Preparing to go to the Buddhist temple

ຮຽນຫຍິບສຽວ

Learning to sew

The Importance of Textiles in everyday life

From the past to the present time, women continue to be the weavers of all kinds of traditional textiles. They are responsible for the production of the family clothing from the beginning stage to its final completion. The women plant the cotton crop and harvest the mulberry leaves to raise silkworms. They spin the thread, weave the cloth, and sew the final garments. Thus, women's role is closely linked with the social value of the woven textiles. Hence, textile production and use is woven into the very fabric of the Lao life cycle from birth to death.

For example, in the first few weeks following his birth, a baby sleeps alongside his mother on a small cotton mattress. Both mother and child sleep near a fire called *Yu Kam Fy* for 2-4 weeks. Traditionally, there were taboos against sewing new clothes for the new baby before birth. Therefore, a well-prepared mother would weave cotton textiles and put them away. Only after the baby arrived

ບົດບາດ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນ ຂອງຜ້າແພໃນສັງຄົມລາວ

ການຜະລິດຜ້າໃນສະໄຫມກ່ອນບໍ່ພຽງແຕ່ເພື່ອຮັບໃຊ້ໃນຄອບຄົວ ຫລືເປັນລັກສະນະກຸ່ມຕົນເອງເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງຜະລິດເປັນສິນຄ້າແລກປ່ຽນ ຫລື ວາງຂາຍກັນ ໃນຕະຫລາດອີກດ້ວຍ ດັ່ງທີ່ປາກົດອອກຢູ່ໃນເອກະສານປະຫວັດສາດລາວ (ເອກະສານດຽວກັນ) ຕອນພັນລະນາເຖິງສິນຄ້າໃນຕະຫລາດ. ຢ່າງໃດກໍຕາມ ເອກະສານນີ້ກໍບໍ່ໄດ້ຍັງຢືນຈະແຈ້ງວ່າມີການຊື້ຂາຍແລກປ່ຽນຜ້າຢ່າງອື່ນອີກ ນອກຈາກຜ້າໄຫມສີຂາວ ແລະ ສີອື່ນໆ. ສ່ວນໃນເອກະສານປະເພດວັນນະຄະດີນັ້ນ ມີການເວົ້າອອກຈະແຈ້ງວ່າ ຜ້າຕໍ່າແພຂົດ ຫລືຜ້າມັດຫມີໄດ້ຊື່ວ່າເປັນວັດຖຸມີຄ່າ ແລະ ມີບົດບາດເທົ່າທຽມກັບແກ້ວແຫວນເງິນຄໍາ ສິ່ງຂອງມີຄ່າສົມຄວນແກ່ການເອົາເປັນເຄື່ອງຝາກຂອງຕ້ອນ ຫລືເຄື່ອງບັນນາການ ສໍາລັບເຈົ້ານາຍ ຫລື ເຈົ້າຊີວິດ, ດັ່ງປາກົດ ໃນລາຍຊື່ເຄື່ອງສິ່ງສ່ວຍທີ່ພະຍາ **ເມືອງກະບອງ** ຕ້ອງຈັດສິ່ງໃຫ້ **ພະຍາຝ້າງຸ່ມ** ວ່າ : **ສິ່ງສ່ວຍຊ້າງຮ້ອຍໂຕ ຄົນລ້ຽງຊ້າງສອງຮ້ອຍ ຄໍາຫນັກສອງພັນບາດ ແລະ ລົ້ວແຮ ແພຈິນ ສອງຮ້ອຍພັນ ...** ແລະ ຢູ່ໃນລາຍການເຄື່ອງມຸງຄຸນ ບັນນາການ ທີ່ເຈົ້າ **ຕາກສິນ** ແຫ່ງ **ກຸງສີອະຍຸທະຍາ** ສິ່ງມາໃຫ້ **ເຈົ້າສີຣິບຸນ**

ຍະສານ (ຄ.ສ.1730-1774) ແຫ່ງກຸງ ສີສັຕນາຄະນະທຸຕ ເພື່ອສືບສານໄມຕີຕໍ່ກັນນັ້ນ ປາກົດລາຍການຜ້າທີ່ມີຊື່ແປກໆ ດັ່ງນີ້: ແພກະບວນຜື້ນມ່ວງ ຜຸດທອງຕາຕັກກະແຕນ ມ້ວນຫນຶ່ງ, ແພກະບວນ ຜື້ນແດງດອກພຸດຕານ ມ້ວນຫນຶ່ງ, ແພຜື້ນນ້ຳເງິນໄຫມກິ່ງໄມ້ ສອງມ້ວນ, ແພຜື້ນດຳລາຍທອງ ສອງມ້ວນ ຜ້າຂາວມ່ານສານ ສອງຕາ, ຜ້ານຳກິ່ງ ລາຍສອງສີ ຕ່າງກັນເກົ້າພັບ, ຜ້ານຳກິ່ງ ຂາວແປດພັບ, ແພຈີນ ສີຕ່າງໆກັນແປດພັບ, ແພນຳກິ່ງ ດອກດຳ ແປດພັບ, ແພຜື້ນແດງ ຜຸດລາຍກິ່ງໄມ້ ສອງມ້ວນ, ແພຜື້ນແດງ ຜຸດໄຫມເຫລືອງລາຍ ກິ່ງໄມ້ມ້ວນຫນຶ່ງ, ແພລື້ນ ລາຍສີຕ່າງກັນ ສາມພັບ, ຜ້າຂາວຍາວສາມສືບແອນ (ເອກະສານ ດຽວກັນ), ສ່ວນໃນ ຫນັງສືວັນນະຄະດີ ເລື່ອງ **ຫ້າວຮຸ່ງຫ້າວເຈືອງ** ກໍໄດ້ເວົ້າເຖິງຜ້າລາຍ ຕ່າງໆ ທີ່ສົ່ງເປັນເຄື່ອງບັນນາການ ໂດຍຕີລາຄາຜ້າແພ ແພງເທົ່າກັບ ຄຳເປັນກ້ອນ ທັງໃຊ້ເວລາພຽນເຮັດ ຢູ່ຮອດ **ເຈັດປີ**.

**ຄຳພັນລະນາເຄື່ອງບັນນາການທີ່ຕ່າງປະເທດ ນຳມາຖວາຍ
(ຫ້າວຮຸ່ງ ຫ້າວເຈືອງ ຫນ້າ 221)**

ຜູ້ຜ່ານຜື້ນ ທີ່ໃຫຍ່	ຫນອງແສ
ມີບັນນາການ ເຄື່ອງຫວຍ	ຫັງຄູ່
ແຮລາຍກ້ຽວ ສິນໂຄມ	ຮ້ອຍແຜ່ນ
ຫັງຫມູ່ຜ້າ ຕາແຕ້ມ	ເຄື່ອງຄຳ
.....	
ຝິເສດພ້ອມ ຄຸບເຄື່ອງ	ບັນນາການ
ມະຫານິນຄວນ ຄຳຄຳ	ພັນກ້ອນ
ຮຶງໆເຫລື້ອມ ແສງປານ	ສຸຣິເຍດ
ຫັງທ່ອນຜ້າ ລາຍເອື້ອ	ຄຳຄຳ

safely, would she sews the clothes.

In remote areas, Lao-Tai wives participate in the agricultural work of the family as much as their husbands. The young mother, one to two months after giving birth, carries the child on her back while working. She can then feed the child without returning home. She uses a special kind of shawl called *Pha Jia Luk* (ຜ້າເຈ້ຍລູກ) to tie the child on her back. This shawl is also used by the siblings or other family members to carry small children. In the Xieng Khouang area, this is a cotton shawl of black and red stripes. The *Pha Jia Luk* engenders affection between the child and her carrier. The child, in turn, feels safe and secure. This contributes to the pride of the young mother, who sees her child with the fine and beautiful shawl made from her handloomed fabric. It testifies to her skill of creation. When children are weaned at one or one and a half years of age, they move from the backs of their mothers to sleep in a cradle made of rough cotton textiles hung from two pillars in a corner or under the house. There, they will play and sleep in the daytime, spending hours and hours in these cotton cradles. They are comfortable places. In fact, Lao-Tai infants spend their childhood close to the woven textiles of their mothers or other female members of their families.

The Lao-Tai girls of some ethnic groups start to learn weaving at 6 to 7 years of age. At first, the girl weaves an easy pattern, such as the narrow hem piece for her skirt, the main body of the tube skirt (*Sin*), or the shawl head cover. If she becomes distinguished as a good weaver, she will be requested in marriage. There are folk tales and folk songs of Lao courting which reflect the importance attached to weaving. The delegation of elders from the boy's family will congratulate the girl's parents and praise the girl as a good weaver. When courting, the young men come to meet the girls sitting in groups around a fire with their spinning wheels preparing the thread. The men play the traditional "Khaen" or bamboo flutes, while the girls spin and twist silk or cotton threads.

ຄຳຜັນລະນາເຖິງຄວາມງາມ ແລະ ຄ່າຂອງຜ້າ

ແຕ່ນັ້ນ ພະບາດຍ້າຍ ສົງໂສດ ບໍ່ຣະບວນ (ອາບນ້ຳແລ້ວ ທ້າວກໍອອກມາ)
 ຫົງຜີນຄາມ ຄ່າຄຳ ຜັນກ້ອນ (ນຸ່ງຜ້າຜີນແພງ ເທົ່າກັບຄຳຜັນກ້ອນ)
 ກາສາເສື້ອ ຈັງກອນ ຄວນຂະຫນາດ (ເປັນເສື້ອແພສີດອກບົວ ບໍ່ດີກັບເພິ່ນ)
 ແຫວນໃສ່ຊ້ອນ ຝຸງແກ້ວ ຄ່າເມືອງ (ສ່ວນນີ້ວມີ ກໍສຸບແຫວນວົງງາມ)

.....

ຍາບງູເຫລື້ອມ ລາຍດອກ ແກມມະນີ (ຜ້າແພກັບແກ້ວ ເຫລື້ອມໃສ່ກັນຍາບງ)
 ຄຳມະນີເຊິ່ງ ຄູ່ຄວນ ຄຳລ້ານ (ຕຸ້ມຄຳ ແລະ ແກ້ວຫ້ອຍຢູ່ເຊິ່ງຜ້າເທົ່າກັນ)
 ນັບແຕ່ປຸ້ນແປງໄດ້ເຈັດປີ ເປັນຂະຫນາດ (ນັບແຕ່ເຮັດມາ ກໍຕັ້ງເຈັດປີແລ້ວ)
 ຜູ້ຜ່ານຜືນ ຫົງຜ້າ ແປກອິນ (ທ້າວຮຸ່ງ ມີເດຊານຸພາບຍິ່ງໃຫຍ່ ນຸ່ງຜ້າ
 ແປກປະຫລາດ ປານພະອິນ)

ນອກຈາກເປັນຂອງຕ້ອນຂອງຝາກ ບັນນາການຂອງຊົນຊັ້ນສູງແລ້ວ ຜ້າແພທຸກຢ່າງ ຍັງເປັນຂອງທີ່ລູກຫລານ ມັກນຳໄປສົມມາເຖົ້າແກ່ ພໍ່ແມ່ໃນມື້ປີໃໝ່ ຫລືຫລັງຈາກ ແຕ່ງດອງແລ້ວໃໝ່ໆ. ບ່າວສາວມັກຮັກກັນ ກໍໃຫ້ຜ້າໃຫ້ຖົງຜ້າ ແກ່ກັນ ໄວ້ເປັນທີ່ລະນຶກ. ກ່ອນຫນ້ານີ້ປະມານ 40-50 ປີ ແພຍອຍ ແລະຖົງແດງ ໄດ້ຊື່ວ່າເປັນສີສຳຜັນຂອງບ່າວສາວ ຊາວພວນຊຽງຂວາງ. ມີເລື່ອງເລົ່າກັນວ່າ ກ່ອນທີ່ອາຍບ່າວຜູ້ຫນຶ່ງ ຈະໄດ້ຖົງແດງມາພາຍ ໄປອວດສາຍຕາຄົນທົ່ວໄປນັ້ນ ເຂົາຕ້ອງ ພຽນພະຍາຍາມທຳຄວາມດີຮອບດ້ານ ເພື່ອໃຫ້ ຜູ້ສາວເຫັນໃຈ ແລ້ວຈຶ່ງຈະໄດ້ຖົງແດງ ເປັນຂອງຕ້ອນ ຫລືບໍ່ກໍແມ່ນຜູ້ກ່ຽວຍາດດຶງ ລັກຫລອຍມາພາຍ ເພື່ອປະກາດໃຫ້ ສັງຄົມຮັບຮູ້ຄວາມສຳຜັນແບບຊູສາວ. ດັ່ງນັ້ນ ແມ່ຍິງ ຊາວພວນ ຈຶ່ງຍັງຄົງຕິດນິໄສພາຍຖົງ ແບບຫນີບໄວ້ແຫນ້ນໆ ຈົນເທົ່າປັດຈຸບັນ ເພື່ອປ້ອງກັນ ການຍາດດຶງ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ເຄືອຜ້າແດງທີ່ສາວຊາວພວນໃຊ້ຫຍິບເຮັດຖົງນັ້ນ ຄ້າຍຄືກັນ ແຕ່ຈະຕ່າງກັນບ່ອນລາຍດອກຈົກດ້ວຍໄຫມ ຫລື ໄຫມຄຳ.

If the parents and relatives of both sides agree upon the bride price, the girl's parents have to give a dowry including a set of textile household items. These are mattresses, flat pillows, blankets, shawls, a mosquito-net, bedsheets, and curtains. The number and quality of these textile items depend on the bride price and status of the bridegroom. If he has a high rank, the value of the bride price is large and the dowry of textile items should be equivalent.

These kinds of textiles still play an important role in household life. The typical Lao-Tai house consists of a wide communal sleeping room for all members of the family, a kitchen, and a hall. Therefore, thick curtains are used to separate the areas, and a black mosquito-net is one of the main household items for newlyweds.

In some areas of the country, textiles play a central role during courtship. About thirty years ago, a Phuan woman in Xieng Khuang would express her love and friendship for a young man by offering him a red bag made of cotton from

ສັງຄົມຕ່າງກໍໃຫ້ຄວາມສຳຄັນ ແກ່ ການຊົມໃຊ້ຜ້າແຕກຕ່າງກັນ, ສັງຄົມລາວ ກໍເຊັ່ນດຽວກັນ ມີການຈຳແນກ ຫລື ແບ່ງ ປະເພດສຳລັບຊົມໃຊ້ໃນກາລະ ໂອກາດຕ່າງໆ ຢ່າງຈະແຈ້ງ, ຜ້າທີ່ຊົມໃຊ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ມີລັກສະນະງ່າຍດາຍ ເຮັດດ້ວຍວັດຖຸດິບ ລາຄາຖືກ ເຊັ່ນ ຝ້າຍ ປີປ່ານຍ້ອມດຳຫມ້ນິນ ແລະ ຄາມ ສ່ວນ ຜ້າທີ່ໃຊ້ໃນງານບຸນ ແລະ ພິທີກຳມັນມີ ລົງລາຍປາມິດ ເຮັດດ້ວຍໂຫມ ແລະ ໂຫມເງິນ ໂຫມຄຳ ເປັນຕົ້ນ.

ກ່ອນຈະໄດ້ເສັ້ນໂຫມ ຫລື ຝ້າຍມາຕຳ ເຮັດແຜ່ນແພແລ້ວຕັດຫຍິບເປັນເຄື່ອງ ໃຊ້ໃນເຮືອນ ແລະ ຫຍິບເປັນເຄື່ອງນຸ່ງປະດັບ ຄືງນັ້ນ ມີວຽກງານທີ່ຕ້ອງໄດ້ ເຮັດຢ່າງຕໍ່ ເນື່ອງກັນ ເປັນເວລາຫລາຍເດືອນ ຫລື ຕະຫລອດປີ. ວິທີການທີ່ປະຕິບັດ ກັນກໍຄື ປູກມອນ ລ້ຽງມອນ ສາວໂຫມໄວ້ຫລາຍໆ ກ່ອນຈິ່ງລົງມືຕຳ. ການລ້ຽງມອນມີຄວາມ ຈຳກັດຢູ່ໃນໂຕຄື ຕ້ອງມີແຮງງານ ແລະ ໄລຍະເວລາທີ່ເໝາະສົມ ກັບການເຕີບໃຫຍ່ ຂອງມອນ. ຈາກນັ້ນ ຈິ່ງເວົ້າ ເຖິງການ ກາງຫູກເພື່ອຕຳ. ໂດຍທົ່ວໄປ ຊາວຊົນນະ ບົດ ຈະຕຳຫູກໃນເວລາທີ່ ເຂົາເຈົ້າຫວ່າງ ຈາກວຽກງານກະສິກຳ ຕົ້ນຕໍ ຄືການເຮັດ ໄຮ່ໂຖນາເຂົາເຂົ້າແລ້ວກ່ອນ ແລະ ມັກຈະຖື ວ່າການຕຳຫູກເຮັດຜ້າໂຫມ ຜ້າຝ້າຍ ເປັນ ວຽກສຳຮອງ, ເວົ້າຕາມປະເພນີ ກໍແມ່ນ

her handloom. Likewise, if a young man would like to show his affection to a young girl, he would steal a red bag from her and return it filled with presents. When she was interested in marriage, the bag given to the boy would contain a fat boiled chicken. The boy's parents would note the quality and motif of the textile and the fatness of the chicken. If they were satisfied, a wedding would soon take place. Of course, problems could arise when bags from the same handloom were given to several young men.

Up to the present, Lao-Tai people have placed great importance on their fine and precious textiles. Textiles play an important role in special and holy events in life such as weddings and celebrations. The traditional Lao-Tai wedding requires fine and elaborate costumes and dress. The entire ceremony includes three phases, each with its own set of clothing. The first phase is Sukhuan Noi. During this phase the bride and groom have a ceremony in their individual houses with their family and friends. Their clothing must be new but is of the same type that is worn daily. The most important ceremony Sukhuan is next. Here the bride and

ຕະຫລາດຊຽງຂວາງ, ຕົ້ນສະຕະວັດ
Xieng Khuang market, early century

ພິທີຄາລະວະໃບລາມ, ບ້ານກອງລໍ່, ແຂວງຄຳມ່ວນ 1994
Paying respect to palm leaf documents, Khammouane 1994

ການຕັກບາດໃຫ້ທານ
Offering food to the monks

ຊ່າງຕໍ່າຫຼຸກຊາວລື້, ຫລວງນໍ້າທາ
Lue weaving, Luang Nun Tha

ຮຽນເຮັດຫຼຸກໄປແຕ່ນ້ອຍ
Learning weaving at a young age

ວຽກງານຕ່າງໆ ເພື່ອກຽມຂັ້ນຫຼຸກ
Display of the steps in weaving

ການນຸ່ງຖື ເປັນບັນຫາສໍາຄັນຖ້າຈາກ
 ເລື່ອງ ອາຫານການກິນ. ຢ່າງໃດກໍຕາມ
 ການປູກມອນ ປ້ອນ ໄຫມ ແມ່ນວຽກງານ
 ທີ່ຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ ຈົ່ງຈັງສົມຄວນ. ມ້ອນຜົນ
 ເມືອງຂຸດຫນຶ່ງ ລ້ຽງຢູ່ປະມານ 20-25 ມື້
 ຂະນະທີ່ລ້ຽງຕ້ອງດູແລ ເກັບໃບມອນມາ
 ລ້ຽງໃຫ້ພຽງພໍ ທັງຕ້ອງດູຫມັ້ນເສຍຫຍ້າ
 ສວນມອນ. ເມື່ອໄດ້ເສັ້ນໄຫມພຽງພໍແລ້ວ
 ຈົ່ງກະກຽມມັດຫມີ ຕີລາຍ ຊຶ່ງກໍເປັນອີກ
 ວຽກຫນຶ່ງທີ່ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ແມ່ຍິງ ຕ້ອງສຸມຈິດ
 ສຸມໃຈທັງເທື່ອແຮງໃສ່, ຍິ່ງລົງລາຍ ສັບສົນ
 ຫລາຍສີແລ້ວ ຍິ່ງຕ້ອງໃຊ້ເວລາດົນ ເພາະ
 ຕ້ອງຫາສີທໍາມະຊາດໄວ້ໃຫ້ພຽງພໍກ່ອນ
 ຈົ່ງລົງມືຕໍ່າໄດ້ ເພາະບາງເທື່ອລົງມືໄປແລ້ວ
 ຫມີບໍ່ພໍ ຫລືຍອມສີບໍ່ຄືເກົ່າ ກໍຕ້ອງໄດ້ລົງມື
 ໃຫມ່, ດັ່ງນັ້ນ ຈົ່ງເປັນທີ່ເຂົ້າໃຈວ່າ ຜ້າແພທີ່
 ຕໍ່າດ້ວຍໄຫມເສັ້ນແລບ (ໄຫມຍອດ) ດ້ວຍ
 ລາຍຈິກ ລາຍຂິດລະອຽດແນບນຽນນັ້ນ
ອາດບໍ່ແມ່ນຂອງຊີ້ຂາຍກັນ ໃນຕະຫລາດ
ທົ່ວໄປ ຄືດັ່ງ ແພຂາວ ແພໄຫມສີທໍາມະດາ
ເພາະຜູ້ຕໍ່າຈະແພງ ແລະ ມ້ຽນໄວ້ໃຊ້ສອຍ
ເອງ, ມັນຈົ່ງກາຍເປັນສົມບັດສ່ວນຕົວທີ່ສືບ
ທອດຕໍ່ກັນພາຍໃນຄອບຄົວ ແລະ ເປັນສິ່ງ
ຍິ່ງຍືນຄຸນສົມບັດ ຂອງແມ່ຍິງລາວ ໃນສະ
ໄຫມກ່ອນ, ແມ່ນແຕ່ລູກສາວຂອງຊົນຊັ້ນສູງ
 ກໍຈໍາເປັນຕ້ອງຮຽນຮູ້ການເຮັດຫູກ ເຮັດຫມີ
 ດ້ວຍຕົນເອງ.

ຜ້າໃຊ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ແລະ ຜ້າໃຊ້ໃນຜິຫິກໍາ

ດັ່ງທີ່ເວົ້າມາຂ້າງເທິງ ຕັ້ງແຕ່ໃດໆມາ
 ແມ່ຍິງລາວມີຫນ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບເລື່ອງການ
 ນຸ່ງຖືຂອງສະມາຊິກໃນຄອບຄົວ, ໂດຍທົ່ວ
 ໄປແມ່ຍິງໃນຊົນນະບົດ ຈະຮຽນຕໍ່າຫູກ
 ຕັ້ງແຕ່ສອນສາວ ເພື່ອກຽມຕົວເປັນແມ່
 ເຮືອນທີ່ດີໃນອະນາຄົດ, ລູກ ຜົວ ປູ້ ຍ່າ
 ຈະໄດ້ນຸ່ງແນວດີງາມ ແມ່ນຂຶ້ນກັບຄວາມ
 ດູຫມັ້ນ ມີສີມື ຂອງແມ່ຍິງຜູ້ເປັນແມ່
 ເປັນໄພ້. ເຄື່ອງໃຊ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ເຊັ່ນ
 ຜ້າຫົ່ມ ຜ້າກັງ ຜ້າຫນ້າຫມອນ ຜ້າອາສະນະ
 ຜ້າປູເສື້ອ ຊົບຫມອນ ... ລ້ວນແຕ່ແມ່ນ
 ສິ່ງທີ່ແມ່ເຈົ້າເຮືອນ ກັບລູກສາວ ຕ້ອງໄດ້
 ຫ້າງຫາກະກຽມໄວ້. ບົດບາດຂອງຜ້າແພ
 ຈາກຫູກກີ້ ຂອງແມ່ຍິງລາວ ຕິດພັນກັບ
 ຊີວິດຂອງຊາວລາວ ນັບແຕ່ມີເກີດ. ລູກເກີດ
 ໃຫມ່ ນອນຜ້າເບາະ ແລະ ອູ່ຜ້າທີ່ແມ່ກະກຽມ
 ໄວ້ ດ້ວຍຜ້າທີ່ຕໍ່າເອງ ດັ່ງຄໍາກ່ອມລູກຂອງ
 ຊາວລາວທົ່ວໆໄປ ທີ່ເວົ້າວ່າ :

- ນອນເດີ້ຫລ້າ ຫລັບຕາແມ່ຊີກ່ອນ
- ນອນອູ່ແກ້ວ ຫລັບແລ້ວແມ່ຊີໄກວ
- ນອນອູ່ຜ້າ ສາມວາແມ່ເຈົ້າຕໍ່າ
- ນອນອູ່ໄມ້ ສາມປ້ອງພໍ່ເຈົ້າສານ

ການເຍົາຢາຄົນເຈັບ, ຕົ້ນສະຕະວັດ
Early century healing ceremony

ຜິ່ງໃຫຍ່ຫນ້ອຍຫນຶ່ງ ເດັກທີ່ຍັງບໍ່ປະນົມແມ່ ກໍມັກຈະຖືກຜູ້ເປັນແມ່ອຸ້ມໂຊນ ຫລື ເຈ່ຍໄປນໍາ ເພື່ອຄວາມ ສະດວກໃນເວລາກິນນົມ ແລະ ຄວາມປອດໄພຂອງລູກນ້ອຍ. ຜ້າເຈ່ຍລູກ ຫລື ໂຊນລູກນີ້ ຈຶ່ງປຽບເຫມືອນ ສິ່ງຜູກຮັດ ສາຍສໍາພັນອັນລ້ຳເລິກ ລະຫວ່າງແມ່ກັບລູກ ຫລື ເອື້ອຍອ້າຍໃຫຍ່ ຜູ້ເຈ່ຍນ້ອງໄປຫລິ້ນນັ້ນນໍາ. ແມ່ຍິງບາງຊົນເຜົ່າ ບາງທ້ອງຖິ່ນ ປະດັບຜ້ານີ້ດ້ວຍຄວາມເອົາໃຈໃສ່ພິເສດ ທັງຫາເຄື່ອງ ເຊັ່ນ ຫມາກຕຸ້ມ, ກະດິ່ງເງິນ ມາຫ້ອຍເອ້ ເຮັດໃຫ້ເກີດສຽງເວລາຍ່າງຄືດັ່ງວ່າ ຢາກກ່ອມໃຫ້ລູກຫລັບນອນຢ່າງມີຄວາມສຸກ ເຊັ່ນ ຜ້າເຈ່ຍລູກຂອງ ໄຕດໍາ ໄຕແດງ ມື້ງ ແລະ ຊົນເຜົ່າພູດອຍສ່ວນໃຫຍ່. ຜ້າເຈ່ຍລູກ ບໍ່ພຽງແຕ່ເຮັດໃຫ້ແມ່ກັບລູກໃກ້ຊິດຜູກພັນຕໍ່ກັນຫລາຍຂຶ້ນເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ມັນຍັງຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄວາມສໍາບາຍໃຫ້ແກ່ລູກນ້ອຍອີກ.

ພິທີສູ່ຂວັນກິນດອງ, ຫລວງພະບາງ 1994
 Wedding ceremony, Luang Prabang, 1994

ກຽມຂັນຫມາກເບັງໄປວັດ
 Preparing flowers for the Buddhist temple

ຊຸດແຕງດອງ, ຫລວງພະບາງ
 Wedding costumes, Luang Prabang

ຊາວພູໄທ, ບ້ານກອງລໍ່, ແຂວງຄຳມ່ວນ 1994
 Phu Tai traditional costume for religious ceremony, Khammouane province 1994

ສົງນ້ຳພະໃນວັນປີໃຫມ່, ບໍລິເວນພະທາດຫລວງວຽງຈັນ, ຕົ້ນສະຕະວັດ
 Blessing Buddha with water, early century

ຜິຫິດສົງພະ, ຫລວງພະບາງ, ຕົ້ນສະຕະວັດ
 Water poured in the trough flows over and blesses a monk entering a high level of the monkhood

ຜ້າແພໃຊ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນ

ເມື່ອເຕີບໃຫຍ່ຂຶ້ນ ແມ່ຍິງລາວຕ້ອງຮີບຮ່າຮຽນວິຊາ
ຕໍ່າຫຼຸກນໍາແມ່ປ້າ ນ້າອາ ເພື່ອສ້າງຄ່ານິຍົມສັງຄົມ ໃຫ້ແກ່
ຕົນເອງ. ຍິງສາວຜູ້ມີສິນໃນການເຮັດຫຼຸກ ຈະໄດ້ຮັບຄວາມ
ສົນໃຈ ແລະ ເປັນທີ່ຍົກຍ້ອງໃນສັງຄົມ. ຄໍາຜະຫຍາ ແລະ
ນິທານພື້ນເມືອງຫລາຍບົດ ຫລາຍເລື່ອງ ສະຫ້ອນໃຫ້ເຫັນ
ເຖິງບົດບາດສໍາຄັນດັ່ງກ່າວ ຕົວຢ່າງ ຄໍາຜະຫຍາທີ່ພໍ່ແມ່
ເຖົ້າແກ່ ໄປສູ່ຂໍສາວ ຕໍ່ໄປນີ້ :

ສິບບ້ານຊ່າ ຫ້າບ້ານລື ວ່າລູກສາວເຮືອນນີ້
ຕໍ່າຜ້າຝ້າຍ ໄດ້ມີສາມວາ ຕໍ່າຜ້າໄຫມໄດ້ມີສາມສອກ
ອອກນອກບ້ານບໍ່ຍ່າງໄປດາຍ ໄປຫົວສວນ
ເກັບດອກຝ້າຍ ໄປຫົວນາເກັບໃບມອນ ...
ເຖົ້າແກ່ລຸງຕານີ້ຈິ່ງໄດ້ມາ ຫອບຫມາກແກ້ວພູຄໍາ
ຫມາຍຢ່າຄໍາຊອບ ຫອບຄໍາແພງຂັນນາ
ຖາມຫາຮິດຫາງຜີ ...

ປະເພນີຂອງຊາວລາວ ໃນຫລາຍທ້ອງຖິ່ນຍັງຖືວ່າ
ເຄື່ອງໃຊ້ທີ່ເປັນຜ້າແພໃນເຮືອນນັ້ນ ແມ່ນພາລະທີ່ຝ້າຍສາວ
ໃຜ້ຈະຫ້າງຫາໄວ້. ຖ້າສາວໃຜ້ຈະບໍ່ຢູ່ຮ່ວມເຮືອນກັບປູ່ຍ່າ
ແລ້ວ ນາງກໍຈະຕ້ອງກຽມເຄື່ອງສົມມາ ໃຫ້ພໍ່ເຫມາະພໍດີກັບ
ຄ່າດອງ ເຊັ່ນ ຖ້າຄ່າດອງເປັນເງິນ 15 ຂັນ ເຄື່ອງສົມມາ
ທີ່ເປັນມ້ຽງ ຫມອນ ຜ້າຫົ່ມ ຜ້າຕຸ້ມ ຜ້ານັ່ງ ... ຕ້ອງຢ່າງລະ
15 ຊຸດ ຄືກັນ. ການກະກຽມເຄື່ອງນອນ ຫມອນ ມ້ຽງ ສິ້ນ

ຜ້າແພຕ່າງໆປະດັບປະດາໃນວັດ
Buddhist temple decorated
with textiles 1994

ຕໍ່າລາຍຂິດລາຍຈົກ ໂດຍໃຊ້ເຂົ້າຢືນ
Classical loom with vertical
heddles 1994

groom are together with their combined families at the bride's house. The costume of the bride is woven with fine silk thread (the first quality) incorporating silver and golden threads. The *Pae Biang* (shawl) and the *Sin* (Lao tube skirt) with the *Deen Sin* (hem piece) must match in color and design. For the groom, the *Pha Nung* or *Pha Waa* is worn with a new shirt of western style and a male shawl. The *Pha Nung* is woven with fine silk in a single dark color sometimes

ສາວສະໄຫມກັບເສື້ອຂະມຸ, ຄັນຮົ່ມຊຽງຂວາງ 1994
Traditional Kmu blouse, umbrella from Xieng Khuang 1994

ຜ້າ ແພຕຸ້ມ ເຫລົ່ານີ້ມີຄວາມສໍາຄັນຫລາຍ ເພາະຕໍ່ໄປ ເວລາສ່ວນໃຫຍ່ຂອງເຂົາເຈົ້າ ຈະອຸທິດ ໃຫ້ລູກ ແລະ ຊ່ວຍ ຜົວເຮັດວຽກໄຮ່ ການນາ, ກວ່າຈະກັບເຂົ້ານັ້ງແປ້ນກີ່ອີກ ກໍຕໍ່ເມື່ອ ລູກເຕົ້າໃຫຍ່ພໍຮຽນຮູ້ວິຊາໄດ້. ດັ່ງນັ້ນ ໄວສາວສໍາລັບແມ່ຍິງລາວແຕ່ກ່ອນ ຈຶ່ງມີຄວາມສໍາຄັນຍິ່ງ, ເປັນເວລາແຫ່ງ ການຮຽນຮູ້ວິຊາຊີບ ຢ່າງຫນຶ່ງທີ່ຈະຮັບໃຊ້ ເຂົາເຈົ້າໄປຕະຫລອດຊີວິດ ຮ່ວມທັງຜູ້ຈະມາ ໃຊ້ຊີວິດຮ່ວມນໍາອີກ, ໃນຂະນະດຽວກັນນີ້ ຜູ້ຊາຍກໍບວດຢູ່ວັດ ເພື່ອຮຽນຮູ້ທໍາມະຊາດ ທໍາ ແລະ ວິຊາຫັດຖະກໍາຢ່າງອື່ນ ອັນຈະ ນໍາມາ ໃຊ້ໃນຊີວິດຄາລະວາດຄືກັນ.

ເມື່ອຜ່ານໄວຫນຸ່ມມາແລ້ວ ການ ແຕ່ງຕົວເອ້ຍ້ອງ ກໍຫລຸດຜ່ອນລົງ, ຜູ້ເຖົ້າ ຜູ້ແກ່ ນຸ່ງເຄື່ອງທີ່ລູກເຕົ້າຈັດຫາໃຫ້ ແລະ ທີ່ຕົນເຮັດໄວ້ແຕ່ຄາວຍັງຫນຸ່ມ. ສິ້ນໄຫມ ສິ້ນຫມີ ທີ່ເຮັດ ແຕ່ 20-30 ປີກ່ອນ ບາງຜົນ ຍັງບໍ່ເຄີຍນຸ່ງເລີຍ ຫລືທີ່ເຄີຍນຸ່ງກໍເປັນ ບາງຄັ້ງ ບາງຄາວເທົ່ານັ້ນ. ສະນັ້ນຈຶ່ງ ພົບວ່າ ຜ້າແພບູຮານຈໍານວນຫນຶ່ງ ທີ່ມີອາຍຸ ກວ່າເຄິ່ງສະຕະວັດນັ້ນ ຍັງຢູ່ໃນສະພາບດີ.

ນອກຈາກຊົມໃຊ້ຜ້າເພື່ອປົກຫຸ້ມຮ່າງ ກາຍ ກັນຄວາມຫນາວ ຫລື ຮ້ອນ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ບໍ່ເປັນທີ່ອະນາຈານ ຕໍ່ສາຍຕາແລ້ວ ຜ້າແພຍັງແມ່ນອົງປະກອບສໍາຄັນໃນການ ເອ້ຍ້ອງ ເຮັດໃຫ້ ພິທີກໍາມີລັກສະນະສັກສິດ

ຊາວເມືອງຊຳເໜືອ ສະແດງການລົງຂ່ວງແບບເກົ່າ, ຫົວພັນ 1993
 Re-enactment of traditional courting ceremony, Xam Neua, Hoaphanh province 1993

ລົງຂ່ວງ ຂອງຊາວຫລວງພະບາງ, ວັດວິຊຸນ, ຕົ້ນສະຕະວັດ
 Courting ceremony Wat Vixoun, Luang Prabang, early century

ການໃຊ້ແພບຮຽງ ໃນປັດຈຸບັນ
 Present day attire for religious ceremonies

ວັດໃນມື້ບຸນ ປະດັບດ້ວຍທຸງສີຕ່າງໆ
Buddhist temple decorated with flags, 1994

ກອງຊາຍປະດັບດ້ວຍທຸງຊໍ່ , ຫລວງພະບາງ
Flags decorating a donation of sand for building a Buddhist temple Luang Prabang 1994

ສົງນ້ຳພະປີໃຫມ່, ບໍລິເວນພະທາດຫລວງວຽງຈັນ
 ຕົ້ນສະຕະວັດ
*Blessing Buddha with water.
 That Luang , Vientiane, early century*

ສະຫງ່າຫນ້າເກງຂາມອີກ. ກຸ່ມຊົນຊາດ
ລາວໄຕ ກໍມີຄວາມເຊື່ອໃນເລື່ອງນີ້ຫລາຍສົມ
ຄວນ. ດັ່ງຈະເຫັນວ່າ ສິ້ນຫມີ່ບາງແຊງ,
ຜ້າແພບາງຊະນິດ ຈະຖືກກຳນົດ ໃຫ້ນຸ່ງ
ໃນບາງພິທີເທົ່ານັ້ນ ເຊັ່ນ **ສິ້ນຄ້າຜີ** ຊຶ່ງເປັນ
ສິ້ນຈົກຕານ້ອຍໆ ສະຫລັບສີ, **ສິ້ນນຸກເກາະ,**
ສິ້ນເກາະຫມີ່ ຂອງໄຕແດງ ກໍໃຊ້ນຸ່ງ
ແຕ່ໃນມື້ສົ່ງສະການປຸ່ງຍ່າ ຫລື ພໍ່ແມ່ເທົ່າ
ນັ້ນ, **ຜ້າຂົດໂລດ** (ລວດ) ຊຶ່ງລູກໃຜເຮັດ
ສົມມາພໍ່ປຸ່ງ ກໍຈະນຳໃຊ້ແຕ່ໃນເວລາ ລົງຜີ
ມົດຜີມໍ່ ຂອງບ້ານ ເທົ່ານັ້ນ. **ເສື້ອ ໂລ່ມ ຫລື**
ເສື້ອຍ່າມ ຂອງ ສາວໄຕດຳ ໃຊ້ນຸ່ງໃນ
ພິທີເຖື່ອວັນຄົນເຈັບ ທີ່ເມືອງຝ້າເມືອງແຖນ.
ຫມໍເຍົາໄຕແດງ ໃຊ້ຜ້າຂັ້ນເຊິ່ງຜື້ນດຳ
ໃນເວທີປະກອບພິທີ ຕຸ່ມມົ່ງ ຕຸ່ມແນນ,
ສິ້ນຫມີ່ຕາດຳຕາແດງ ລາຍເງືອກກ້ຽວ
ຫລືທີ່ເອີ້ນກັນວ່າ **ສິ້ນຜີມົນ** ກໍໃຊ້ນຸ່ງ
ສະເພາະເວລາລົງຜີມົນ ເຍົາຢາ ຄົນເຈັບ.
ຜ້າປົກໂລງ, ຜ້າຄຽນໂລງ ຊຶ່ງ
ເປັນຜ້າໄຫມຍາວຫລາຍວາ ແລະ ຕໍ່າຈົກ
ດ້ວຍລົງລາຍຫລາຍຢ່າງນັ້ນ ກໍຈະນຳໃຊ້
ແຕ່ໃນເວລາງັນເຮືອນດີເທົ່ານັ້ນ. ຜ້າແພ
ທີ່ໃຊ້ໃນພິທີກຳ ກໍບໍ່ຕ່າງຫຍັງກັບຜ້ານຸ່ງ
ແພຖື ທີ່ຊົມໃຊ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນ, ມັນບົ່ງ
ບອກຖານະຊົນຊັ້ນຂອງຜູ້ຊົມໃຊ້ ແລະ ສີນີ້
ຂອງສະມາຊິກແມ່ຍິງໃນຕະກູນນັ້ນ ແລະ
ການຍິບຍືນຜ້າຂອງກັນ ແລະ ກັນ ບໍ່ແມ່ນ
ປະເພນີອັນດີງາມໃນສັງຄົມລາວ.

made by twisted thread of *Mak Mai* technique.

The final phase is an evening celebration. Again a set of new clothing is required. In villages this is the same type as would be worn daily but in Vientiane it is usually modern clothing.

Textiles are part of important celebrations and beautiful pieces are kept for attending such occasions. Fine textiles are always considered precious. An intricate piece may take several years to complete. People wear their finest pieces to the Buddhist temple (*Wat*) and offer gifts of textiles to their parents during the New Year festival.

Importance of textiles: past and present.

We have seen the significance of traditional textiles in the daily life of Lao-Tai people in the Lao PDR. In former times, Lao-Tai people used a wide range of silk and cotton articles in their daily life. The quality of these fabrics was very fine and the designs were intricate. Today, designs have become simplified and the quality of

ສິນບໍ່ພຽງແຕ່ເປັນເຄື່ອງນຸ່ງຂອງ
ແມ່ນົດຫມໍ່ຜີ ຕາມຄວາມເຊື່ອຖືຕາມ
ແບບເດີມເທົ່ານັ້ນ, ເມື່ອສາສະຫນາ
ພຸດແຜ່ເຂົ້າມາ ຊາວລາວຕາມລ່ອງ
ນ້ຳຂອງ ສ່ວນໃຫຍ່ຫັນມາເຄົາລົບ
ນັບຖືພຸດ, ຮີດຄອງປະເພນີບາງຢ່າງ
ໄດ້ປ່ຽນແປງໄປ ດ້ວຍຄວາມເຊື່ອວ່າ
ຄຳພີດີກາ ທີ່ຂຽນຈາລຶກໃສ່ໃບລານ
ອັນເປັນຄຳສັ່ງສອນ ຂອງພະພຸດ
ທະເຈົ້າເປັນສິ່ງສັກສິດ ຜູ້ຂຽນໃບລານ
ກໍໄດ້ບຸນ, ຜູ້ທີ່ອ່ານໃບລານໄດ້ ກໍມີ
ແຕ່ຜູ້ຊາຍທີ່ໄດ້ບວດຮຽນຂຽນອ່ານ
ຜ່ານວັດມາແລ້ວ. ແມ່ຍິງໄດ້ສະແຫວງ
ຫາຊ່ອງທາງເຂົ້າເຖິງ " ບຸນ " ນີ້
ຄືກັນ. ສິ່ງທີ່ປາກົດໃນລະຍະຕໍ່ໆມາ
ກໍຄື ມີການທານຜ້າຫໍ່ຄຳພີ ຫລືຫນັງ
ສີຜູກໃບລານ. ນອກຈາກຜ້າຕໍ່າ
ລາຍຂົດດຳ ຫມ້ນິນທຳມະດາ ຫລື
ແພໄຫມຈີກລາຍ ງົດງາມແລ້ວ ບາງ
ຫ້ອງຖິ້ນພົບວ່າ ມີ "ສັນຫມີໄຫມ"
ທີ່ມີລົງລາຍທຳມະດາ ຄືສິ້ນນຸ່ງ
ຫ້ວງໄປຫໍ່ຫນັງສີໃບລານຢູ່ໃນວັດ ທີ່ມີ
ຊຸນ ຊົນຊາວລາວອາໄສຢູ່ ດັ່ງນັ້ນ ຈິ່ງ
ປາກົດມີຄຳກ່າວເປັນທຳມະດາ
ຢ່ອກໃຍວ່າ :

" ຢາກມີສີສັນໃຫ້ນອນດິນເກືອກ
ຝຸ່ນ ຢາກໄດ້ບຸນໃຫ້ຮື້ສິ້ນໃນວັດ "

many kinds of textiles coarser,
while the articles in daily use
have been reduced to female
clothing and a few decorative
materials. Modern life is the
main factor in this simplifica-
tion of local traditions and the
decrease in the traditional
production of textiles. During
the war, many people were
killed or displaced. People
were poor and did not have the
opportunity to create master-
pieces in these crafts. Many
traditional textiles were dam-
aged. When families left their
homes, they would put their
prized weaving in jars and
bury them in the ground.
Some of these textiles have
been burnt, others were taken
out of the country by escap-
ing Lao families, and still oth-
ers were sold to purchase ne-
cessities. Antique textiles with
natural dyes are now being
sold to foreigners for high
prices. For these reasons, tex-
tiles are becoming scarce in
the Lao PDR. This also means
that Lao-Tai weavers are lo-
sing the fine examples of wea-
ving that they need to learn
from.

Fortunately, Lao-Tai women are still preserving their traditional textiles. They are living with their beloved fabrics, wearing them in their daily lives and using them for special events.

In fact, weaving is an ideal profession for Lao families in urban as well as in rural areas, providing an income for the family. It is an especially useful occupation for young women who are not able to get a higher education. This means they can only find employment in menial positions. Traditional weaving enables them to earn a good income, while at the same time it provides them with the satisfaction of producing work of artistic merit. A skilled weaver would enjoy fully her role as the center or nucleus of the family. Thus Lao-Tai textiles made from local silk thread, dyed with natural plant dyes and incorporating fine designs not only provide

ອັນມີຄວາມໝາຍວ່າ ຢາກຮູ້ ຢາກຮຽນ ໃຫ້ໄປບົດຜ້າອ່ານຫນັງສື ຜູກໃນວັດ ຄືຮູ້ຜ້າທີ່ຄຳພີເອົາຫນັງສື ໃບລານອອກມາອ່ານນັ້ນເອງ.

ປະເພນີການໃຊ້ສິ້ນ ແລະ ຜ້າແພ ຂົດ ຫໍຫນັງສືໃບລານ ຍັງຄົງສືບຕໍ່ ຄົງຕົວມາຮອດປະຈຸບັນ ເຖິງວ່າການ ຈານຫນັງສືໃບລານ ໄດ້ຫລຸດຜ່ອນລົງ ແຕ່ການປົກປັກຮັກສາຫນັງສື ກໍຍັງ ຕ້ອງອາໄສ ຜ້າແພຕໍ່າເຫລົ່ານີ້ຢູ່.

ຜ້າຕໍ່າບາງອັນມີບົດບາດ ຮັບ ໃຊ້ ສະເພາະສາດສະຫນາໄດ້ແກ່ທຸງ ຊຸ່, ທຸງໄຊ, ທຸງພະເຫວດ. ການທານ ຜ້າທຸງຖືວ່າແມ່ນການທານຍິ່ງໃຫຍ່ ສຳຄັນອັນຫນຶ່ງຂອງ ຊາວພຸດ - ຜ້າທຸງ ໂດຍທົ່ວໄປຕໍ່າດ້ວຍຝ້າຍ ແລະ ສານ ດ້ວຍໄມ້ຕອກ ດ້ວຍ ໄມ້ໄຜ່ ແລະ ແຕ້ມ ຮູບສຽນພະພຸດທະເຈົ້າໃສ່.

ຊາວໄຕລີ້ຍັງຄົງຍຶດຖືການທານ ທຸງ ໃນເວລາບຸນປີໃຫມ່ ຫລື ກຸດ ສົງການນີ້ຢ່າງເຄັ່ງຄັດ ແຕ່ລະເຮືອນ ຈະຕໍ່າ ແລະ ເອ້ທຸງຂອງຕົນດ້ວຍການ ຫາໄຫມ ຝ້າຍ ເຈ້ຍສີເຫລື້ອມ ແລະ ແຕ້ມຮູບສີຕ່າງໆໃສ່ເທິງຜືນທຸງ. ຮອດມື້ວັນຂຶ້ນປີໃຫມ່ ກໍແຫ່ໄປວັດ ເພື່ອທານໄວ້ເປັນເຄື່ອງເອ້ວັດສືບຕໍ່ໄປ

ໃນບາງທ້ອງຖິ່ນ ມີຍົນທານທຸງໃຫ້ແກ່ຍາດ ຜູ້ອາວຸໂສ ທີ່ລ່ວງລັບໄປແລ້ວ ໃນມື້ເຮັດ ບຸນທານເອົາກະດູກເຂົ້າທາດ ໂດຍເຊື່ອວ່າ ເມື່ອໄດ້ທຸງແລ້ວ ວິນຍານຂອງຜູ້ຕາຍ ຈຶ່ງ ຈະສາມາດເດີນທາງໄປສູ່ສະຫວັນ ຫລືໄປ ເກີດ ຫລືໄປສູ່ສຸຂະຕິພົບ ທາງອື່ນໄດ້.

ເຫັນໄດ້ວ່າ ການຕໍ່າຫຼຸກເຮັດຜ້າ ບໍ່ພຽງແຕ່ມີຜົນຮັບໃຊ້ຊີວິດ ຄົນເຮົາໃນ ໂລກນີ້ເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ອາດຍັງຜົນໄປເຖິງ ໂລກຫນ້ານຳດ້ວຍ.

ຢ່າງໃດກໍຕາມ ງານບຸນປະເພນີ ບໍ່ວ່າຢູ່ໃສ, ຂອງຊົນຊາດຊົນເຜົ່າໃດ, ການ ປະດັບປະດາເອ້ຍ້ອງ ດ້ວຍແຜ່ນຜ້າອາພອນ ການນຸ່ງຖືອັນຫລາກຫລາຍສີສັນ ກໍແມ່ນ ຈຸດເດັ່ນອັນໜຶ່ງ ຂອງງານບຸນນັ້ນ.

ບົດບາດຂອງແມ່ຍິງ ໃນການຜະລິດ ເຄື່ອງນຸ່ງ ຜ້າເອ້ ອັນເປັນເອກະລັກ ຂອງ ຊາດນັ້ນ ຈະບໍ່ຈຳກັດຢູ່ແຕ່ ພາຍໃນສັງຄົມ ແຄບໆໃດໜຶ່ງ ມັນຈະເປັນສິ່ງນຳ ແລະ ສະທ້ອນຖານະຊີວິດການເປັນຢູ່ ສະພາບ ຂອງເສດຖະກິດໄປພ້ອມ.

ການສົ່ງເສີມນຳໃຊ້ຢ່າງກວ້າງຂວາງ ບໍ່ພຽງແຕ່ຈະເປັນການສືບທອດ ວັດທະ ນະທຳແລະ ສິລະປະ ຫັດຖະກຳ ທີ່ມີອາຍຸຍືນ ຍາວມາຫລາຍພັນປີນີ້ ໃຫ້ມີຊີວິດຊີວາ ສືບຕໍ່ໄປ ແຕ່ທັງຈະເປັນແຫລ່ງສ້າງ

a source of national revenue, but have become an integral aspect of Lao national culture and identity. Lao weaving skills handed down from mother to daughter, from all parts of the Lao national heritage, not only continue today but can remain strong through the generations to come.

Every effort should be made to help preserve and promote the continuation of this valuable cultural heritage.

ລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວຊ່າງຕໍ່າຫຼຸກ ທີ່ດຳລົງ ຊີວິດຢູ່ທົ່ວປະເທດ. ບໍ່ວ່າອົງການໃດ ບຸກຄົນ ໃດ ທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການສືບທອດດັ່ງກ່າວ ຖືວ່າເປັນຜູ້ຕໍ່ອາຍຸ ແລະ ຮັບຮູ້ຄຸນຄ່າວັດທະ ນະທຳຂອງຊາດຢ່າງໜຶ່ງ ເຊັ່ນດຽວກັບຊົນ ຊາດອື່ນໃນໂລກ. ຄຸນຄ່າຂອງຜ້າແຜ່ລາວ ໃນສາຍຕາຊາວໂລກ ຈະສູງສົ່ງມີລາຄາ ແພງເປັນກ້ອນຄຳນັ້ນ ບໍ່ອາດເຮັດໃຫ້ຜ້າ ແຜ່ລາວມີຊີວິດ ແລະ ເປັນສິ່ງເອກອ້າງ ທະນົງໃຈຂອງຄົນລາວໄດ້ ນອກເສຍແຕ່ວ່າ ຄົນຊາດລາວບັນດາເຜົ່າເອງ ຈະເຊີດຊູຊົມ ໃຊ້ ແລະ ສ້າງສານຕໍ່ໆໄປ.

ການຕໍ່າຫຼຸກ ເປັນວິຊາຊີບທີ່ເໝາະສົມ ກັບທຸກເພດທຸກໄວ
Weaving - an occupation for both the old and the young

ຮຽນຮູ້ການຍ້ອນສີທໍາມະຊາດ

ໂດຍ **ຈັນທອນ ຈັນທະຈິດ**

ບັນດິດ ປະຫຼມວັນ

ນັບແຕ່ປີ 1992 ເປັນຕົ້ນມາ ໂຄງການອະນຸລັກ ແລະ ສົ່ງເສີມຫັດຖະກໍາ ຂອງ ສູນກາງສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວ ໄດ້ຜັນຟູສົ່ງເສີມການຍ້ອນໄຫມ/ຝ້າຍ ດ້ວຍສີທີ່ໄດ້ຈາກພືດ ພັນຕົ້ນໄມ້ໃບຫຍ້າ ອີ້ແມງໄມ້ ແລະ ແຮ່ທາດບາງຊະນິດ ໂດຍເອີ້ນສີທີ່ໄດ້ນີ້ວ່າ **ສີທໍາມະ ຊາດ**. ມີການຈັດເຝິກອົບຮົມ ສໍາມະນາແລກປ່ຽນບົດຮຽນ ລະຫວ່າງຊ່າງຕໍ່າຫຼຸກ ຈາກຫລາຍ ແຂວງ ເຊັ່ນ ວຽງຈັນ ຫລວງພະບາງ ຊຽງຂວາງ ຫົວພັນ ຫລວງນໍ້າທາ ໄຊຍະບູລີ ສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ຈໍາປາສັກ.

ການເຝິກອົບຮົມ ແລະ ສໍາມະນາ ພາໃຫ້ຖອດຖອນບົດຮຽນທີ່ອາດເປັນປະ ໂຫຍດ ແກ່ຜູ້ສົນໃຈຢາກຮຽນຮູ້ວິທີການແບບຜື່ນເມືອງ ແລະ ສະຫນອງຂໍ້ມູນບາງອັນແກ່ຊ່າງຕໍ່າຫຼຸກ ຜູ້ບໍ່ມີໂອກາດເຂົ້າຮ່ວມການເຝິກອົບຮົມ. ຢ່າງໃດກໍຕາມບົດຮຽນ ແລະ ຂໍ້ມູນທີ່ນໍາສະເຫນີ ໃນປື້ມນີ້ ກໍເປັນພຽງສິ່ງເລັກນ້ອຍຫລາຍ ເມື່ອປຽບໃສ່ກັບພູມປັນຍາອັນອຸດົມຮັ່ງມີ ທີ່ປູ່ຍ່າ ຕາຍາຍຮຸ່ນກ່ອນຂອງພວກເຮົາສະສົມໄວ້. ການເຝິກອົບຮົມ, ເກັບກໍາຂໍ້ມູນຈາກຜື່ນຖານ ສົມທົບກັບການຄົ້ນຄວ້າແບບວິທະຍາສາດໃນອະນາຄົດ ເປັນສິ່ງຈໍາເປັນ ເພື່ອເສີມຂະຫຍາຍ ແລະ ປັບປຸງເຕັກໂນໂລຊີຜື່ນເມືອງ ໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ເປັນປະ ໂຫຍດທັງໃນດ້ານ ເສດຖະກິດ ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ.

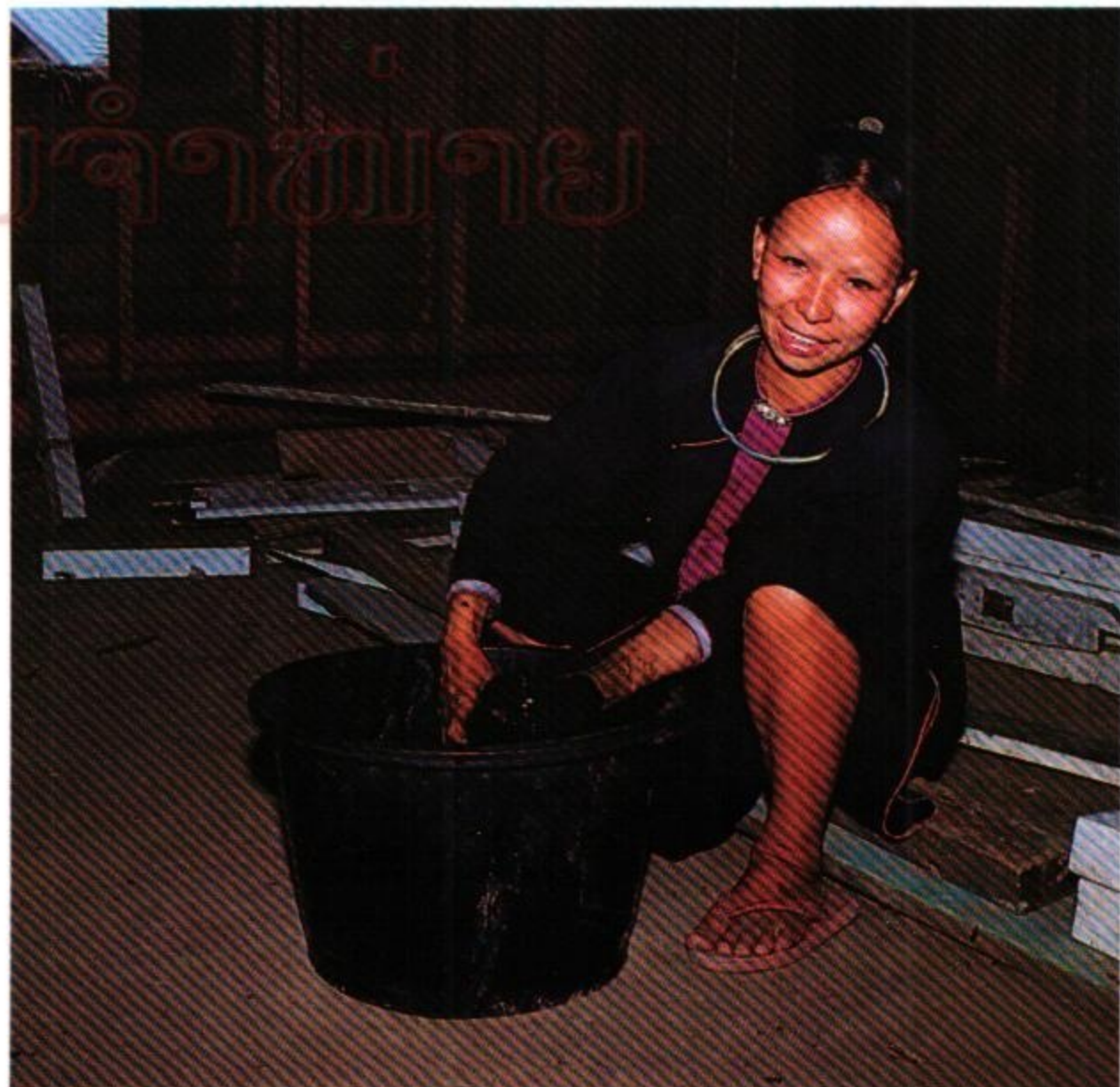
1. ທີ່ນໍາຂອງສີທໍາມະຊາດ

ສີທໍາມະຊາດສ່ວນໃຫຍ່ໄດ້ຈາກ ສ່ວນຕ່າງໆຂອງຕົ້ນໄມ້ ເຊັ່ນ ໃບ ເປືອກ ຫມາກ ແກ່ນ ດອກ ຮາກ ແລະ ຢ່າງ ເປັນຕົ້ນ. ອີ້ແມງໄມ້ ແລະ ແຮ່ໂລຫະບາງຊະນິດ ກໍສາມາດ

ໃຫ້ທາດສີ ທີ່ນໍາມາຍ້ອມຝ້າຍ ແລະ ໄຫມໄດ້. ສີທີ່ໄດ້ມີຫລາກຫລາຍສົມຄວນ, ມີທັງ ສີອ່ອນຈາງ, ຮຸ່ງສົດໃສ, ຜິດບາງຢ່າງຕົກສິງ່າຍ ເຊັ່ນ ສີອີ້ຫມິ້ນ, ແຕ່ສ່ວນຫລາຍກໍຍືນຍົງ ຕິດກິນເນື້ອຝ້າຍໄຫມດີ ບໍ່ຕົກສິງ່າຍ, ໂດຍທົ່ວໄປ ສີທໍາມະຊາດກິນກັນຍາກ ແລະ ບໍ່ສະທ້ອນ ແສງ ຄືກັບສີຝຸ່ນ ຊຶ່ງໄດ້ຈາກການປຸງແຕ່ງ ຫລື ເອີ້ນກັນວ່າ ສີເຄມີ. ສີທໍາມະຊາດ ບາງຢ່າງ ມີກິ່ນຫອມ ແລະ ບາງຢ່າງກໍມີກິ່ນ ສາບ ອັນເກີດຈາກການຫມັກເມົາ ຄືກິ່ນນໍ້າຫອມ ນໍ້າຄາມ ຊຶ່ງເຮັດ ໃຫ້ບາງຄົນບໍ່ມັກໃຊ້.

ການຊົມໃຊ້ສີທໍາມະຊາດ ຍ້ອມເສັ້ນໃຍ ຝ້າຍ ຫລື ໄຫມ ມີຜົນ ກະທົບໃນດ້ານບວກ ທັງໃນແງ່ ເສດຖະກິດສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດ ລ້ອມ, ເພາະວ່າຜິດພັນໄມ້ຕ່າງໆ

ສາມາດປູກໃນສວນໃກ້ໆບ້ານ ແລະ ຊອກຫາເອົາໄດ້ໃນປ່າດົງ ຈຶ່ງເປັນ ການປະຢັດເງິນໄປໃນຕົວ, ຊ່າງຕໍ່າ ຫຼຸກ ບໍ່ຕ້ອງອາໄສ ຫລື ຂັ້ນກັບ ຕະຫລາດສີເຄມີ ຊຶ່ງຕ້ອງສັ່ງເຂົ້າ ມາຈາກຕ່າງປະເທດ. ນອກຈາກນີ້ ລູກຄ້າຊາວຕ່າງປະເທດຈຳນວນ ຫນຶ່ງ ກໍ່ໃຫ້ຄວາມສົນໃຈເປັນພິເສດ ຕໍ່ຜ້າແພຕໍ່າດ້ວຍຝ້າຍ ແລະ ໄຫມ ພື້ນເມືອງ ຍ້ອມດ້ວຍສີທຳມະຊາດ ແລະ ຍິນດີຊື້ໃນລາຄາທີ່ສູງ ສົມ ຄວນ. ຂະນະທີ່ຫລາຍປະເທດໃນ ໂລກ ບໍ່ມີນູນເຊື້ອ ແລະ ເງື່ອນໄຂ ພຽງພໍ ເພື່ອສົ່ງເສີມການຍ້ອມສີ ທຳມະຊາດ, ຊ່າງຕໍ່າຫຼຸກລາວ ຈຶ່ງ

ອາດສວຍໂອກາດນີ້ ຜະລິດຜ້າຝ້າຍ ຫລື ໄຫມ ຍ້ອມດ້ວຍສີທຳມະຊາດ ແລະ ປະດິດແຕ່ງ ລົງລາຍພື້ນເມືອງໃສ່ ໃຫ້ເປັນເອກະລັກຫນຶ່ງຂອງເຄື່ອງສິລະປະຫັດຖະກຳລາວ.

ແມ່ນຢູ່ວ່າ ຂະບວນການຍ້ອມສີທຳມະຊາດບາງຢ່າງອາດຫຍຸ້ງຍາກ ແລະ ກິນເວລາ ດົນ ແລະ ບໍ່ອາດເຮັດໄດ້ທຸກເວລາອີກ ແຕ່ຄຸນຄ່າຂອງຜ້າ ກັບລາຄາທີ່ສູງ ກໍ່ຫນ້າສົນໃຈ ພໍທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ ລາຍໄດ້ດີຂຶ້ນ ແລະ ອັນສຳຄັນແມ່ນມີຕະຫລາດແນ່ນອນ. ການປູກຜິດໃຫ້ສີ ແລະ ຮູ້ວິທີຖາກເປືອກໄມ້ ໃຫ້ສີຢ່າງຖືກຕ້ອງ ຍັງມີຜົນຕໍ່ການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ປ່າດົງອ້ອມບ້ານອີກ.

ຝ້າຍ ແລະ ໄຫມ ທີ່ຍ້ອມດ້ວຍສີທຳມະຊາດ ຕ່າງຈາກການຍ້ອມດ້ວຍສີເຄມີຢູ່ບ່ອນວ່າ ບໍ່ອາດໄດ້ສີທີ່ມີຄວາມເຂັ້ມຕາມຄວາມຕ້ອງການທຸກເທື່ອ ເພາະໃບໄມ້ ຮາກໄມ້ ທີ່ນຳມາໃຊ້ ແຕ່ລະຄັ້ງນັ້ນ ບັນຈຸທາດໃຫ້ສີບໍ່ສະເໝີເກົ່າ. ອັນນີ້ສັງເກດໄດ້ງ່າຍໆ ຄື ໃນລະດູຝົນ ເຮົາ ຕ້ອງໃຊ້ວັດຖຸດິບ ເຊັ່ນ ຮາກໄມ້ ໃບໄມ້ ຍ້ອມຝ້າຍ/ໄຫມ ຫລາຍກວ່າທີ່ຕ້ອງໃຊ້ໃນລະດູແລ້ງ

ແລະ ຕ້ອງຕົ້ມຂ້ຽວຢູ່ເທິງນານກວ່າ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ສີສຳດຽວກັນ ຫລືສີທີ່ມີຄວາມເຂັ້ມຄ້າຍຄຽງກັນ.

2. ຂັ້ນຕອນຂອງຂະບວນການຍ້ອມໄຫມ

ກ. ການກະກຽມ ອຸປະກອນ

ການຍ້ອມໄຫມແບບຜິ້ນເມືອງ ໃຊ້ອຸປະກອນງ່າຍໆ ທີ່ເປັນເຄື່ອງໃຊ້ປະຈຳເຮືອນຢູ່ແລ້ວ ຄື ຄຸ, ແອ່ງ, ຊາມ, ຫມໍ້, ໄຫ, ຄົກຕຳ, ພ້າ, ມິດ, ຫວດ, ເຕົາໄຟ, ພືນ ຫລື ຖ່ານ. ຄວນເຮັດຢູ່ໄກ່ແຫລ່ງນ້ຳເຊັ່ນ ຫ້ວຍ ສ້າງ ຫນອງ ທີ່ມີນ້ຳສະອາດ, ແຕ່ບໍ່ຄວນຖິ້ມຂີ້ເຫຍື້ອ ທີ່ເຫລືອຈາກຂະບວນການຍ້ອມສິ່ງແຫລ່ງນ້ຳ, ຄວນຫາວິທີຊົມໃຊ້ຂີ້ເຫຍື້ອຕໍ່ ຄືໃຊ້ເປັນຝອຍອ່ອຍໄຟ ຫລື ຝຸ່ນປົ່ມ.

ຂ. ການກະກຽມເສັ້ນຝ້າຍ/ໄຫມ

ຂ.1. ການລ້ງໄຫມ: ການລ້ງໄຫມເປັນສິ່ງຈຳເປັນ ເພື່ອໃຫ້ເສັ້ນໄຫມກ້ຽງຫມັ້ນ ເຫລື້ອນງາມ. ສະໄຫມບູຮານ ກ່ອນຈະເຮັດຫູກ, ຊ່າງບາງຄົນລ້ງໄຫມຮອດສອງເທື່ອ. ດັ່ງນັ້ນ ກ່ອນຈະຍ້ອມຕ້ອງລ້ງໃຫ້ດີເສຍກ່ອນ ເພື່ອໃຫ້ເສັ້ນໄຫມງາມກ້ຽງສະເໝີ ຄວນໄຈ້ຂີ້ໄຫມອອກໃຫ້ຫມົດ. ຖ້າມີຂີ້ໄຫມຫລາຍ ເວລາຍ້ອມ ສີກິນບໍ່ສະເໝີ ເຮັດໃຫ້ກ່ານເປັນບ່ອນ. ຄວນຄັດໄຈ້ເສັ້ນໄຫມ/ຝ້າຍ ໄວ້ເປັນຮຸ່ນ ຕາມຂະໜາດຕ່າງໆ ຄື ເສັ້ນນ້ອຍໄວ້ຕ່າງຫາກ.

ເສັ້ນໃຫຍ່ໄວ້ຕ່າງຫາກ,
ບໍ່ຄວນນໍາເສັ້ນໄຫມ ຫລື
ຝ້າຍ ທີ່ມີຂະໜາດ
ບໍ່ເທົ່າກັນຍ້ອນພ້ອມ ກັນ.

ຂໍ້ຄວນເອົາໃຈໃສ່:

ຕ້ອງຄິດໄລ່ຄັກແນວ່າ
ຈະໃຊ້ເສັ້ນ ແຕ່ລະສີ
ຫນ້ອຍຫລາຍເທົ່າໃດ ສໍາ
ລັບຫຼຸກນີ້ ເພື່ອຍ້ອມ

ໃຫ້ພຽງພໍໃນເທື່ອດຽວ, ຖ້າຍ້ອມຄົນລະເທື່ອ ອາດຈະບໍ່ໄດ້ສິຄືເກົ່າ. ຫຼຸກເທື່ອທີ່ທໍາການ
ຍ້ອມ, ຊ່າງຍ້ອມຄວນປັບທຶກຂໍ້ມູນ ຕ່າງໆໄວ້ ເຊັ່ນ ປະລິມານຝ້າຍ/ໄຫມ ຕໍ່
ປະລິມານພືດພັນສີ (ເກະຕ່າ, ກິໂລ ...) ວັນເວລາຂ້ຽວຕົ້ມ ພ້ອມທັງແບ່ງເສັ້ນຝ້າຍ ຫລື
ໄຫມ ທີ່ຍ້ອມແລ້ວໄວ້ເປັນຕົວຢ່າງ ເພື່ອ ຖອດຖອນບົດຮຽນ.

ຂ.2. ການດ້ອງ (ຝອກ) ໄຫມ ແລະ ຂ້າຝ້າຍ (ໂຮງງານ ແລະ ຝ້າຍເອັນມີ)

ການເຮັດໃຫ້ເສັ້ນໄຫມ ແລະ ຝ້າຍອ່ອນນັ້ນ ຈົນສາມາດນໍາໄປຍ້ອມໃຫ້ເປັນສີຕ່າງໆ
ໄດ້ນັ້ນ ຕ້ອງຜ່ານ ຂັ້ນຕອນສໍາຄັນອັນຫນຶ່ງ ຊຶ່ງເອີ້ນວ່າ *ດ້ອງ ຫລື ຝອກ* ສໍາລັບໄຫມ ແລະ
ຂ້າ ສໍາລັບຝ້າຍ. ວິທີເຮັດແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ນໍາສໍາລັບດ້ອງໄຫມ ກັບ ນໍາຂ້າສໍາລັບຂ້າ
ຝ້າຍ ກໍບໍ່ແມ່ນອັນດຽວກັນ.

ສໍາລັບໄຫມດິບທີ່ລ້ງແລ້ວ, ເພິ່ນເຮັດນໍ້າດັ່ງເພື່ອດ້ອງເສັ້ນໄຫມດ້ວຍເຖົ້າຕອງກ້ວຍ
ແຫ້ງ, ເຖົ້າເປືອກຫມາກແກ່, ເຖົ້າໃບພ້າວແຫ້ງ, ເຖົ້າໂຄຍຕານ, ຫລື ເຖົ້າຫຍ້າສາບແຮງ
ໆລໆ. ຫລັງຈາກເຜົາຕອງ ຫລື ສິ່ງອື່ນໆທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນີ້ ໃຫ້ເປັນເຖົ້າແລ້ວ ຈິ່ງນໍາ
ເອົາຂີ້ເຖົ້າມາໃສ່ຫວດ ຫລື ຄຸຮົ່ວ ທີ່ມີຮູນ້ອຍໆກະຈາຍຕາມກັນ. ເອົານໍ້າຮວາດລົງເທື່ອລະ
ຫນ້ອຍ ແລ້ວຕົ່ງເອົານໍ້າດັ່ງໃສໆ, ຖ້ານໍ້າດັ່ງຂຸ່ນ ສະແດງວ່ານໍ້າດັ່ງບໍ່ດີ ໃຫ້ຄ່ອຍໆຫຍິ້ນນໍ້າ
ຮວາດລົງ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ຂີ້ເຖົ້າໄຫລລົງນໍານໍ້າ.

ຖ້າບໍ່ຢາກໃຊ້ນ້ຳຂີ້ເຖົ້າ ກໍໃຊ້ສະບູຄາວ (ສະບູຊັກຜ້າ ທີ່ບໍ່ມີສີ ແລະ ກິ່ນ) ຕົ້ມໃສ່ນ້ຳ. ສະບູສອງກ້ອນ ຕໍ່ໂຕ 1 ກິໂລ.

ເອົາໂຕມແຊ່ໃສ່ນ້ຳດັ່ງປະມານ 1-2 ຊົ່ວໂມງ, ໃຫ້ນ້ຳດັ່ງຖ້ວມໂຕມພໍດີ ແລ້ວຈິ່ງຕົ້ມ ໃຫ້ຟືດປະມານ 30 ນາທີ ແລ້ວປັ້ນໂຕມຕົ້ມຕໍ່ອີກ 30 ນາທີ. ຈັບປີ້ເບິ່ງ ຖ້າເສັ້ນໂຕມຊາ ແລະ ອ່ອນ ສະແດງວ່າເສັ້ນໂຕມຕາຍແລ້ວ, ຖ້າຍັງມີຢູ່ ຕ້ອງຕົ້ມຕໍ່ໄປ ຈົນກວ່າເສັ້ນໂຕມ ຈະຊາ. ເພື່ອໃຫ້ສະດວກ ກ່ອນຕົ້ມ ຄວນເອົາເຊືອກມັດໃຫ້ເປັນບ້ວງຈັບ.

ຕໍ່ມາເອົາໂຕມອອກຈາກນ້ຳດັ່ງ ປະໄວ້ໃຫ້ເຢັນ ແລ້ວເອົາໄປລ້າງໄລນ້ຳໃຫ້ຫລ້ອນ, ປັ້ນ ແລະ ຖືກເສັ້ນໂຕມໃຫ້ແຕກ ຢຽດດີ ແລ້ວຈິ່ງເອົາໃສ່ຮ່າວຕາກແດດໃຫ້ແຫ້ງ ກ່ອນຈະເອົາ ໄປລົງຫມໍ້ ເພື່ອຍ້ອມສີ.

ບໍ່ຄວນຕ້ອງໂຕມ ສີຕ່າງກັນ (ຂາວ ແລະ ເຫລືອງ) ໃນຫມໍ້ດຽວກັນ ເພາະມັນຈະອອກສີ ກິນກັນ ເຮັດໃຫ້ເສັ້ນໂຕມກ່ານ.

ສຳລັບຝ້າຍຜື່ນເມືອງ ຕ້ອງແຊ່ນ້ຳລ້າໄວ້ຄືນຫນຶ່ງກ່ອນ ເພື່ອໃຫ້ເສັ້ນໃຍອົ່ມນ້ຳ. ເວລາ ແຊ່ ຕ້ອງເອົາຂັ້ນມາທຸບເປັນລະຍະໆ, ປັ້ນໃຫ້ແຫ້ງ ແລະ ຖືກໃຫ້ດີ ແລ້ວແຊ່ໃສ່ນ້ຳຕົ້ມເຂົ້າ ຈ້າວ ແລະ ເອົາອອກມາທຸບເລື້ອຍໆ ຈົນກວ່າເສັ້ນຝ້າຍຈະອ່ອນນັ້ນ ແລ້ວຈິ່ງປັ້ນໃຫ້ສະຫມາດ ນ້ຳ ແລະ ຖືກໃຫ້ແຕກ ໃສ່ຮ່າວຕາກແດດ. ຝ້າຍ ແລະ ໂຕມ ທີ່ຜ່ານຂະບວນການເຫລົ່ານີ້ແລ້ວ

ເອີ້ນວ່າ ໄຫມດ້ອງ ແລະ ຝ້າຍຕາຍ ພ້ອມທີ່ຈະນໍາໄປລົງຫມໍ້ຍ້ອມສີໄດ້. ຝ້າຍໂຮງງາມ ເສັ້ນແຂງແກ່ນ ຕ້ອງໄດ້ຂ້າ ໂດຍໃຊ້ນໍ້າດັ່ງ ດ້ອງຄືກັບໄຫມ.

ຂໍ້ແນະນໍາສະເພາະຍ້ອມຝ້າຍ:

ເສັ້ນຝ້າຍດູດຊຶມສີຍາກກວ່າ ເສັ້ນໄຫມ. ດັ່ງນັ້ນ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ການຍ້ອມຝ້າຍ ໄດ້ຜົນດີ ເພິ່ນພົບວ່າ ຖ້າຍ້ອມຝ້າຍ ດ້ວຍສີຮອງຜົ້ນອ່ອນໆ ກ່ອນຄັ້ງຫນຶ່ງ ແລ້ວຈຶ່ງຍ້ອມສີທີ່ຕ້ອງການ

ຈະໄດ້ຜົນດີກວ່າ. ມີໃບໄມ້ຈໍາພວກຫນຶ່ງ ທີ່ໃຊ້ຍ້ອມ ເປັນສີຮອງ ຜົ້ນໄດ້ດີຄື:

- ໃບກະຖິນ
- ໃບວິກ
- ໃບແຄຄ່ອມ
- ໃບຫມາກເກືອ
- ໃບສີດາ

ວິທີເຮັດ

ເອົາໃບໄມ້ທີ່ກ່າວຂ້າງເທິງນັ້ນມາຕົ້ມ ໃຫ້ໄດ້ນໍ້າພໍແຊຸ່ຝ້າຍ ທີ່ຈະຍ້ອມ, ຕ້ອງເອົາ ກາກ ອອກແລ້ວ ເອົາຝ້າຍທີ່ຂ້າແລ້ວລົງຕົ້ມ ປະມານ 1 ຊົ່ວໂມງ.

* ສໍາລັບໄຫມ, ກ່ອນຈະຍ້ອມຕ້ອງແຊ່ໄຫມທີ່ກະກຽມແລ້ວ (ລັງ, ດ້ອງ) ໄວ້ກ່ອນ ປະມານເຄິ່ງມື້

* ສໍາລັບຝ້າຍ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຂ້າ ຫລື ຂ້າບໍ່ດີ ຕ້ອງແຊ່ນໍ້າສົ້ມໄວ້ປະມານເຄິ່ງມື້ກ່ອນ, ເວລາຍ້ອມ ຕ້ອງຕົ້ມ ເກືອຫນ້ອຍຫນຶ່ງ.

3. ບົດຮຽນຕົວຈິງຂອງການຍ້ອມສີທຳມະຊາດ

ການສຳມະນາ ແລະ ປະຕິບັດຕົວຈິງ ຢູ່ໃນຫລາຍເຂດ ໃຫ້ຫມາກຜົນທີ່ຜ່ອງລວມ ແລະ ສະຫລຸບເປັນຫລັກ ການບາງຢ່າງ ດັ່ງນີ້:

ການຍ້ອມໄຫມ/ຝ້າຍ ດ້ວຍຜິດພັນທຳມະຊາດ ບໍ່ໄດ້ສັບສົນຫຍຸ້ງຍາກ ເກີນກວ່າກຳລັງ

ຫລື ຄວາມສາມາດຂອງຊ່າງ ຕ່ຳຫູກໃນປັດຈຸບັນ, ຂັ້ນຕອນ ສຳຄັນແມ່ນການລ້ງ ແລະ ດ້ອງໄຫມ ຫລາຍກວ່າ. ໄຫມ ທີ່ລ້ງ ແລະ ດ້ອງ/ຝອກໄດ້ດີ ຈະຍ້ອມງ່າຍ, ກິນສີໄວ, ເສັ້ນ ໄຫມເຫລື້ອມງາມ. ການປຸງ ແຕ່ງນ້ຳຍ້ອມ ແມ່ນການເອົາ ສ່ວນຕ່າງໆຂອງຕົ້ນໄມ້ມາຕົ້ມ ອ້ຽວໃຫ້ອອກສີ, ຂັ້ນຕອນນີ້ ຈະກິນເວລາ 2-3 ຊົ່ວໂມງ, ດັ່ງນັ້ນ ຄວນກຽມຜົນໄວ້ໃຫ້ ພຽງພໍ. ໂດຍທົ່ວໄປ ຊ່າງຍ້ອມ ບໍ່ມັກກຳນົດ ຫລື ວັດແທກປະ ລິມານຂອງວັດຖຸດິບ ທີ່ຕ້ອງ ໃຊ້ ມີແຕ່ກະຕວງເອົາແບບ ງ່າຍໆ ເຊັ່ນວ່າ ຫ້ອມ ກະຕ່ຳ

ຫນຶ່ງ, ກາບພ້າວແຫ້ງຫອບຫນຶ່ງ, ຄັ່ງ 3 ຖ້ວຍ, ໄຫມ ສອງຈ້ອຍ, ບໍ່ສາມາດບອກລະອຽດ ເປັນຈຳນວນຄັກແນ່ ເຊັ່ນວ່າ ຕ້ອງໃຊ້ຄັ່ງເທົ່າໃດ ເພື່ອຍ້ອມໄຫມ 1 ກິໂລ, ຫລືໃບຫ້ອມຈັກກິໂລ ເພື່ອຍ້ອມຝ້າຍ 2 ອິດ ເປັນຕົ້ນ. ຢ່າງໃດກໍດີ, ສີທຳມະຊາດທີ່ໄດ້ ສ່ວນໃຫຍ່ຈະເປັນສີໃນລະດັບ ຄວາມເຂັ້ມຕ່ຳ ດັ່ງນັ້ນ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ໄດ້ສີທີ່ຖືກໃຈ ຫລື ຢາກຍ້ອມຄືນໃຫ້ໄດ້ສີເກົ່າ ຄວນກຳນົດ ອັດຕາສ່ວນເອົາເອງ.

* ສາມາດຈັດແບ່ງວິທີຍ້ອມສີອອກເປັນ 3 ຢ່າງ ຕ່າງກັນ:

- ຍ້ອມແຫ້ງ
- ຍ້ອມສົດ
- ຍ້ອມເນົ່າ (ຫມາກເກືອ, ຄາມ, ຫ້ອນ, ...)

ຂະບວນການສໍາຄັນ ຂອງການຍ້ອມ ມີຄື:

- ຝັນ/ຊອຍ/ຕໍາ ໃຫມ່ນ
- ຕົ້ມຂ້ຽວເອົານໍ້າສີ
- ຕອງເອົາອີ່ຫຍັງເຫຍື້ອອອກ
- ລ້າງໄລ ໃຫ້ຫລ້ອນ
- ຖືກໃຫ້ເສັ້ນແຕກດີໆ ເວລາຕາກ (ພະຍາຍາມບໍ່ຕາກແດດກ້າ
ແຕ່ໃຫ້ມີລົມລ່ວງ)

ຢ່າງໃດກໍດີ ເຫັນວ່າສາມາດຕາກ ບັນດາ ຫົວ ຮາກ ເປືອກໄມ້ ໃຫ້ແຫ້ງ ເພື່ອ
ໄວ້ຍ້ອມຍາວນານ. ສີທີ່ໄດ້ຈະສົດເຂັ້ມດີກວ່າໃຊ້ສົດໆ. ຍົກເວັ້ນບາງຢ່າງທີ່ຮັກສາແຫ້ງບໍ່ໄດ້.

ຕໍ່ໄປນີ້ ແມ່ນຕົວຢ່າງສີຕ່າງໆ ທີ່ຍ້ອມໄດ້ ແລະ ວິທີເຮັດແບບຊາວບ້ານ ທີ່ບໍ່ໃຊ້ເຄື່ອງ
ຊົ່ວແທກ ຄັກແນ່ໃດໆ.

3.1. ສີແດງ: ຄັ່ງ

ເຄື່ອງປະສົມ: ຄັ່ງ 3 ກິໂລ/ໄຫມ 1 ກິໂລ, ນ້ຳດັ່ງ, ໃບເມືອດ, ໃບສັ້ນລົມ (ທາດສັ້ນ), ນ້ຳມວກໃສ

ວິທີເຮັດ:

ກ. ເອົາຄັ່ງມາລ້າງໃຫ້ສະອາດ ແລ້ວຕາກແດດໃຫ້ແຫ້ງ, ຕຳມຸ່ນໆ ແລ້ວເອົາໃສ່ຫວດ

ຮອງດ້ວຍແກ່ນຝ້າຍ ຕອງຊ້າໆ, ແບ່ງນ້ຳຫົວ (ກົກ) ນ້ຳຫາງ (ປາຍ) ໄວ້ຕ່າງຫາກ.

ຂ. ຕອງເອົານ້ຳດັ່ງ 1 ຖ້ວຍ, ນ້ຳສັ້ນເມືອດ 1 ຖ້ວຍ, ນ້ຳສັ້ນລົມ 1 ຖ້ວຍ

ເອົາໄຫມແຊ່ໃສ່ນ້ຳມວກໄວ້ກ່ອນປະມານ 1 ຊົ່ວໂມງ, ເອົານ້ຳຄັ່ງຫາງມາຕົ້ມປະສົມນ້ຳດັ່ງ ນ້ຳສັ້ນເມືອດ ນ້ຳສັ້ນລົມໃສ່ ຢ່າງລະເຄິ່ງຖ້ວຍ ເອົາໄຫມລົງຕົ້ມປະມານ 20 ນາທີ, ເອົາໄຫມອອກ ລົງຕົ້ມໃສ່ນ້ຳກົກ ທີ່ປະສົມນ້ຳດັ່ງ ນ້ຳສັ້ນເມືອດ ນ້ຳສັ້ນລົມ ທີ່ເຫລືອ, ຕົ້ມຕໍ່ປະມານເຄິ່ງຊົ່ວໂມງ, ປະໃຫ້ເຢັນ ແລ້ວຈຶ່ງເອົາໄຫມ ອອກມາໄລນ້ຳໃຫ້ຫລ້ອນໆ ຈົນເບິ່ງວ່ານ້ຳລ້າງຈາງບໍ່ມີສີອອກ ແລ້ວຈຶ່ງປັ້ນໄປຕາກ.

ຂໍ້ແນະນຳ:

ຖ້າຢາກໃຫ້ສີຄັ່ງ ເປັນສີແດງສົດ ຮຸ່ງ ຄວນຍ້ອມດ້ວຍຫມາກແສດກ່ອນ ຖ້າຢາກໄດ້ແດງຊ້ຳ ເອົານ້ຳຫອມລົງຕັດ ໃນເວລາຕົ້ມ ຫມ້ນ້ຳກົກ

ຂໍ້ຂະລຳ (ຂອງຊ່າງຜື້ນເມືອງ)

ການຍ້ອມໄຫມ ຫລື ຝ້າຍດ້ວຍຄັ່ງ ເປັນວິທີການໜຶ່ງ ທີ່ຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນ ແລະ ກິນເວລາ ຍືດເຍື້ອ ແຕ່ສີທີ່ຍ້ອມໄດ້ ງາມເດັ່ນເປັນເອກະລັກ ຈົນເອີ້ນວ່າ ແດງຄັ່ງ ທີ່ບໍ່ອາດມີສີອື່ນມາທຽບ ຄຽງໄດ້. ການເລືອກຄັ່ງ (ໄຫມ/ເກົ້າ) ແລະ ໃສ່ທາດສັ້ນໃຫ້ພໍເໝາະພໍດີ ມີຜົນຕໍ່ສີຂອງເສັ້ນໄຫມ, ຊາວບ້ານໃຊ້ວິທີຊົມເບິ່ງນ້ຳຄັ່ງວ່າຫມົດຝາດຫລືບໍ່ ຖ້າຍັງຝາດ

ສະແດງວ່າສົມບໍ່ພໍ. ແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນ ແຕ່ລະເຂດ ອາດມີລາຍລະອຽດ ໂດຍສະເພາະການ ໃຊ້ທາດ ສົມແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ການລ້ຽງຄັງ ໃສ່ຕົ້ນໄມ້ຕ່າງກັນ ກໍສາມາດເຮັດໃຫ້ ສີຕ່າງກັນ. ແຕ່ບູຮານຖືກັນວ່າ ຜູ້ຍ້ອມຄັງໄດ້ງາມ ນັ້ນແມ່ນຜູ້ມີ ພອນສະຫວັນ ແລະ ຖືເປັນຄວາມລັບໃນສະເພາະຄອບຄົວເທົ່ານັ້ນ. ມີຂໍ້ຂະລໍາ ທີ່ຍັງຍຶດຖືປະຕິບັດຢ່າງເຄັ່ງ ຄັດວ່າ ບໍ່ໃຫ້ແມ່ຍິງທີ່ພວມລົງລະດູຍ້ອມຄັງ ຫລື ແມ່ນແຕ່ນາໄກ້ບໍລິເວນ ກໍຖືກເກືອດຫ້າມ. ບາງເຂດ ເຮັດຮົ່ວຫນາມ ຫລື ເອົາຂອງແຫລມຄົມລ້ອມໄວ້ ບໍ່ໃຫ້ຄົນພາຍນອກເຫັນ.

3.2. ສີຄາມ-ດໍານິນ

ຜ້າຝ້າຍສ່ວນໃຫຍ່ ທີ່ຊາວພື້ນເມືອງໃຊ້ກັນຫລາຍ ຍ້ອມສີຄາມ ແລະ ສີດໍານິນ ທີ່ໄດ້ຈາກການຫມັກ ໃບຄາມ ໃບຫ້ອມ. ຫ້ອມ ແລະ ຄາມ ໃຊ້ຍ້ອມໄດ້ທັງຝ້າຍ ແລະ ໄຫມ.

ວິທີເຮັດນ້ຳນິນ/ນ້ຳຫ້ອມ: ເອົາຕົ້ນຄາມ ຕົ້ນຫ້ອມ ແຊ່ນ້ຳໃສ່ ໄຫ, ປະໄວ້ 2-3 ຄືນ ຜ່ຜື່ຍ ປັ້ນເອົາ ກ່າງອອກໃຫ້ຫມົດ ແລ້ວຕົ້ມນ້ຳປຸນໃສ່ໂຈກໃສ່ ໃຫ້ຝອດແຕກ. ປະນ້ຳປະສົມ ທີ່ໄດ້ສອງຄືນ ໃຫ້ນອນຝຸ່ນແລ້ວຫຍິ້ນເອົານ້ຳໃສ່ອອກ ຈົ່ງແຕ່ ຝຸ່ນ ກັນໄຫໄວ້. ຕົ້ມນ້ຳດັ່ງໃສ່ (ນ້ຳຫ້ອມ 6 ບວຍ ຕໍ່ນ້ຳດັ່ງ 3 ບວຍ) ແລ້ວໂຈກນ້ຳນັ້ນຂຶ້ນລົງຈົນແຕກຝອດ. ໃຫ້ສັງເກດເບິ່ງ ຝອດນ້ຳຄາມ/ຫ້ອມ, ຖ້າເປັນສີຄາມ ແລ້ວສະແດງວ່າ ສ່ວນ ປະສົມຖືກຕ້ອງ ເວົ້າວ່າ ນ້ຳຄາມງາມແລ້ວ. ຖ້າໂຈກແລ້ວ

ບໍ່ເຫັນ ແຕກຝອດໃຫ້ຕົ້ມນ້ຳດັ່ງ ແລະ ເຫລົ້າຂາວ (ເຫລົ້າຂາວ ກໍເປັນດັ່ງຊະນິດຫນຶ່ງ ແຕ່ເປັນດັ່ງອ່ອນ) ໃສ່ອີກ.

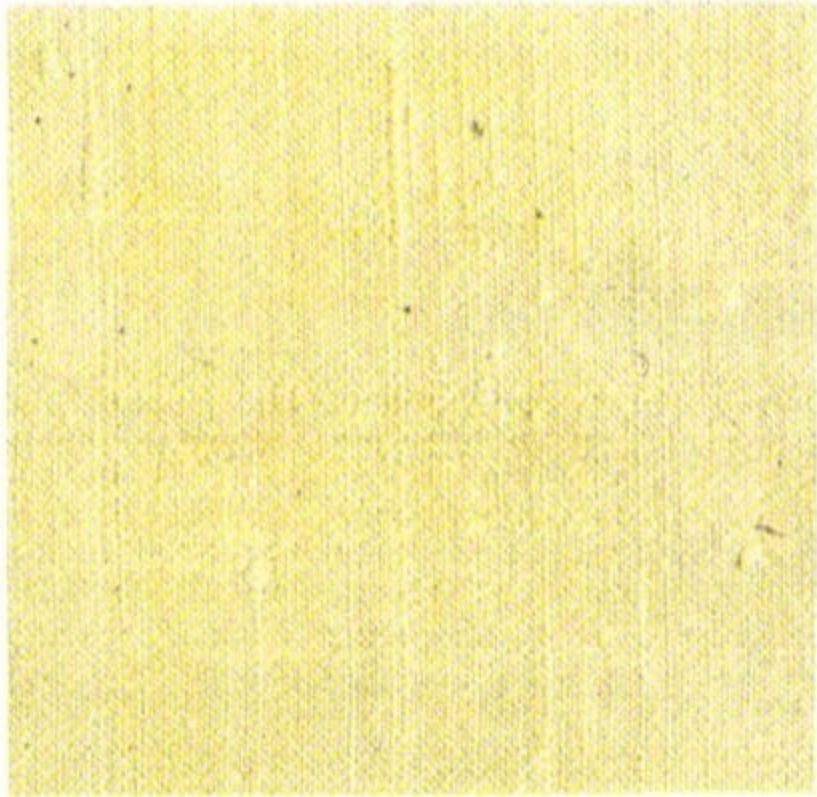
ຊາວບ້ານສ່ວນໃຫຍ່ນິຍົມຍ້ອມຜ້າຝ້າຍ ທີ່ຕໍ່າເປັນແຜ່ນແລ້ວ ໂດຍເອົາຜ້າລົງ ຄັ້ນໃສ່ນ້ຳນິນຂຸ້ນ ຫລາຍຄັ້ງຫລາຍຫົນ ຈົນຜ້າດໍາຕາມຄວາມຕ້ອງການ ຈາກນັ້ນຈຶ່ງເອົາ ຜ້າໄປຊັກລ້າງໄລຈົນນ້ຳລ້າງ ຈາກໄປ. ຕາມທໍາມະດາ ຜ້າຍ້ອມຄາມ/ນິນ ຈະຕົກສີ ແຕ່ຕົກ ຊ້າ ແລະ ບໍ່ກິນຜ້າອື່ນໃຫ້ເປັນ.

3.3. ເຫລືອງໄພ :

**ຂີ້ຫມ້ນ + ໃບຫນາກແປບ
+ ໃບຫນາກຂາມ + ປູນຂາວ.**

ຕໍາສ່ວນປະສົມຕ່າງໆເຂົ້າກັນ, ບົບເອົານໍ້າມາ
ແຊ່ເສັ້ນໃຫມ, ຍ້ອນສົດ.

3.4. ເຫລືອງຂຽວ : ໃບສີໂຄ

ໃບສີໂຄສົດຕົ້ມປະສົມດັ່ງຂີ້ເຖົ່າ

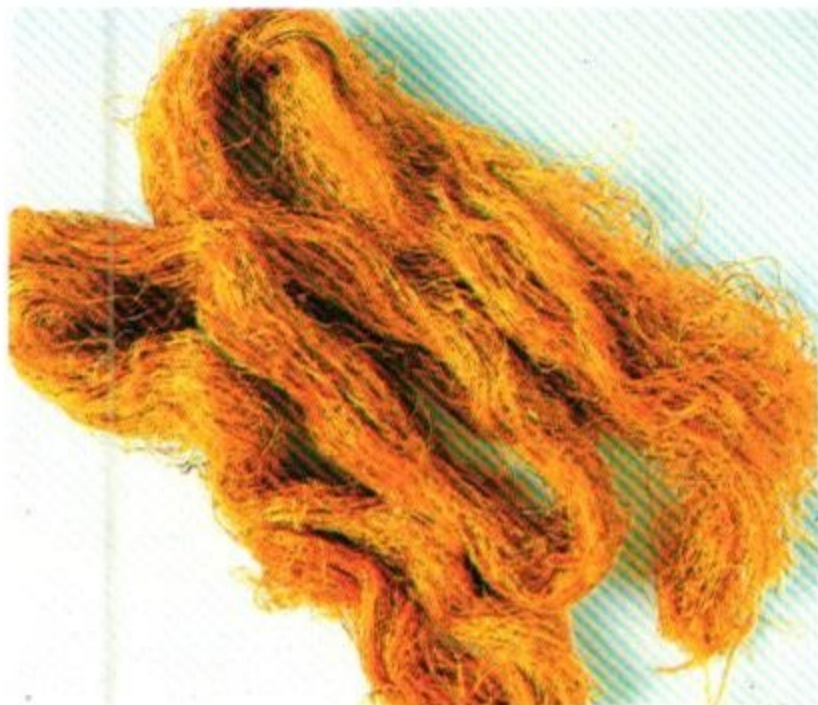
3.5. ເຫລືອງ : ຮາກແຮ່ນ

ຜິດປ່າທີ່ສາມາດນໍາມາປູກໄດ້, ໃຊ້ຮາກແກ່

3.6. ເຫລືອງ : ກົກຫນາມແຫ່ງ

ຕົ້ນໄມ້ປ່າ, ໃຊ້ເປືອກຕົ້ນຫຸ່ມແກນ

3.7. ສີທອງແດງ : ເຄືອເຂ

ຜິດປ່າ, ໃຊ້ເຄືອແກ່

3.8. ສີແສດ :

ແກ່ນຫນາກແສດ ຫລືຊົມພູ

ໃຊ້ແກ່ນແກ່ ຕາກແຫ້ງ ຫລື ສິດໆ
+ ຕົ້ນນ້ຳດັງ, ຕົ້ນໄມ້ປູກ.

3.9. ສີແສດ :

ແກ່ນຫນາກແສດ + ໃບສັກ

3.10. ສີໄມ້ແຫ້ງ :

ຍອງກາບຫມາກພ້າວແຫ້ງ

ຍອງກາບພ້າວແຫ້ງ ແຊນ້າ 1 ຄືນ
ຫາວເຫຍື້ອອອກ ຕື່ມນ້ຳດັ່ງໃສ່

3.11. ສີນ້ຳຕານໄຫມ້ :

ແກ່ນກົກສຽດ + ຫິນສົ້ມ

3.12. ສີດິນແຫ້ງ : ຫົວກະເບົາ

3.13. ຝ້າອ່ອນ :

ໃບຫ້ອມສົດ + ນ້ຳປຸນຂຸ່ນ

ຍ້ອມສົດ, ໃຊ້ນ້ຳອຸ່ນຍ່ອງໃບຫ້ອມສົດ
ຕອງເຫຍື້ອອອກ ຕື່ມປຸນຂາວ.

3.14. ຂຽວ : ຮາກແຮມ + ຫ້ອມສິດ

3.15. ສີແຫລ້ດອກຫມາກເຂືອ :
ຝາງແດງ + ໃບສັກສິດ

3.16. ສີອອນ :
ແກ່ນກົກຝາງແດງ + ດົ່ງ

ຄຳບັນຍາຍຜ້າສະສົມ ໃນ ສິນສາຍໄຫມ Detailed description of the Collection

I. ກຸ່ມເຄື່ອງນຸ່ງ - Clothing

ສິນຫມີ SinMee

1. **ສິນຫມີລ່ວາດ/ໂລດ** ຕືນຈົກ; ຊຽງຂວາງ, ລາວ, ພວນ; 1,40 x 0,83 ມ; ອາຍຸ 40 ປີ; ໄຫມຍອດ, ໄຫມຄຳ, ຝ້າຍ; ສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍຫມີ: ໂຄມຂໍ້ທົບ, ເອື້ອ, ແຂ້ວຫວີ, ຫົວລາຍຂັ້ນແຊກ; ຕືນຈົກໄຫມສີດອກໂສດຫ້າ ແລະ ຂີດ ໄຫມຄຳສ້ອຍສາ.

Sin Mee Laod or ikat ceremonial tube skirt of young married women, Xiengkhuang province, Lao and Phuan ethnics, middle 20th century, Lao silk of the first quality, golden thread, cotton. Motif: square of keys, snake, saw teeth, comb teeth.

2. **ສິນຫມີລ່ວາດ/ໂລດ** ຕືນຈົກ, ຊຽງຂວາງ, ຫົວພັນ, ລາວ, ພວນ; 1,45 x 0,75 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ໄຫມ, ຝ້າຍ; ສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍຫມີໂຄມ ດອກງ່າມເປຍ, ແກ່ນໂຄມຫ້າ; ຕືນຈົກ ດອກງ່າມເປຍ.

Sin Mee Load or ikat ceremonial tube skirt, for young married women, Xiengkhuang and Huaphanh provinces, Lao and Phuan ethnics, middle 20th century, Lao silk of 1st quality, natural and chemical dyes. Motif: square of flowers. The hem piece is woven in discontinuous supplementary weft.

3. **ສິນຫມີລ່ວາດ /ໂລດ** ຕືນຈົກ, ຊຽງຂວາງ, ວຽງຈັນ, ລາວ, ພວນ; 1,45 x 0,85 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ໄຫມ, ຝ້າຍ; ສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍຫມີ: ເອື້ອຂັ້ນຊໍ່, ໂຄມແກ່ນດອກຊ້ອນ ຕືນຈົກ ໄຫມ ແລະ ຝ້າຍ

Sin Mee Load or ikat tube skirt for young married women, Xiengkhuang and Vientiane provinces, Lao and Phuan ethnics; 1,45 x 0,85 m, middle 20th century. Lao silk and cotton, natural and chemical dyes. Motif: saw teeth, squares.

4. **ສິນຫມີລ່ວາດ/ໂລດ** ຕືນໄຫມຂາວ ຕ່ຳແນະ; ຊຽງຂວາງ, ລາວ, ພວນ; 1,45 x 0,85 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ໄຫມ ແລະ ຝ້າຍ; ສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍຫມີ: ສ້ອຍພ້າວ.

Sin Mee Load with hem piece in Tam lae technique, Xiengkhuang province, Lao and Phuan ethnics, 1,45 x 0,85 m, middle 20th century, natural and chemical dyes. Motif: coconut leaves.

5. **ສິນຫມີລ່ວາດ/ໂລດ** ຕືນຈົກ ໄຫມເງິນ, ຊຽງຂວາງ, ວຽງຈັນ, ລາວ, ພວນ, 1,45 x 0,80 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ສີເຄມີ, ໄຫມຍອດ, ໄຫມເງິນ; ລາຍຫມີ: ສ້ອຍພ້າວ, ຫນ້າຜາສາດ, ຫົວນາກ; ຕືນຂີດໄຫມເງິນ ດອກກາບ.

Sin Mee Load or ceremonial tube skirt of high ranking women, Xiengkhuang and Vientiane provinces, Lao and Phuan ethnics, 1,45 x 0,80 m, middle 20th century, chemical dyes, Lao silk and silver threads. Motif: coconut leaves, palace facade, (above the entrance) Nak head. The hem piece is woven in supplementary weft.

6. **ສິ້ນຫມີວອາດ/ໂລດ** ຕີນໂຫມ, ຫົວຝ້າຍ; ຊຽງຂວາງ, ລາວ, ພວນ; 1,40 x 0,88 m; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ສີທຳມະຊາດ; ລາຍຫມີ ສ້ອຍຜ້າວ; ຕີນຂີດສ້ອຍສາ, ດອກກຸດເຫລັກໄຟ.

Sin Mee Load or tube skirt with ikat pattern, Xiengkhuang, Lao and Phuan ethnic, 1,40 x 0,88 m, middle 20th century, Lao silk and cotton, natural dyes. Motif: coconut leaves and flowers. The hem piece is woven in continuous supplementary weft.

7. **ສິ້ນຫມີວອາດ/ໂລດ** ຕີນຂີດ ໂຫມ; ຊຽງຂວາງ, ເມືອງຄູນ, ພວນ; 1,46 x 0,88 m; ຕົ້ນສະຕະວັດທີ 20; ສີເຄມີ ແລະ ທຳມະຊາດ; ໂຫມຍອດ ແລະ ຝ້າຍ; ລາຍຫມີ: ສ້ອຍຜ້າວ; ຕີນຕຳແຫລະ ດອກກາບໃຫຍ່.

ນາງ ພາສີ ບ້ານນາຄຳ ເມືອງຄູນ ແຂວງຊຽງຂວາງຕຳ, ນຸ່ງແຕ່ໃນມື້ບຸນເທົ່ານັ້ນ.

Sin Mee Load or ceremonial tube skirt with ikat pattern, 1,46 x 0,88 m, Xiengkhuang province, Phuan ethnic, natural and chemical dyes, Lao silk of first quality and cotton. Motif: coconut leaves, lozenges, flowers.

This piece woven by Nang Phasee of Nakham village, Khoune district in 1950. It is worn only to attend traditional ceremonies

8. **ສິ້ນຫມີນ້ອຍອັນ** : ຊຽງຂວາງ, ລາວ, ພວນ, 1,45 x 0,88 m; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ໂຫມ ແລະ ຝ້າຍ, ຫມີນາກຫມີເອື້ອ; ຕີນຂີດໂຫມ ສ້ອຍສາ ຫອນໂກ່. ຜູ້ຕຳ: ນາງບຸນຕາ ມ. ລາດບວກ.

Sin Mee Noy, ikat skirt of middle age women of Xiengkhuang, natural and chemical dyes, Lao silk and cotton. Motif: small snake, river snake, crest, flowers. Weaver : Nang Bounta, Latbourg' district.

9. **ສິ້ນຫມີນ້ອຍ** : ຊຽງຂວາງ, ລາວ, ພວນ; 1,50 x 0,90 m; ສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ໂຫມຍອດ, ໂຫມຄຳ; ຕີນຈິກດອກໂຫມຄຳ, ຫມີນາກ ຫມີເອື້ອ. ຜູ້ຕຳ: ນາງຫລ້າພາບ້ານລາດບວກ, 1945.

Sin Mee Noy, ikat tube skirt, Xiengkhuang, Lao, Phuan ethnic; natural and chemical dyes, silk, golden threads. Motif: small river snake, lozenges. Weaver : Nang Lapha, 1945.

10. **ສິ້ນຫມີອີ** : ຫລວງພະບາງ, ລາວ; 1,50 x 0,80 m; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ຕີນຕຳແຫລະ ໂຫມເງິນ, ຫມີລາຍປ້ອງອ້ອຍ.

Sin Mee Kwoo, Luangprabang, Lao, middle 20th century, natural and chemical dyes. Hem piece in Tam Nae technique is woven with golden threads; motif: sugar cane stalks.

11. **ສິ້ນອັນ** : ວຽງຈັນ, ຫລວງພະບາງ, ລາວ; 1,40 x 0,88 m; ປາຍສະຕະວັດທີ 20. ສີເຄມີ; ຕີນຂີດໂຫມຄຳ ດອກກາບ, ຫົວໂຫມຄຳ ໂຫມເງິນ ໂຫມສີ.

Sin Khan, Vientiane, Luangprabang, Lao, late 20th century, Lao silk. The hem piece and waist band are in supplementary weft and woven with golden threads.

12. 13. 14. **ສິ້ນຫມີໂຄມ** : ຊຽງຂວາງ, ລາວ, ພວນ; 1,45 x 0,85 m; ສິ້ນຕຳໃຫມ່, ຝ້າຍ, ໂຫມ; ສີດຳຫມີນິນ; ລາຍຫມີ : ໂຄມຂໍໃຫຍ່, ຊໍ່ຫົວນາກ, ຫາດ; ຕີນໃຫຍ່ຈິກຊໍ່ຫົວນາກ, ນົກ, ລາຍແສວ ຍັກແຂ້ວເລື້ອຍ.

Sin Mee with Ikat squares, Xiengkhuang, Lao, Phuan ethnics, late 20th century, indigo dyes. Motif: large square of Nak-heads, keys, hooks, stupas. The hem pieces are woven in discontinuous supplementary weft of Lao silk, showing the Nak-head, birds, embroidery of saw teeth.

1

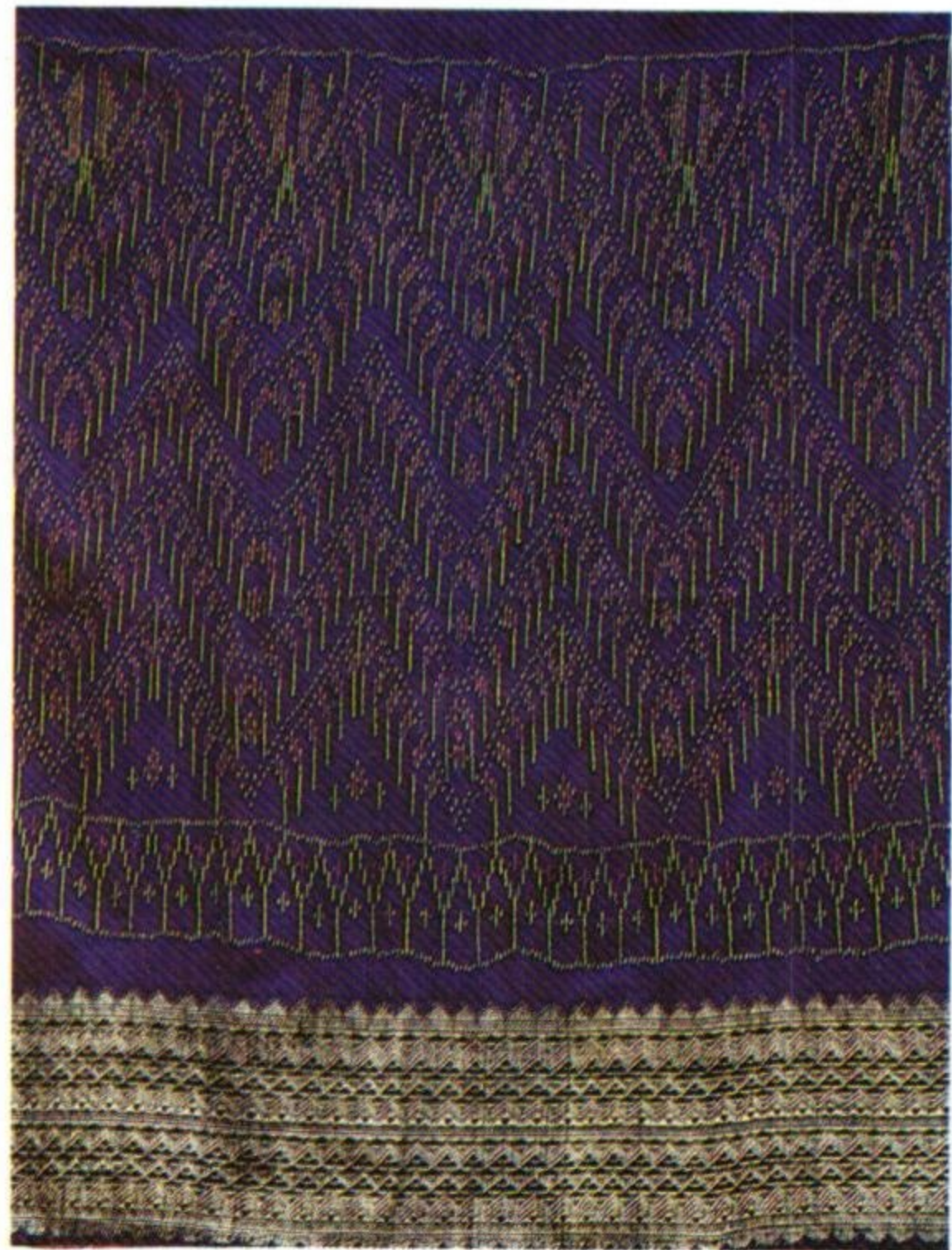
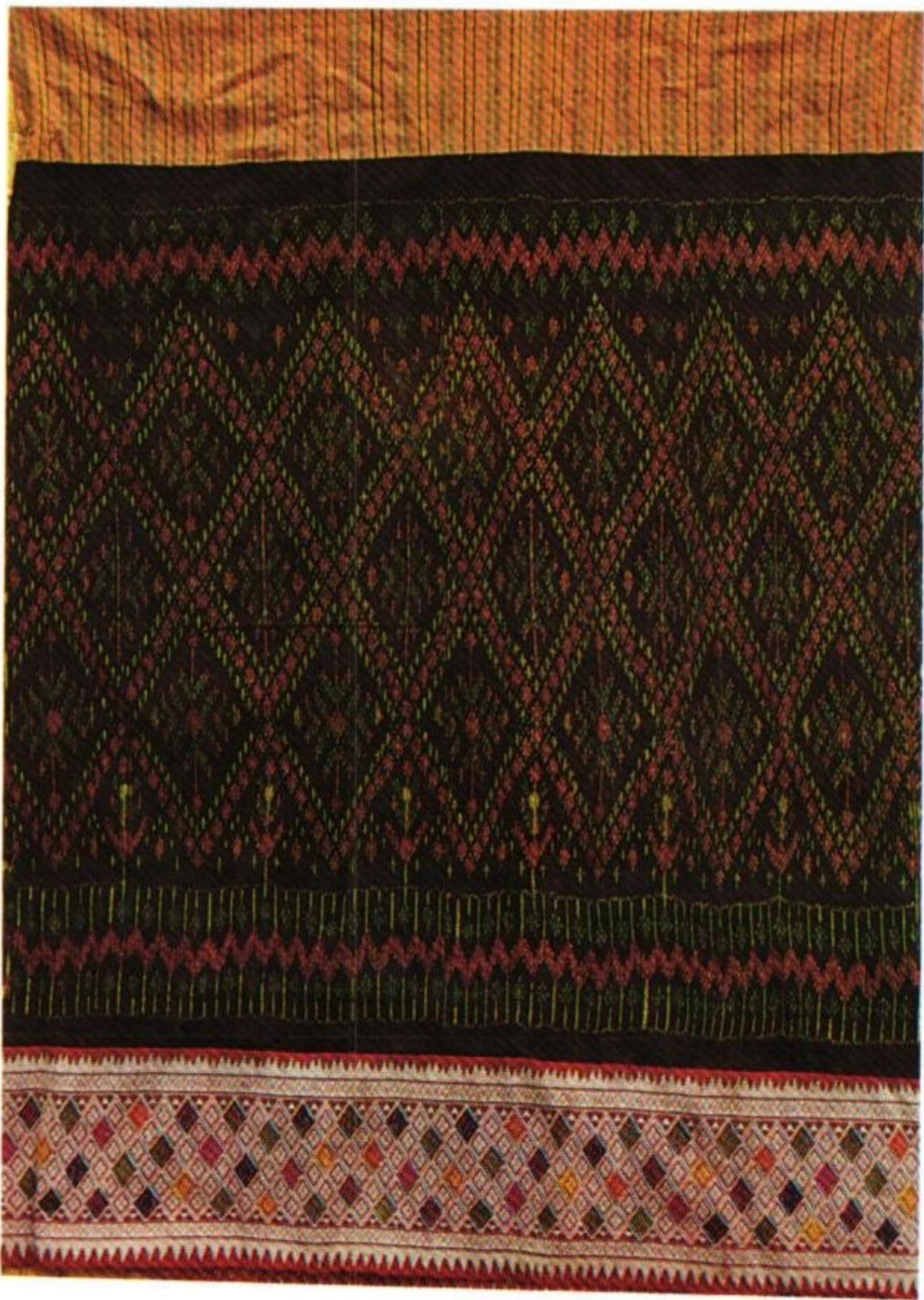

4

2

3

5

6

8

9

10

15. **ສິ້ນຫມີຜາສາດ** : ຈຳປາສັກ, ລາວ; 1,50 x 0,85 ມ; ສິ້ນຕຳໃໝ່, ສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍຫມີ : ທະຫານຍາມຜາສາດ, ເທວະດາ, ຊ້າງ, ແບ້, ເສດຕະສັດ.

Sin Mee Phasat, Champasack. Lao ethnic, late 20th century, chemical dyes. Motif: Palace, gardian, god spirit, elephant, goat, plants.

ສິ້ນຫມີຕາ/ຫມີໂຮງ Sin Mee Dta or Mee Hong; Ikat tube skirt with large bands in discontinous supplementary weft.

16. ຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ, ໄຕແດງ, ໄຕຂາວ; 1,50 x 0,90 ມ; ຕົ້ນສະຕະວັດທີ 20; ຫມີໂຫມແດງ ຍ້ອມຄັ້ງ, ຫມີດຳຍ້ອມຫມີນິນ, ຈົກຂັນໂຫມສີທຳມະຊາດ, ຫມີແດງລາຍເຮືອນາກ ຫມີຜາສາດ, ຫມີດຳລາຍນາກຫາມສິນ, ຫາດ; ຈົກໂຄມດອກດາວ ແກ່ນແດງ, ຂີດດອກຫວາຍ.

Ceremonial tube skirt of the spirit medium, Huaphanh, Xiengkhuang, Red and White Tai ethnics, early 20th century, natural and chemical dyes. Motif: palace facade, stupa, lozenges of stars and rattan flowers.

17. ຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ, ໄຕແດງ, ໄຕຂາວ; 1,50 x 0,98 ມ; ຕົ້ນສະຕະວັດທີ 20; ຫມີໂຫມແດງ ຍ້ອມຄັ້ງ ແລະ ຫມີດຳຫມີນິນ; ລາຍນາກຫາມຜາສາດ, ນາກໃຫຍ່, ຂັນຈົກເອື້ອຊ້ອນ, ດອກໄມ້, ຂີດດອກຫວາຍ.

Ceremonial tube skirt of the spirit medium, Huaphanh, Xiengkhuang, Red and White Tai ethnics, early 20th century, natural dyes. Motif: Palace, Nak carrying pine tree, flowers, rattan flowers.

18. ຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ, ໄຕແດງ, ໄຕດຳ; 1,45 x 0,85 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ຫມີໂຫມແດງ ຍ້ອມຄັ້ງ ແລະ ຫມີດຳຍ້ອມຫມີນິນ; ລາຍ : ນາກໃຫຍ່, ນາກຫາມສິນ, ຂັນຈົກ ແລະ ຂີດເອື້ອກາຍ, ເອື້ອກູດ, ຫະມີ ຄົນ ...

Ceremonial tube skirt of the spirit medium, Huaphanh, Xiengkhuang, Red and Black Tai ethnics, middle 20th century, natural and chemical dyes. Motif: giant Nak, Nak carrying pine tree, flowers, human spirit figures.

19. ສິ້ນຕຳໄວ້ບໍ່ທັນໄດ້ໃຊ້, ຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ, ໄຕແດງ, ໄຕຂາວ; ຫມີແດງຍ້ອມຄັ້ງ ແລະ ຫມີດຳຍ້ອມຫມີນິນ; ລາຍ : ນາກໃຫຍ່, ຂີດດອກຫວາຍ.

Ceremonial tube skirt of the spirit medium, Huaphanh, Xiengkhuang, Red and White Tai ethnics. Middle of 20th century, natural dyes. Motif: giant Nak, rattan flowers.

20. 21. ຫົວພັນ, ໄຕແດງ, ໄຕຂາວ; 1,60 x 0,80 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ຕຳໄວ້ແຕ່ບໍ່ໄດ້ໃຊ້; ສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍ : ຫມີນາກໃຫຍ່, ຂີດດອກຫວາຍ, ນາກຫາມສິນ.

Huaphanh, Black and White Tai ethnics. Middle of 20th century, natural dyes. Motif: giant Nak, rattan flowers, Nak carrying pine trees.

22. 23. ຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ, ໄຕແດງ, ໄຕຂາວ; ຍ້ອມສີທຳມະຊາດ; ລາຍຫມີ : ໂຄມຫມີຜາສາດ ຊຸ່ຫວນາກ, ໂຄມ, ເປັດ, ຊຸ່ຫວນາກ, ຂີດດອກຫວາຍ ຈົກດອກໄມ້ ດອກດາວ, ຂໍ.

Huaphanh, Xiengkhuang, Red and White Tai ethnics, natural dyes. Motif: square of palace facade with Nak heads, rattan flowers, ducks.

24. 25. 26. ສິ້ນຕໍ່າໃໝ່, ຊຽງຂວາງ, ຫລວງພະບາງ, ໄຕດໍາ; ສີທໍາມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍຫົວນາກ, ຂີດດອກຫວາຍ, ນາກນອນຫ່າງ.

Xiengkhuang, Luangprabang, Black Tai ethnic, late 20th century, chemical dyes. Motif: giant Nak rattan flowers.

27. ຊຽງຂວາງ, ຫລວງພະບາງ, ໄຕດໍາ; 1,55 x 0,95 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ສີເຄມີ; ໂຄນຫມີຫົວນາກ, ຕົ້ນໄມ້; ຕີນຈີກດອກໂຫມຄໍາ.

Sin Mee Khan Hong, tube skirt with ikat pattern, Xiengkhuang, Luangprabang, Black Tai ethnic, middle 20th century, chemical dyes. Motif: square with Nak head, trees. The hem piece is woven with golden and silk threads.

28. ຫົວພັນ, ໄຕມ້ອຍ, 1,50 x 0,90 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ສີທໍາມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍຫມີ: ແມງງອດ, ຈີກນົກແອວກົວ, ອັນເອື້ອກູດ; ຕີນຈີກ ລາຍກ່າງພ້າວ.

Sin Mee Hong, Huaphanh, Tai Moy ethnic, middle of 20th century, natural and chemical dyes. Motif: scorpion, birds. The hem piece is woven in discontinuous supplementary weft with coconut branch.

29. ຫົວພັນ, ໄຕດໍາ, ໄຕແດງ; 1,60 x 0,95 ມ; ຕົ້ນສະຕະວັດທີ 20; ສີທໍາມະຊາດ. ລາຍຫມີ: ນາກ, ລາຍຈີກ: ເບັດ, ອັນລາຍແຊກ.

Huaphanh, Black and Red Tai ethnics, early 20th century, natural dyes. Motif: Nak, ducks, stripes.

ສິ້ນຈີກ SinChok

30. ສິ້ນຈີກອັນ: ຫົວພັນ, ໄຕມ້ອຍ, 1,50 x 0,86 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ສີທໍາມະຊາດ, ລາຍຈີກ: ກະປູ, ແມງນຸນ; ຕີນແສວ.

Sin Chok Khan, Huaphanh, Tai Moy ethnic, middle 20th century, natural dyes. Motif: crab, Muengda (a kind of insect living in water)

31. ສິ້ນຈີກ: ໂຫມຄໍາ ສໍາລັບນຸ່ງໃນພິທີສໍາຄັນຂອງແມ່ຍິງຊັ້ນສູງ; ຫລວງພະບາງ, ລາວ; 1,36 x 0,90 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ລາຍຈີກ: ປ້ອງອ້ອຍ; ຕໍ່ຕີນຕໍ່າແນະໂຫມເງິນ.

Sin Chok, ceremonial tube skirt in supplementary weft, attire for high ranking women, Luangprabang, Lao ethnic, middle of 20th century. Motifs: sugar cane stalks. The hem piece is woven with golden thread in Tam lae technique.

32. ສິ້ນຈີກໂຫມຄໍາ: ສໍາລັບນຸ່ງໃນພິທີສໍາຄັນຂອງແມ່ຍິງຊັ້ນສູງ; ຫລວງພະບາງ, ລາວ; 1,38 x 0,76 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ລາຍຈີກ: ດອກດາວຫມາມ.

Sin Chok, ceremonial tube skirt in golden supplementary weft, attire for high ranking women, Luangprabang, Lao ethnic, middle of 20th century. Motifs: star-flowers.

11

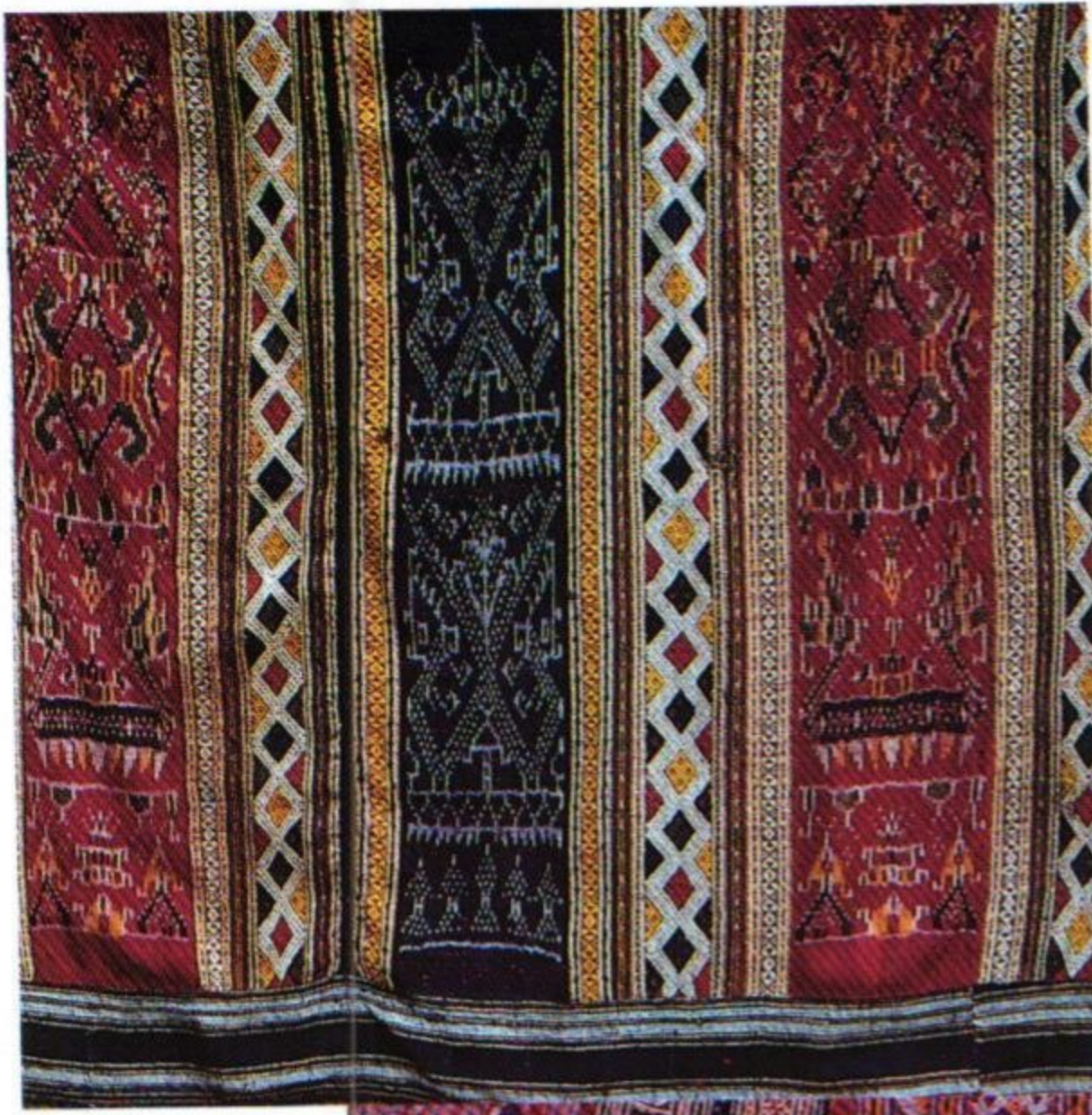
15

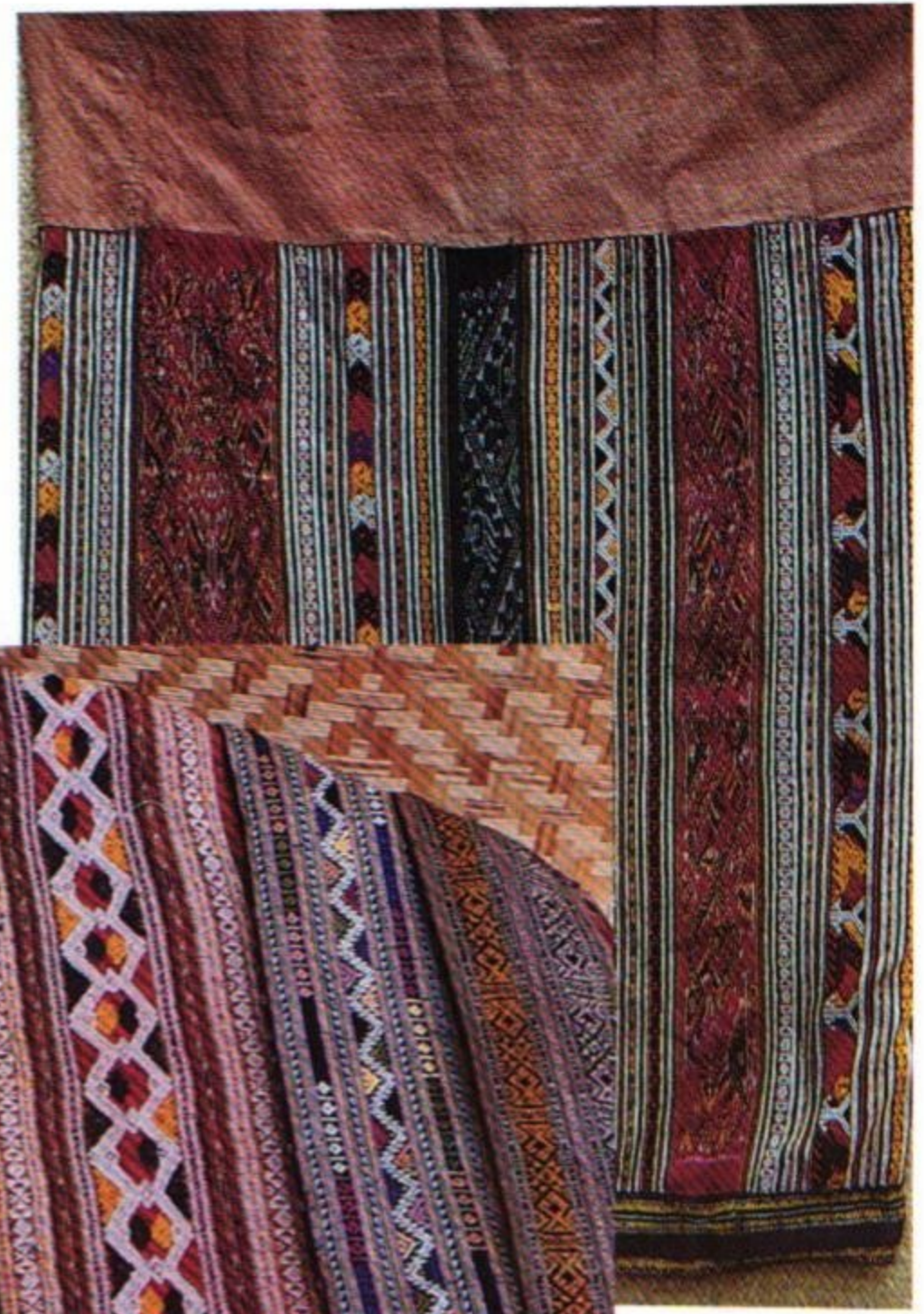
12

13

14

16

17

18

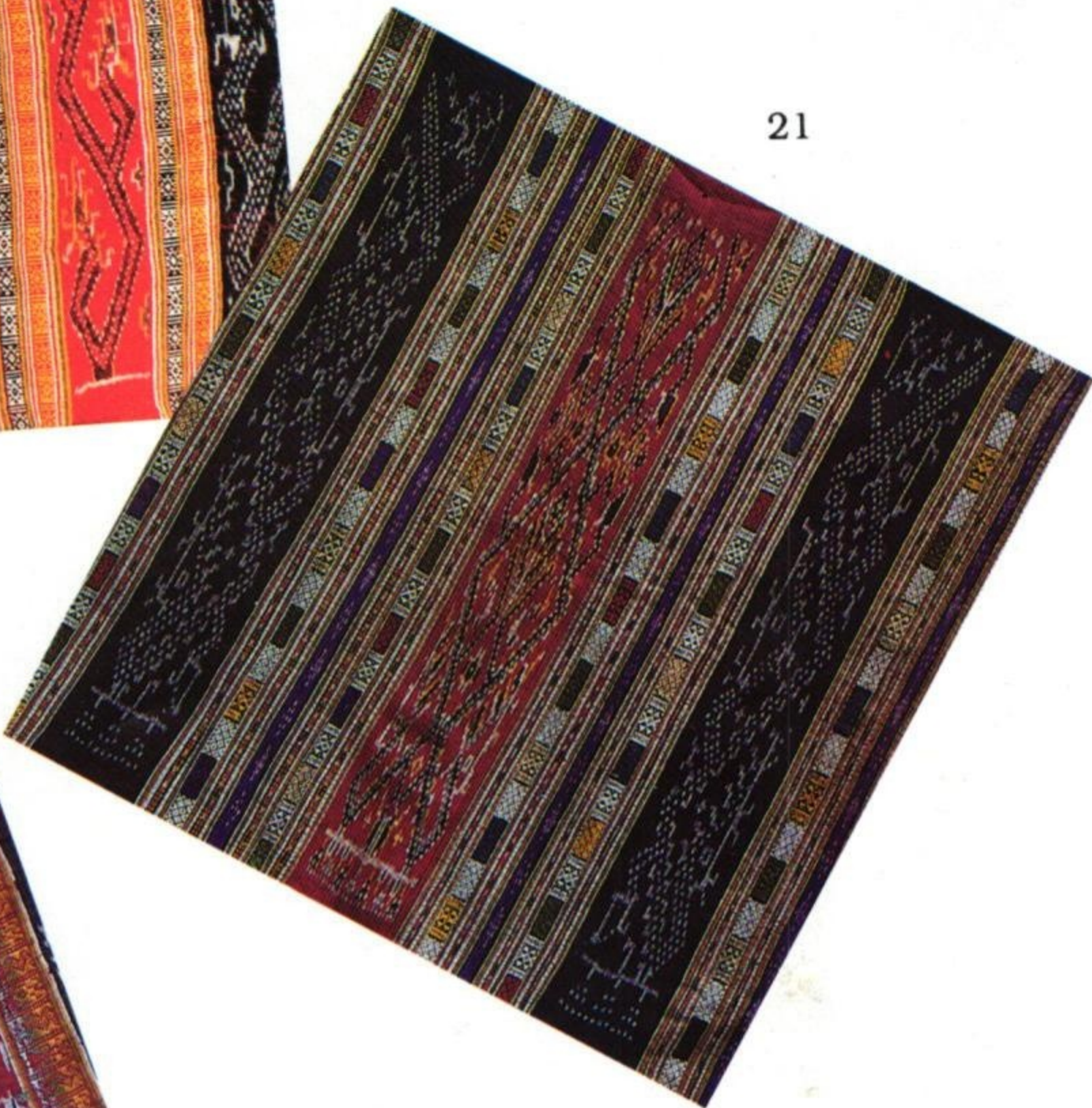

19

20

21

22

23

24

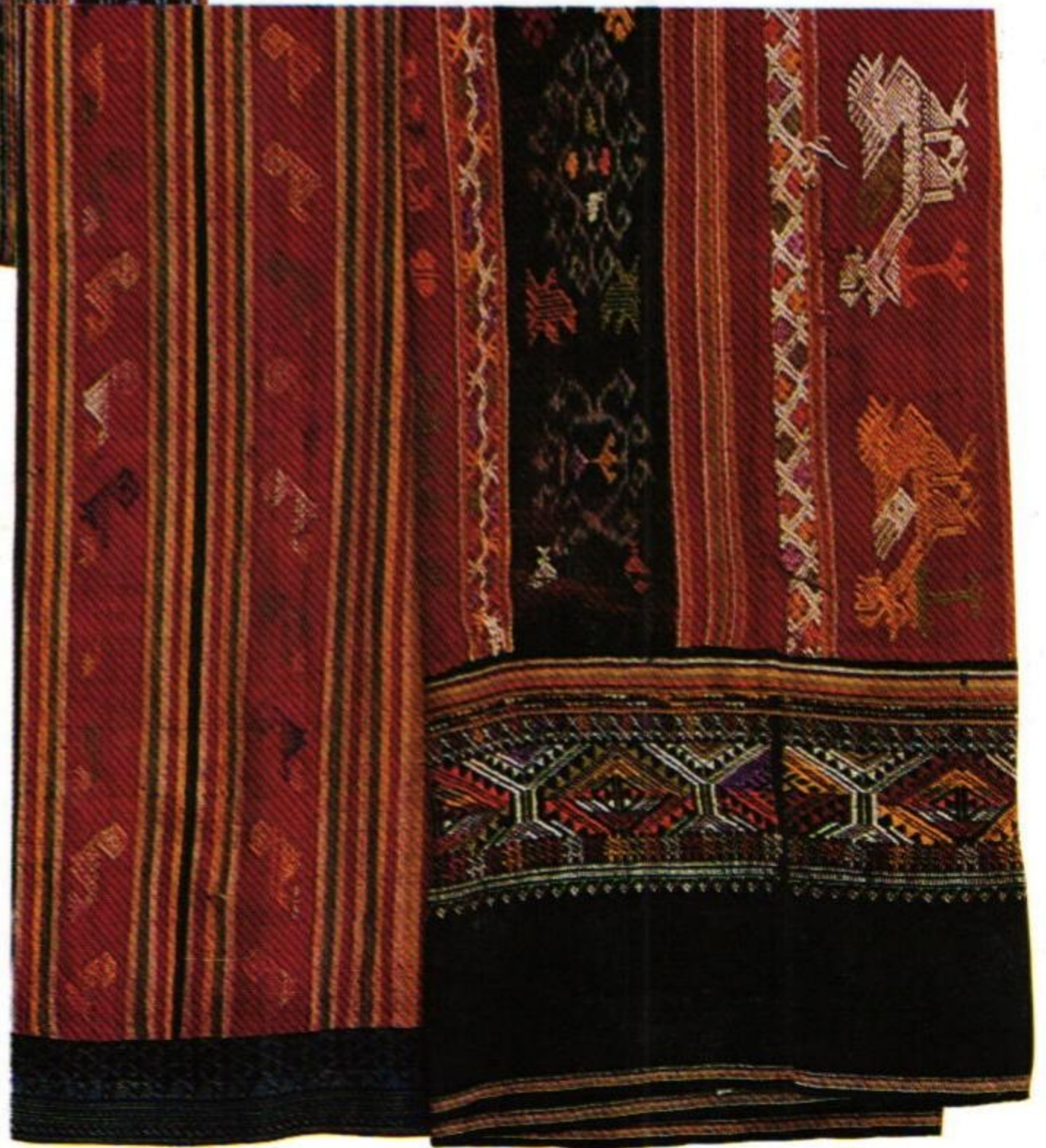
27

25

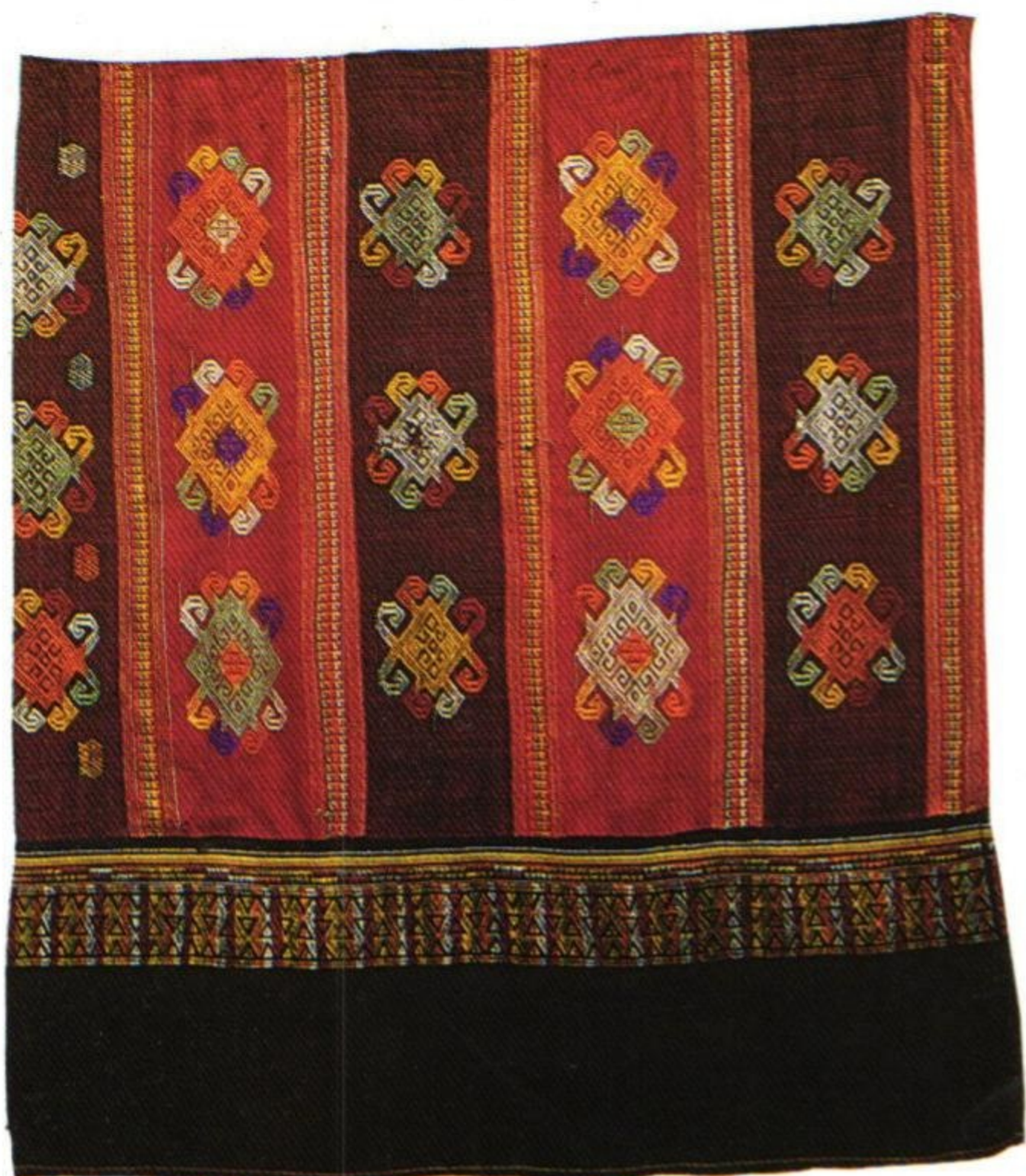

26

28

29

30

31

33

34

32

35

36

37

38

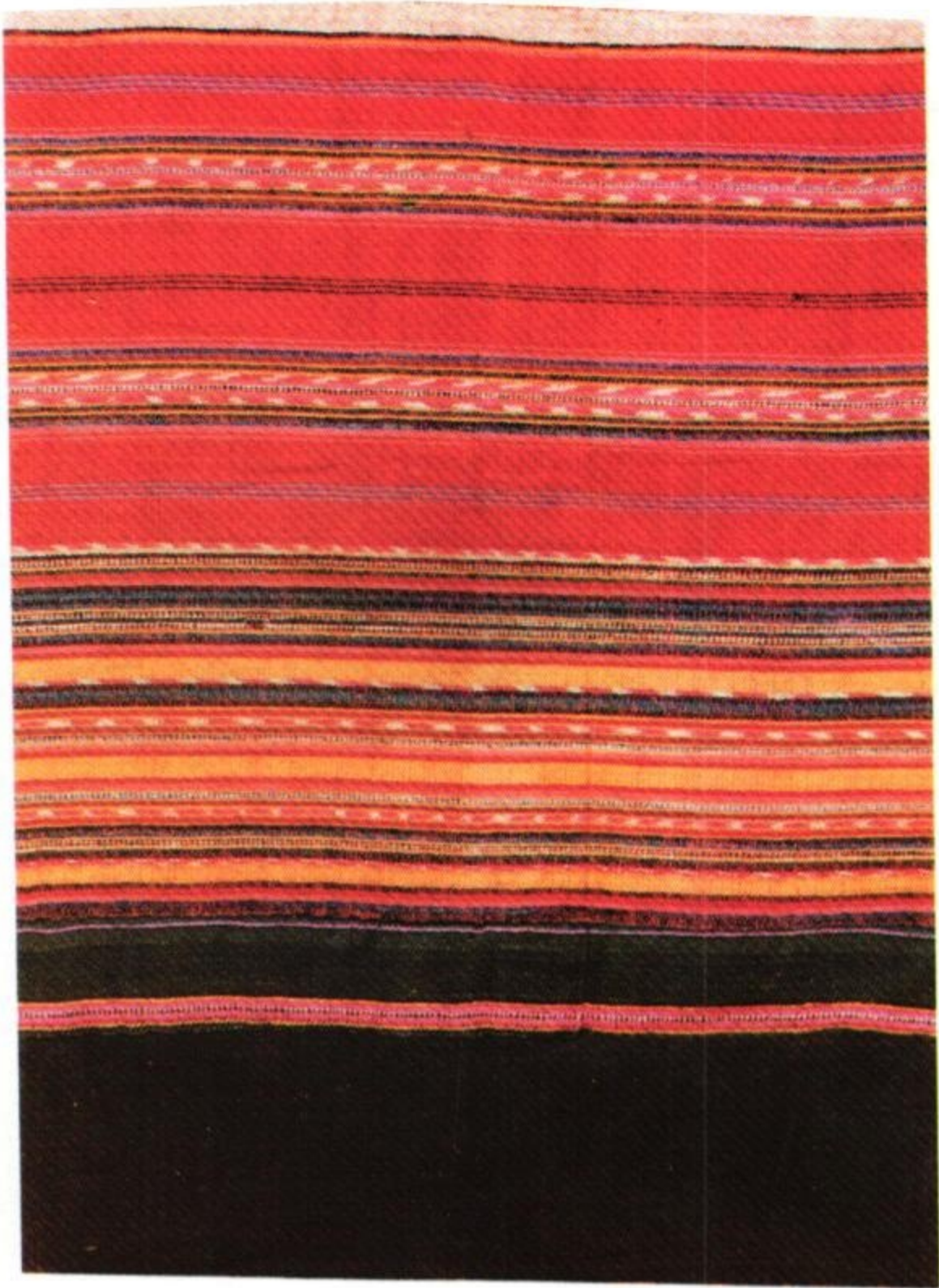
39

40

41

43

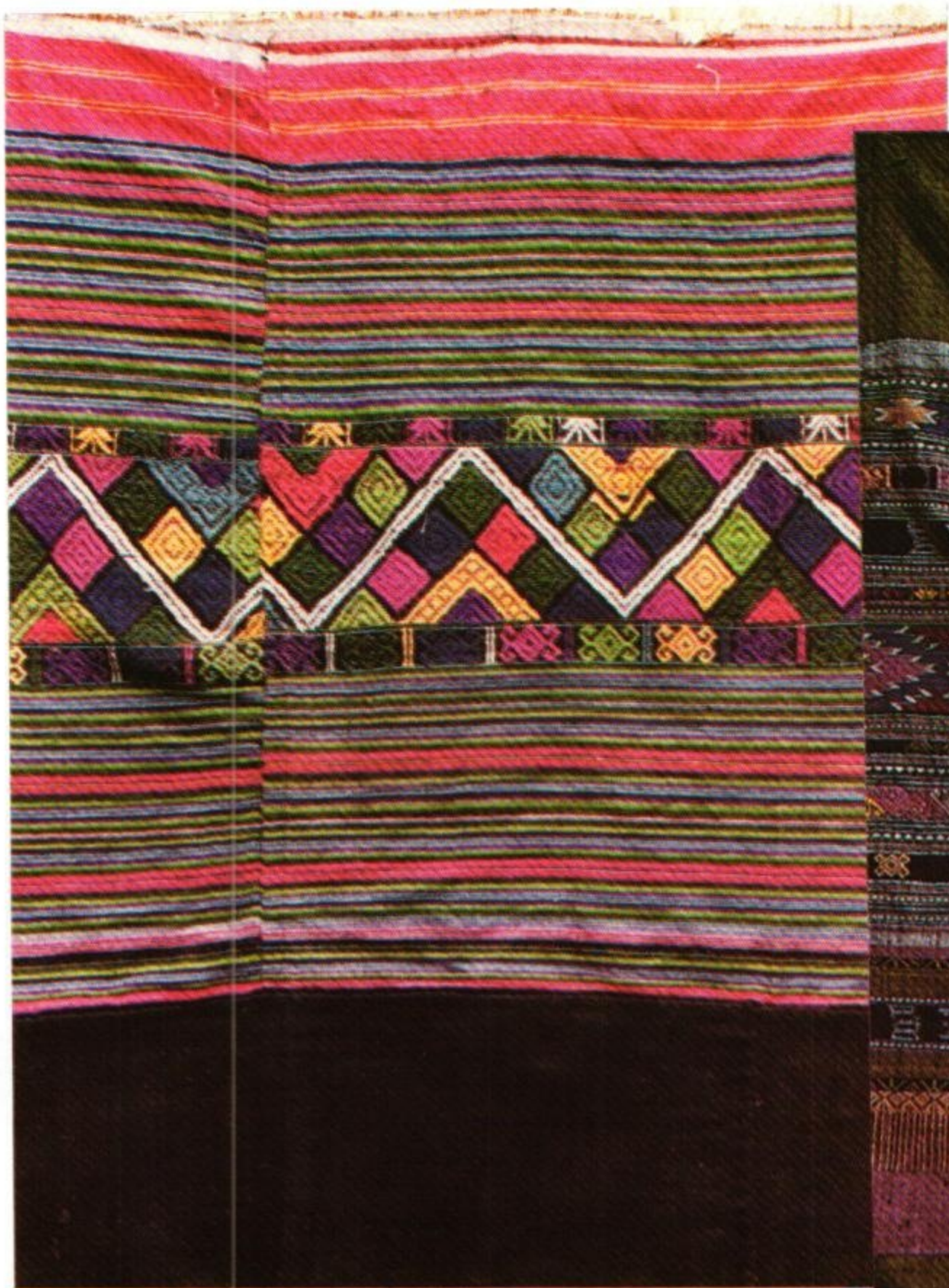
42

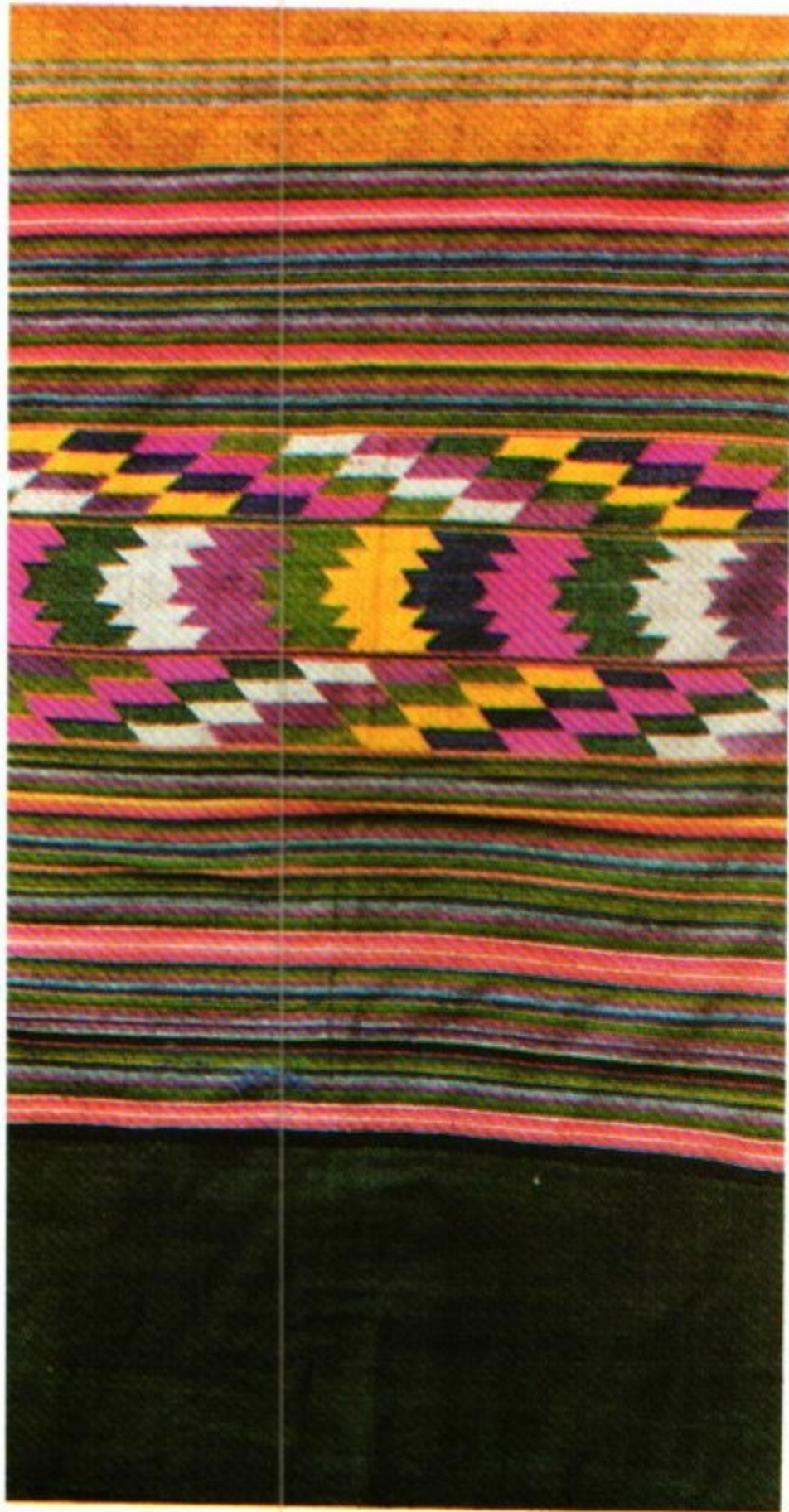
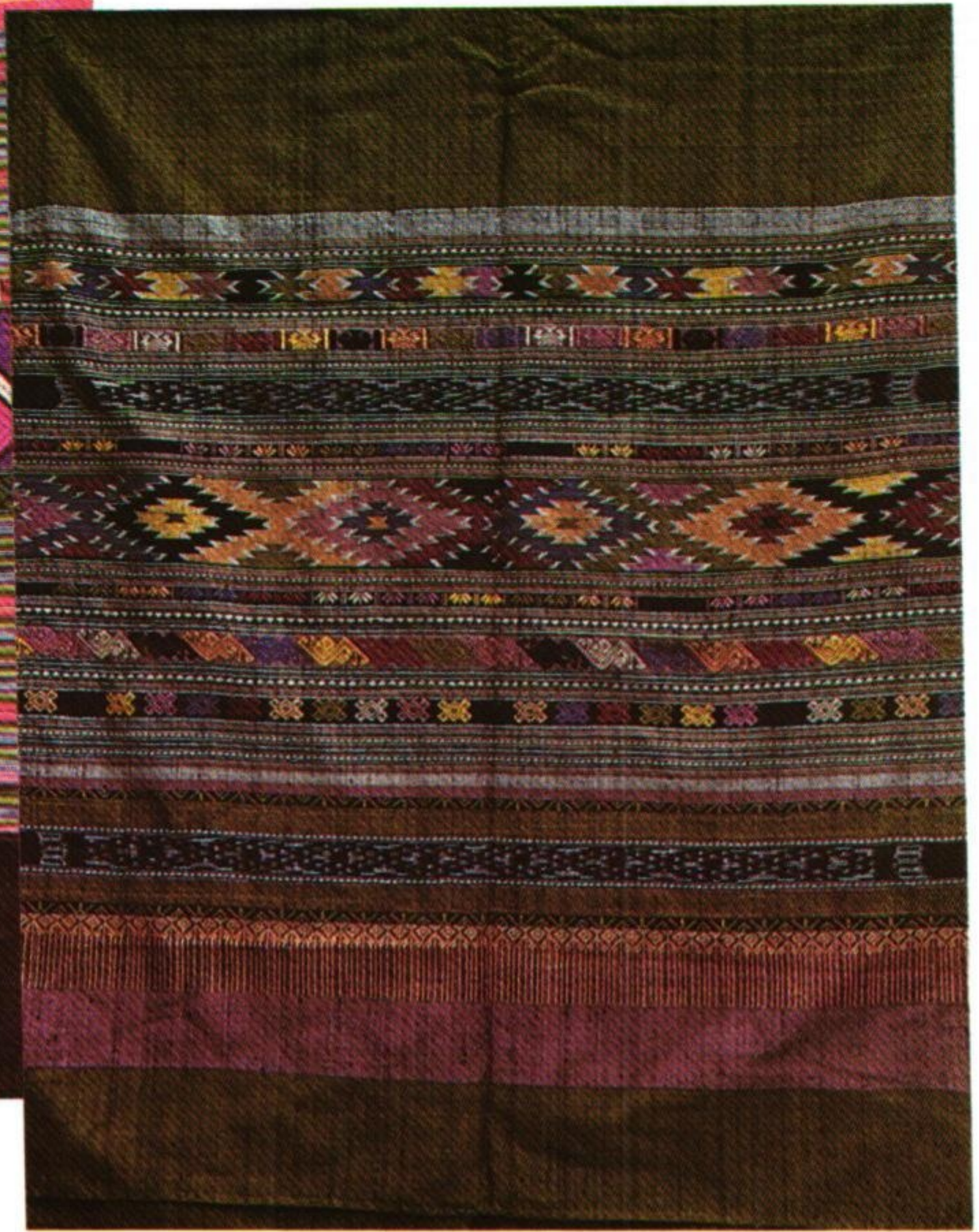
44

45

46

47

49

48. **ສິ້ນກ່າມປຽບເກາະ :** 1,60 x 0,75 ມ; ໂຫມລາວ; ຍ້ອມສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍ : ດອກໃບໄມ້ ຍັກ, ໂຄມເມກ, ຂີດສ້ອຍສາ, ຈົກດອກກູດ, ນາກນ້ອຍ, ຫມີດອກ; ຕຳໂດຍກົງທອງ ນັ້ນທະວົງດວງສີ, ສິ່ງເຂົ້າ ປະກວດ "ເຄື່ອງຫັດຖະກຳແຫ່ງອາຊີ" ຈັດໂດຍ ອຸຍແນສໂກ ທີ່ຊຽງໃໝ່, 1991.

Sin Kan in tapestry weave, Lao silk, natural and chemical dyes. Motif: leaves, lightning, vine, hooks small Nak. The piece was is woven by Kongthong Nanthavongdouangsy and submitted at the UNESCO Craft Competition in Chiang Mai, Thailand 1991.

49. **ສິ້ນມ່ານຂວາງ :** ຫົວພັນ, ໂຕແດງ; 1,50 x 0,75 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ໂຫມ, ຝ້າຍ; ສີທຳມະ ຊາດ; ຈົກ, ຂີດ, ມັດຫມີ; ລາຍຈົກ ຂີດ : ເອື້ອຍັກ, ດອກກູດ, ຫມີໃບໄມ້, ຕີນຈົກ ໂຄມຍັກແກ່ນກີບດອກໄມ້, ຂີດດອກຫວາຍ.

Sin Man Khuang, everyday skirt with horizontal stripes in discontinous & continous supplementary weft and I Kat weft; Huaphanh, Red Tai ethnic, middle 20th century. Cotton and silk, natural dyes. Motifs: lozenges and zigzag lines, hook flowers, leaves.

50. **ສິ້ນມ່ານຂວາງຫົວບວນ :** ຫົວພັນ, ໂຕແດງ; 1,50 x 0,85 ມ; ຕົ້ນສະຕະວັດທີ 20; ໂຫມ, ຝ້າຍຍ້ອມສີທຳມະ ຊາດ; ຈົກ, ຂີດ, ຫມີ; ລາຍ : ນົກຂັນຕົ້ນດອກໄມ້, ເອື້ອຍັກ, ໂຄມແກ່ນແຕງ, ຫົວບວນ ລາຍດອກກູດ ຕຳດ້ວຍວິທີພິເສດ.

Sin Man Khuang, ceremonial attire for middle aged women, Huaphanh, Red Tai ethnic, early 20th century, silk, cotton, natural dyes. Motif: birds, zigzag lines, hook flowers. It is a rare piece due of the special technique to make the waist band knowed as : " Huabuan ".

51. **ສິ້ນທະລ່ານຕີນໃຫຍ່ :** ຫົວພັນ, ໂຕແດງ; 1,50 x 0,70 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ໂຫມ, ຝ້າຍ; ຍ້ອມສີທຳມະ ຊາດ; ລາຍຕີນຈົກ : ນາກມານໄຂ່, ແອ້ວເລື້ອຍ.

Sin Thalan with large hem piece, in supplementary weft, Huaphanh, Red Tai ethnic, middle of 20th century, silk, cotton, natural dyes. Motif: Pregnant Nak, saw teeth.

52. 53. 54. **ສິ້ນດຳຕີນຂວາງ :** ຊຽງຂວາງ ຫົວພັນ; ສິ້ນນຸ່ງບຸນຂອງແມ່ຍິງໂຕດຳ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ໂຫມ; ສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍຕີນຈົກ : ນົກສອງຫົວ, ສີໂທ້ທ້ອງກູດ; ນາກນອນຫ່າງ, ນາກມານໄຂ່, ດອກເຂົ້າຄວາຍ, ນົກ, ຄົນທະນີ, ມອມ.

Black Sin with large hem piece, Xiengkhuang, Huaphanh, ceremonial attire, Black Tai women; middle of 20th century, silk, natural and chemical dyes. Motifs: two-headed birds, Siho, giant Nak, pregnant Nak, buffalo - flower corn, human figure, Mom.

ສິ້ນນຸກ Sin Muk

55. **ສິ້ນນຸກເກາະ :** ຕີນແສວ, ຫົວພັນ, ເມືອງຊຳໃຕ້, ລາວ, ໂຕແດງ; ຕຳໃໝ່ ໂດຍນາງກ່າມ, 1993; 1,40 x 070 ມ; ໂຫມ, ຝ້າຍຍ້ອມສີທຳມະຊາດ ໃຊ້ເວລາຕຳ 1 ເດືອນ; ລາຍນາກ, ຄົນ, ລຳທຽນ.

Sin Muk Kow, ikat tube skirt with supplementary warp technique; Huaphanh, Xamtay district; Lao and Red Tai ethnics. Silk, cotton, natural dyes. Motif: Nak human figures, candle flowers. Woven by Mrs. Kan, 1993, copyed from a classical style.

56. 57. 58. **ສິ້ນມຸກເກາະຕາບັ້ງ** : ຫົວພັນ, ໂຕແດງ; 1,40 x 0,66 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ຝ້າຍ, ໂຫມຍ້ອມສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍ : ຄົນທະນີ, ດອກຕາເວັນ, ໂລມແກ່ນແຕງ, ຫາດ.

Sin Muk, tube skirt with supplementary warp technique. Huaphanh, Xamtay district; middle of 20th century, cotton, silk, natural and chemical dyes. Motif: human figures, sun flowers, lozenges, stupa.

59. **ສິ້ນມຸກຈົກ** : ຫົວພັນ, ໂຕແດງ; 1,50 x 0,75 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ຝ້າຍ, ໂຫມ; ຍ້ອມສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍຫມີ : ຄົນທະນີ, ຈົກ ດອກດາວແກ່ນແຕງ, ຕີນຂົດໃນຜືນ.

Sin Muk, tube skirt with supplementary warp technique, middle of 20th century, cotton and silk, natural and chemical dyes. Motifs: human figure, lozenges.

60. 61. **ສິ້ນມຸກສີຕໍ່ຕີນຈົກ** : ຫົວພັນ, ລາວ, ພອນ; ເປັນສິ້ນນຸ່ງວັນທຳມະດາ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ໂຫມ, ຝ້າຍ; ຍ້ອມສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍຕີນຈົກ : ນົກ, ເອື້ອກູດ, ຊໍ່ຫົວນາກນ້ອຍ.

Sin Muk with hem piece in supplementary weft technique, everyday clothing of young women, Huaphanh, Lao and Phuan ethnic; middle of 20th century; silk and cotton; natural and chemical dyes.

62. **ສິ້ນມຸກຫົວບວນ ແລະ ເສື້ອກັ້ນ** : ຫົວພັນ, ໂຕດຳ; ເຄື່ອງນຸ່ງປະຈຳວັນ ຂອງແມ່ຍິງຮຸ່ນອາວຸໂສ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ຫົວບວນລາຍຄົນ ແລະ ເສັ້ນເລຂາ, ເອື້ອ.

Sin Muk with special waist band, short blouse : everyday clothing of middle aged women, Black Tai ethnic Huaphanh, Xiengkhuang.

63. 64. **ເຄື່ອງນຸ່ງຊາຍຍິງ** : ໄຊຍະບູລີ, ລີ້; ເຄື່ອງຜູ້ຊາຍ : ຫມວກ, ແພພາດ, ເສື້ອ, ສັ້ງຝ້າຍຫມີນິນ. ເຄື່ອງແມ່ຍິງ : ແພພາດ, ເສື້ອສິ້ນ ເຮັດດ້ວຍຝ້າຍ ແລະ ໂຫມ ສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ. ເປັນເຄື່ອງນຸ່ງທຳມະດາ ໃນມື້ພັກ.

Everyday clothing of Lue men and women in Xayabury. There are hat, narrow shoulder scarf, skirt, trousers, tube skirt. Cotton and silk, natural and chemical dyes.

65. **ກະໂປງກົບ ຫລື ເລັຍ** : ຊຽງຂວາງ, ເຜົ່າມົ້ງ (ລາວສູງ); ຝ້າຍ; ປັກັນຊາ, ແສວລາຍໂຂວ່ ຜ້າພັດແອວ.

Lia or Traditional skirt, Hmong tribe, Xiengkhuang. Cotton and hem fiber, embroidery.

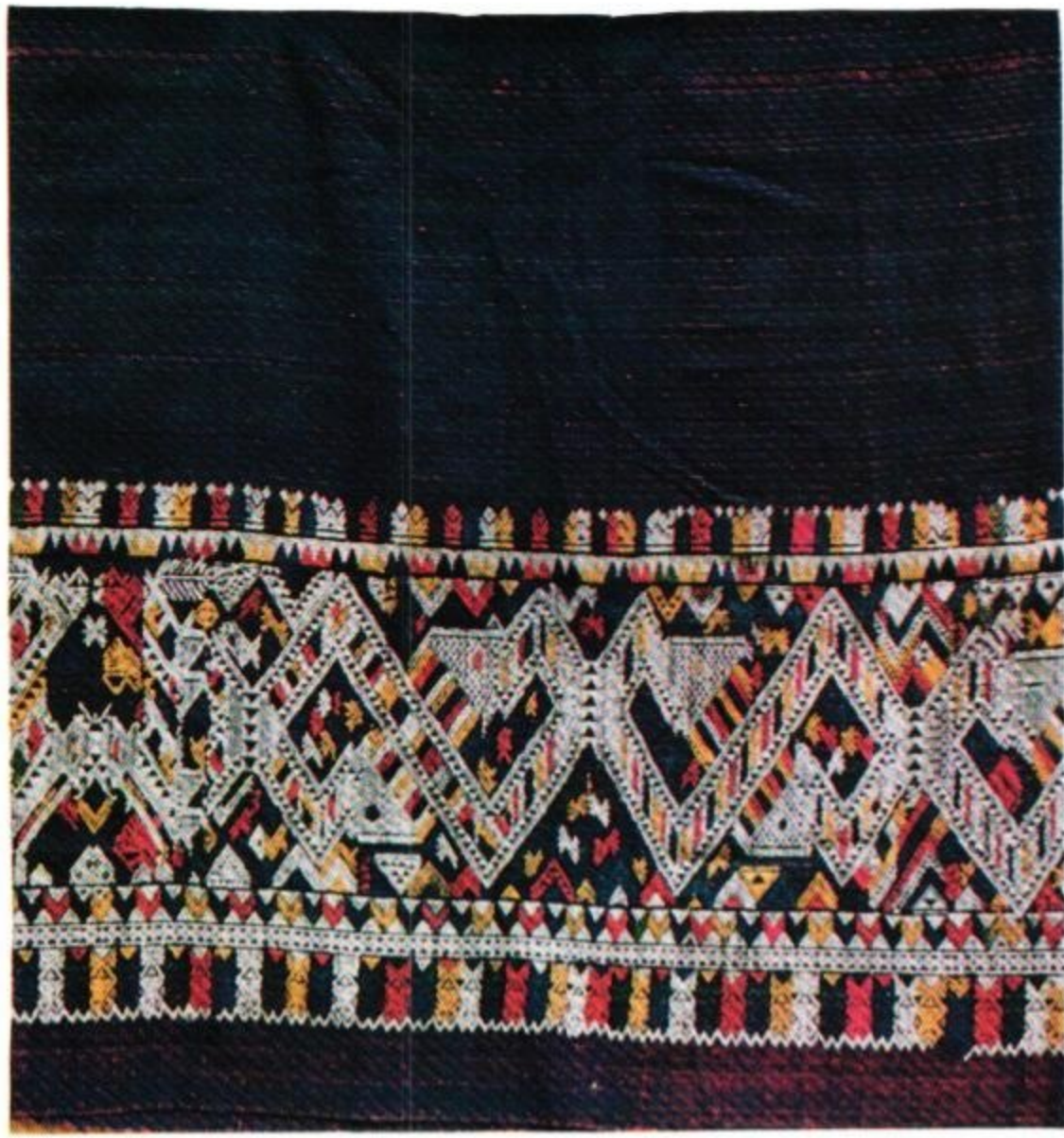
66. **Hmong costume** : Skirt, blouse, head searf, waist belt, silver collar.

67. 68. 69. **ເສື້ອໂລ່ມ** : ຊຽງຂວາງ, ຫົວພັນ, ໂຕດຳ; ຜູ້ສາວໃຊ້ນຸ່ງໃນພິທີໂຖ່ຂວັນ ຢູ່ເມືອງແຖນ; ຝ້າຍ, ໂຫມ **Long blouse**, ceremonial attire for young girl, black Tai ethnic, Xiengkhuang, Huaphanh; black cotton and silk.

ຜ້ານຸ່ງຜູ້ຊາຍ Man's Long Cloth

70. **ຜ້າກ່ອມໂຫມ ສີອິດ** : ຫລວງພະບາງ, ລາວ; 0,80 x 2,50 ມ; ສີເຄມີ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ໃຊ້ນຸ່ງໃນພິທີທາງສາສະຫນາ ແລະ ບຸນປະເພນີຕ່າງໆ.

Pha Kom May, ceremonial cloth for men, Luangprabang, Lao ethnic, silk, chemical dyes, Technique : plain weave with twisted threads, over 50 years old.

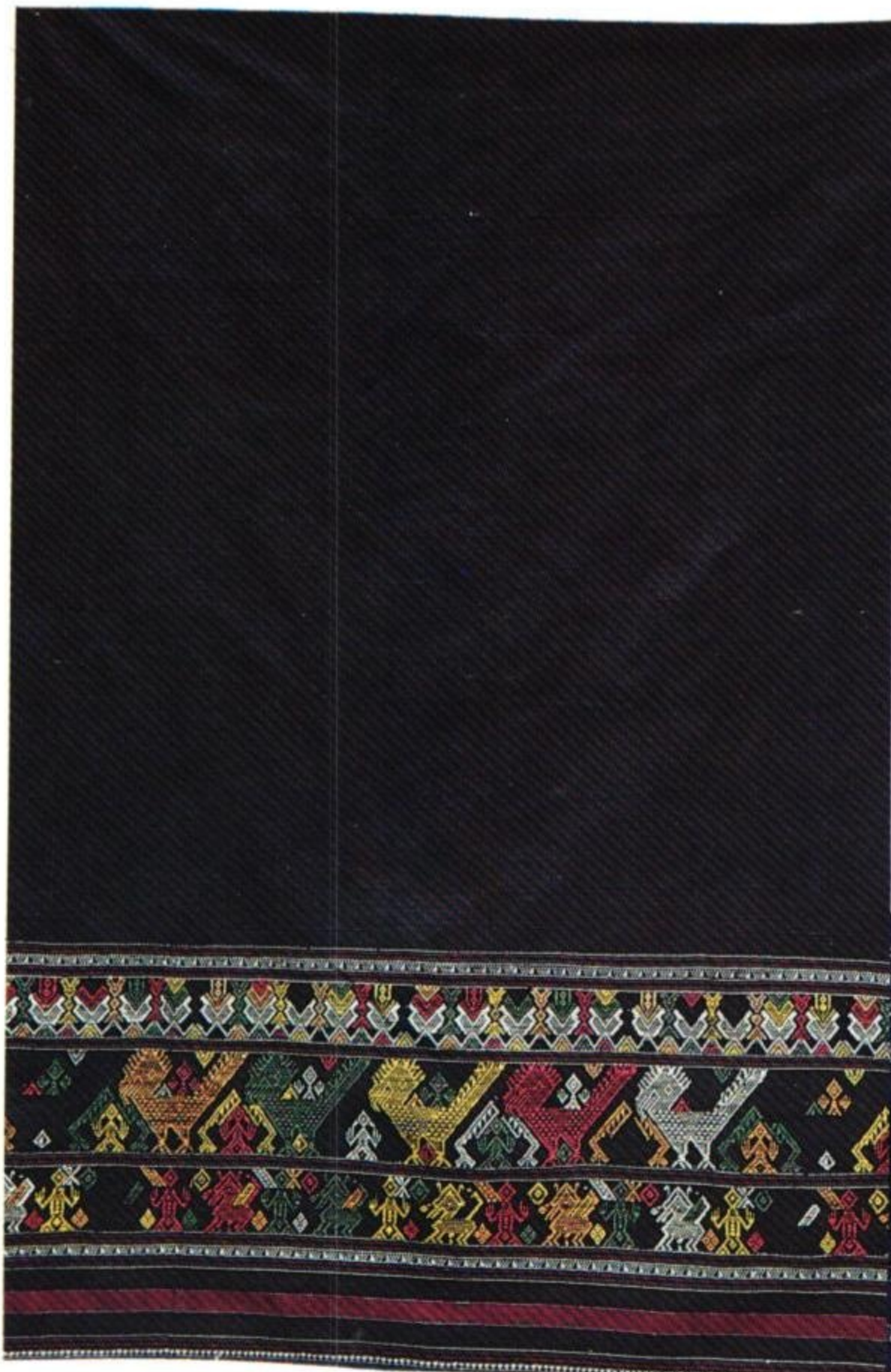
51

52

53

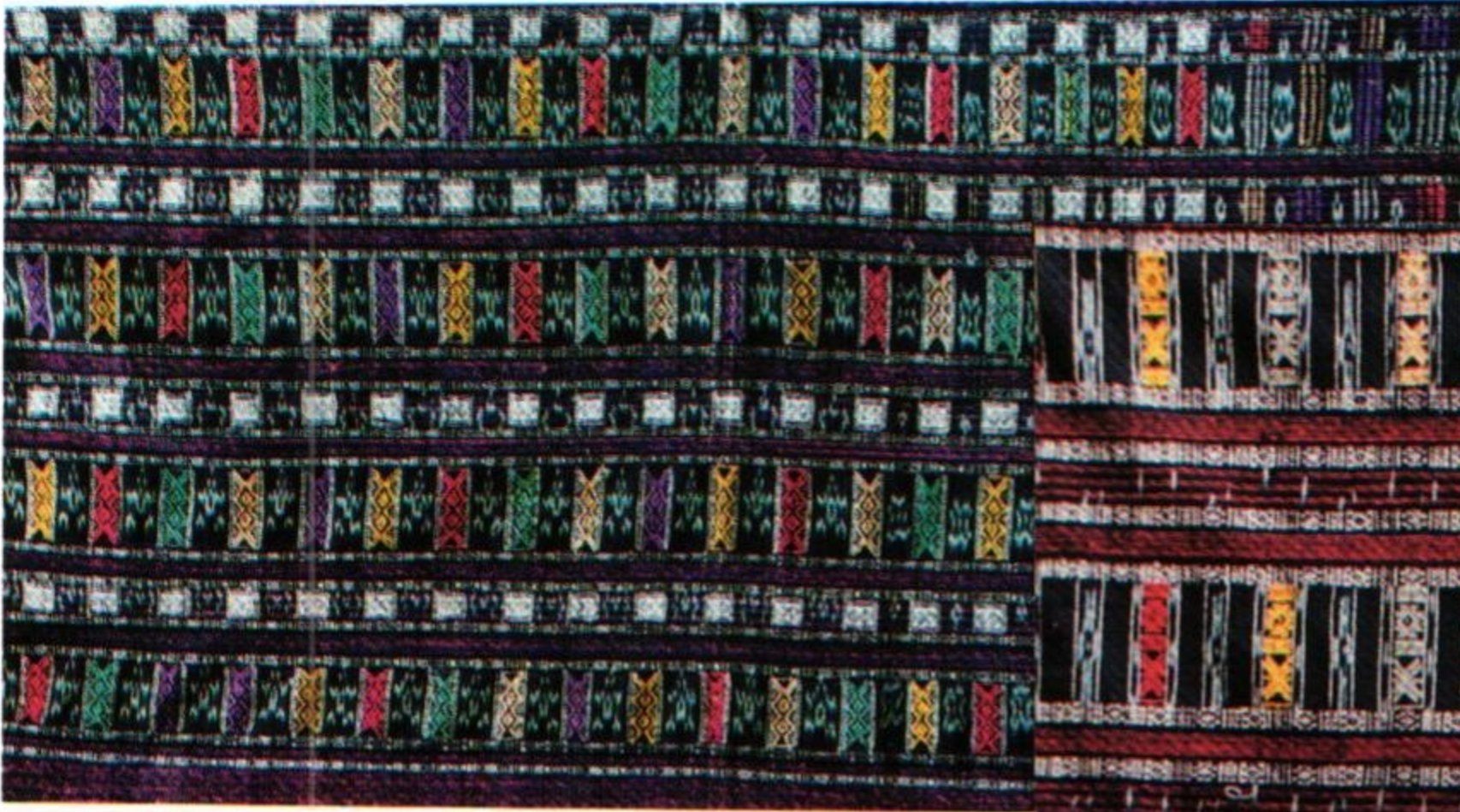

54

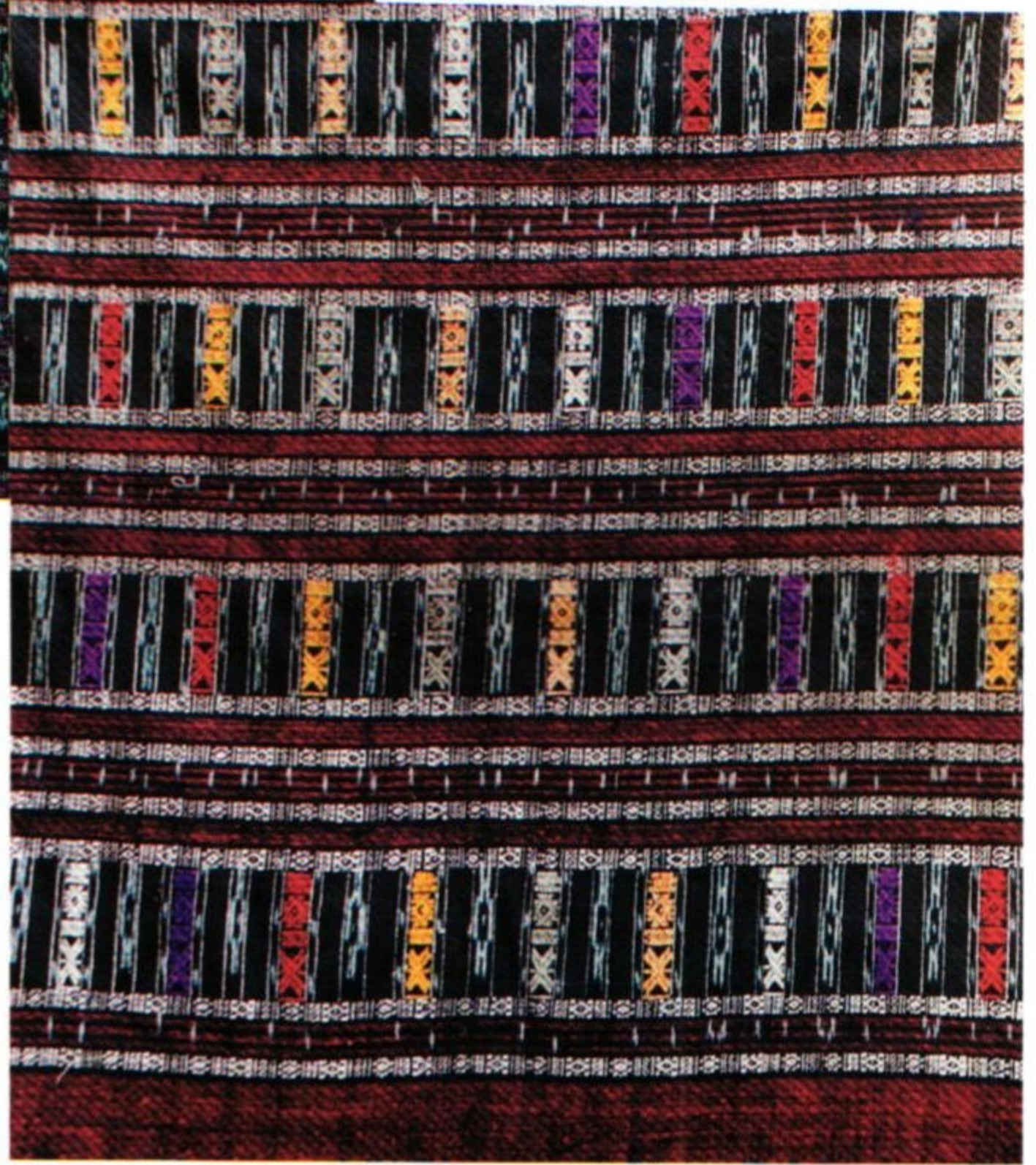

55

56

58

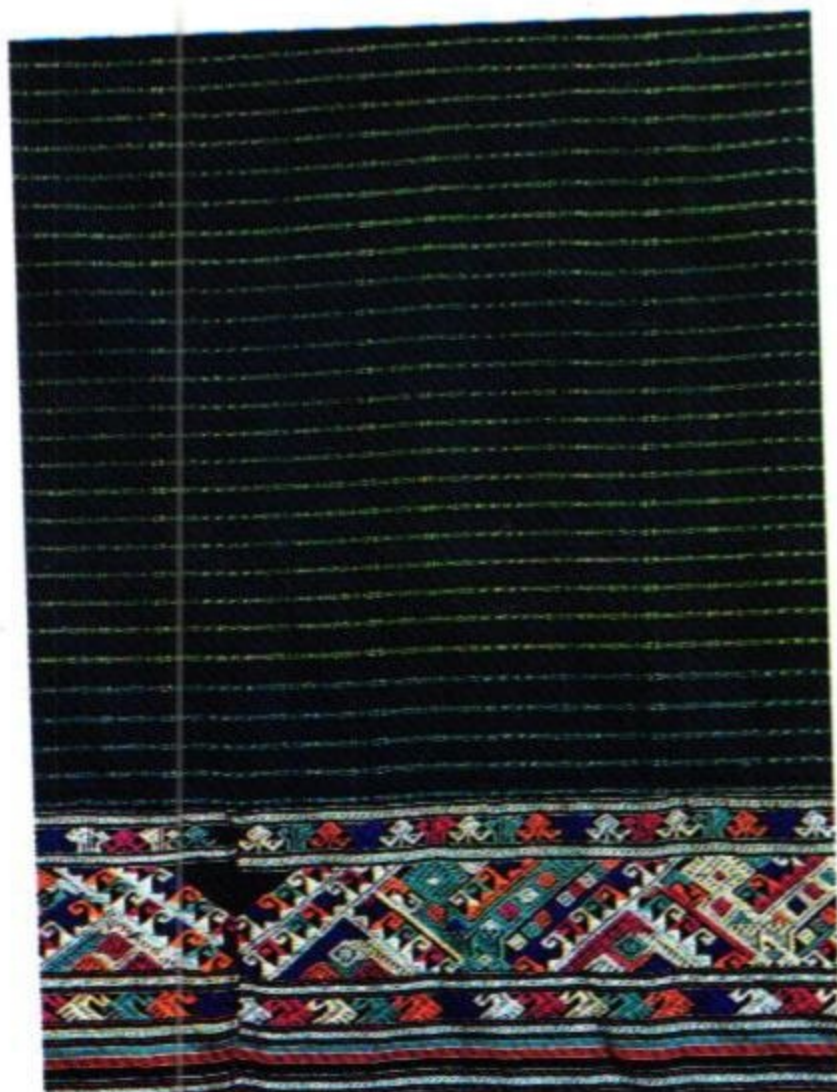
57

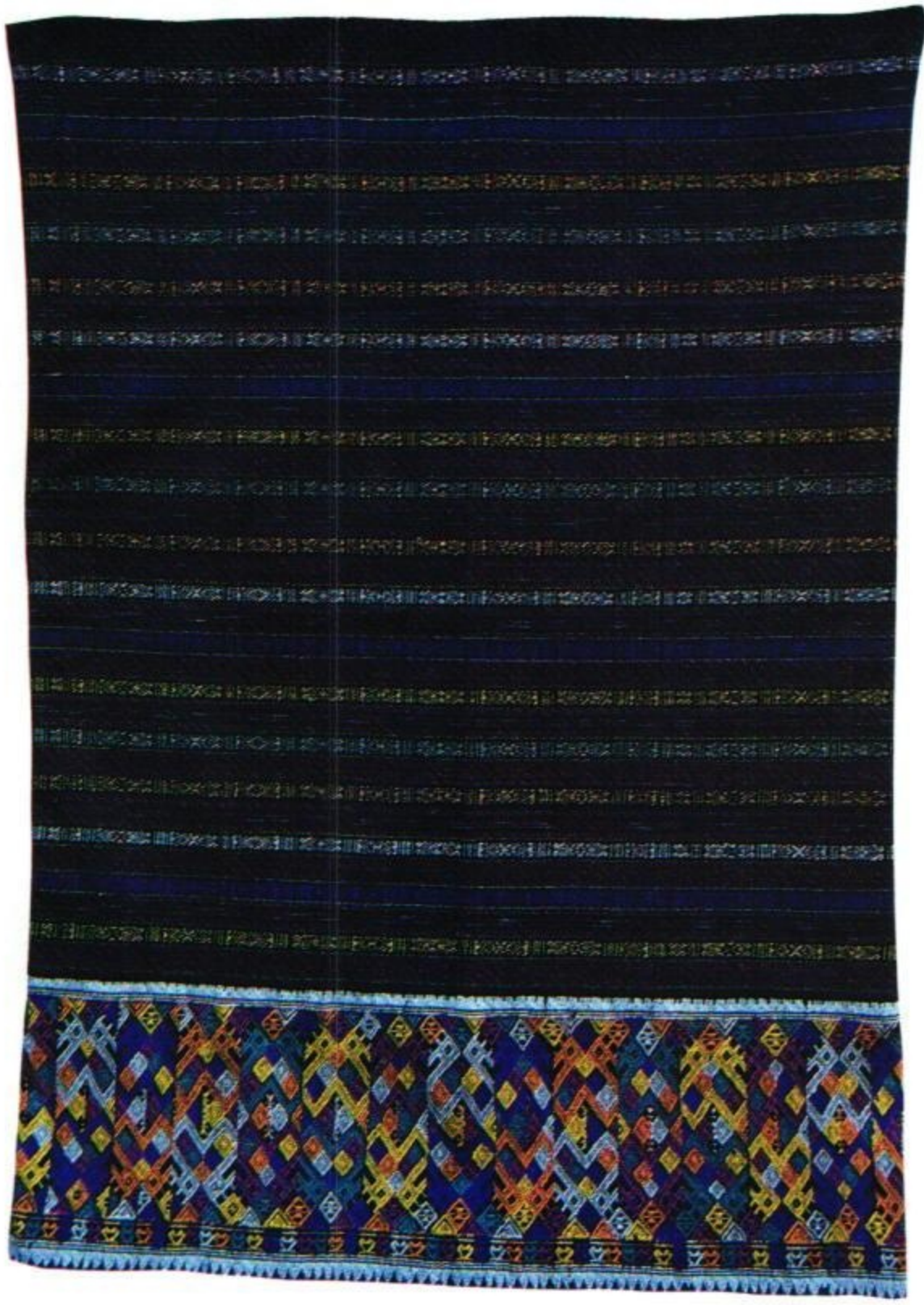

59

60

61

62

65

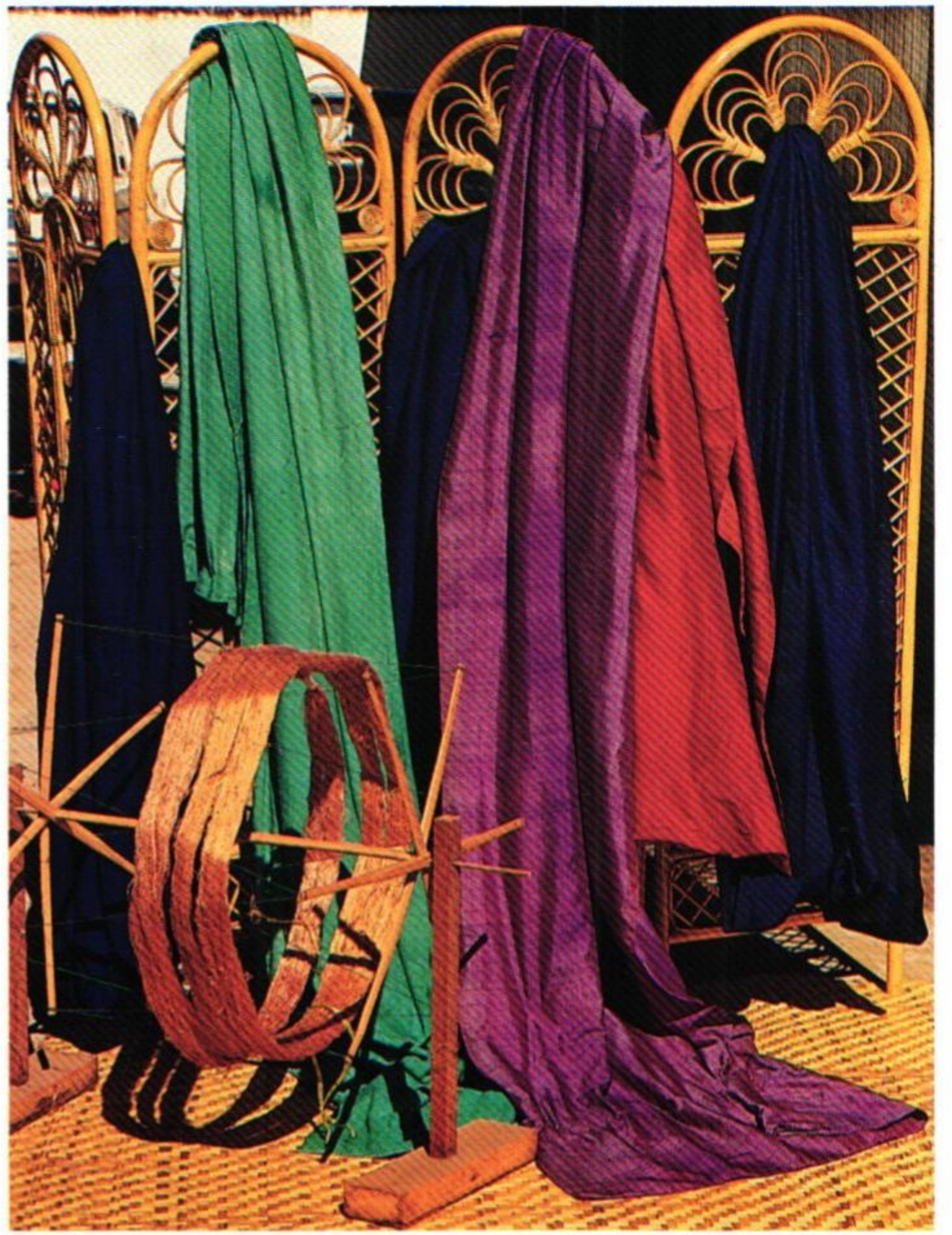
64

63

66

70 71 72

67

68

69

71. ຜ້າວາຫາງໄກ່ສີຂຽວ : ຫລວງພະບາງ, ລາວ; 0,85 x 3 ມ; ໂຫມ; ສີເລມີ; ໃຊ້ນຸ່ງໄປວັດ. ສາວນາງອາຍຸ 84 ປີ ຕໍ່າໃຫ້ຜົວ ເມື່ອອາຍຸປະມານ 18 ປີ; ບ້ານບວນຫວານ, ເມືອງວຽງຄໍາ, ຂ. ຫລວງພະບາງ.

Green long cloth for man, traditional cloth. Weaver : Sao Nang, aged 84, wove this piece in her teens, Buam Wan village, Wieng Kham district, Luangprabang province.

72. ຜ້າວາຫາງໄກ່ໂຫມສີຄາມແກ່ : ຫລວງພະບາງ, ລາວ; 0,80 x 2,80 ມ; ສີເລມີ; ໃຊ້ນຸ່ງໄປວັດ.

Pha nung in dark blue silk, ceremonial cloth for man, middle 20th century.

ຜ້າແພຕ່າງໆ Shawl, Head scarf.

73. ແພຂັນເຊີງແດງ : ຕໍ່າໃຫມ່ກ່າຍແບບຈາກຜ້າເກົ່າ; ໃຊ້ຫົ່ມຕຸ້ມໃນເວລາລົງຜີມົດຜີນໍ່, ປີໃຫມ່, ປູກແນນ; 0,40 x 2,00 ມ; ໂຫມ ສີທໍາມະຊາດ ແລະ ເລມີ; ກົງຫອງ ນັ້ນທະວົງດວງສີຕໍ່າ ແພລາຍດຽວກັນສີດໍາ ສົ່ງເຂົ້າປະກວດຜ້າແຫ່ງອາຊີ ຈັດໂດຍ ອຸຍແນສໂກ ທີ່ຊຽງໃຫມ່ ປະເທດໄທ 1992 ແລະ ໄດ້ຮັບຮາງວັນທີ 2; ໃຊ້ເວລາເກັບລາຍ ແລະ ຕໍ່າ 3 ເດືອນ. ລາຍ : ນາກສອງຫົວ ໂຄມຫາງປາ, ໂຄມດອກດາວ (ເກດສະຫນາ).

Red shawl, ceremonial cloth. Huaphanh. Red Tai ethnic. This piece was woven by Kongthong Nanthavongdouangsy in March 1991 at Nong Boa Thong village, Vientiane Municipality. It is a copy of the piece that won 2nd prize at the Unesco Craft Competition in Chiang Mai, 1991. Motifs: two head-Nak, star squares. Technique : Discontinuous supplementary weft. Silk of natural and chemical dyes.

74. ແພຂັນເຊີງແດງ : ກ່າຍແບບຈາກແພເກົ່າແມ່ເຖົ້າ, ຫົວພັນ, ລາວ, ໄຕແດງ; 0,40 x 1,80 ມ; ສີທໍາມະຊາດ : ຄັງ, ເຂ, ແຮມ, ນິນ ... ຜູ້ຕໍ່າ : ນ. ຈ່າຍ, ເມືອງຊໍາໃຕ້ 1992; ລາຍຈີກ : ນົກ, ນາກ, ຄົນແຫ່ຫຽນ, ດອກໄມ້, ໂຄມນາກທ້ອງໂຮງ, ໂຄມແກ່ນຫາງປາ, ລາຍຂໍ່.

Red shawl, ceremonial cloth of the Red Tai, Huaphanh province natural dyes. Weaver : Ng. Chai, Xamtay district. Motifs: birds, Nak, spirit human-candle carrier, square of Nak-head and flowers.

75. ແພຂັນເຊີງແດງ : ຕໍ່ສອງເຊີງໃສ່ກັນ, ຫົວພັນ, ໄຕແດງ, ລາວ; 0,40 x 1,80 ມ; ຕົ້ນສະຕະວັດທີ 20; ໂຫມ ສີທໍາມະຊາດ; ລາຍຈີກ : ເອື້ອ, ໂຄມດອກດາວ, ເຄືອດອກໄມ້, ຕົ້ນດອກໄມ້, ຂີດໂຄມເພັດຈີກລາຍເບັດ, ແກ່ນແດງ.

Red shawl, ceremonial cloth of spirit medium and young women. Huaphanh. Red Tai and Lao ethnics, early of 20th. silk, natural dyes. Motifs: square of flowers, ducks, lozenges ...

76. ແພຂັນເຊີງແດງ : ຕໍ່າໃສ່ກັນໃຫມ່, ຊຽງຂວາງ, ຫົວພັນ, ໄຕແດງ, ລາວ; ຕົ້ນສະຕະວັດທີ 20; ສອງສິ້ນນີ້ຖືກຈັບມາຕໍ່ໃສ່ກັນໃຫມ່; ເຊີງຂີດຂາວ ເປັນຜ້າຂອງໄຫພວນ, ຜູ້ໄຫ, ຄໍາມ່ວນ; ສ່ວນເຊີງຈີກເປັນຂອງ ຊໍາເຫນືອ, ສີທໍາມະຊາດ, ລາຍນາກ, ໂຄມຊໍ່ຫົວນາກ, ນາກເຊີງ.

Red shawl, ceremonial cloth of spirit medium and young women, early of 20th Century.

The two end parts have been joined together. The white part, woven in continuous supplementary weft, belong to Phuan and Phu Tai ethnic of Xiengkhuang and Khammuane, central part of Laos. The 2nd end part, with very intricate designs, belongs to the Red Tai of Huaphanh. Motifs: square of Nak-head, giant Nak with spiraled tail, palace facade, flowers.

77. **ເຊິງແພເກົ້າຂອງແມ່ຂັ້ນເຊິງ** : ຫົວພັນ, ໂຕແດງ, 0,40 × 1,20 ມ; ຕົ້ນສະຕະວັດທີ 20; ໂຫມ; ຍ້ອມສີ
ທຳມະຊາດ; ລາຍ : ຂີດແດງໂຄມເພັດດອກໄມ້, ຈິກດອກດາວແກ່ນແຕງ, ລາຍຈິກ : ນົກຄາບຫາງ, ນາກນອນ,
ໂຄມດອກແກ່ນແຕງ, ດອກກູດ.

Two end parts of the ceremonial red shawl, Huaphanh, Red Tai ethnic, early 20th century, natural dyes. Motifs: square of flowers, Nak, birds, hooks.

78. **ເຊິງແພເກົ້າຂອງແມ່ຂັ້ນເຊິງ** : ຫົວພັນ, ໂຕແດງ; 0,40 × 1,10 ມ; ຕົ້ນສະຕະວັດທີ 20; ໂຫມ; ຍ້ອມສີ
ທຳມະຊາດ; ລາຍຂີດແດງໂຄມເພັດ, ລາຍຈິກ : ໂຄມດອກດາວຊ້ອນ, ເອື້ອກູດ, ຈິກດອກຈັນ.

Two end part of the ceremonial red shawl, Huaphanh, Red Tai ethnic, early 20th century; natural dyes. Motif: Red squares, lozenges, hooks, flowers.

79. **ເຊິງເກົ້າແມ່ຂັ້ນເຊິງແດງ** : ຫົວພັນ, ໂຕແດງ; 0,40 × 0,80 ມ; ຕົ້ນສະຕະວັດທີ 20; ໂຫມ ສີທຳມະຊາດ;
ລາຍຂີດແດງໂຄມເພັດ, ຍອຍຂີດດຳໂຕນອມ.

Old end part of the classical red shawl, Huaphanh, Red Tai ethnic, early 20th century. Motif: concentric squares, Mom or deer-horse.

80. 81. 82. **ເຊິງ ຜ້າຂັ້ນເຊິງແດງ** : ຫົວພັນ, ໂຕແດງ; ຕົ້ນສະຕະວັດທີ 20; ໂຫມ; ສີທຳມະຊາດ; ລາຍ ຈິກ
: ນົກ, ເອື້ອ ໂຄມດອກກາວ, ສິງ ຫລື ສີໂຫ, ນາກ, ຜາສາດ, ໂຄມຊໍ່ຫົວນາກ.

The old end parts of the red shawl, Huaphanh, Red Tai ethnic, early 20th century, silk, natural dyes. Motif: birds, zigzag lines, sun-star squares, Siho long-nosed lion, Nak, palace, head-Nak, flowers.

ເຊິງແພຄາດຫົວ.

83. **ຜ້າຄາດຫົວດຳເຊິງແດງ** : ຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ, ໂຕດຳ, ໂຕແດງ; ເຊິງແດງຕໍ່ໃສ່ຜ້າຝ້າຍດຳຫມໍ້ນິນ;
0,37 × 1,42 ມ; ເຊິງຈິກໂຫມ ໂຄມດອກດາວຊ້ອນ, ໂຫມ, ສີທຳມະຊາດ.

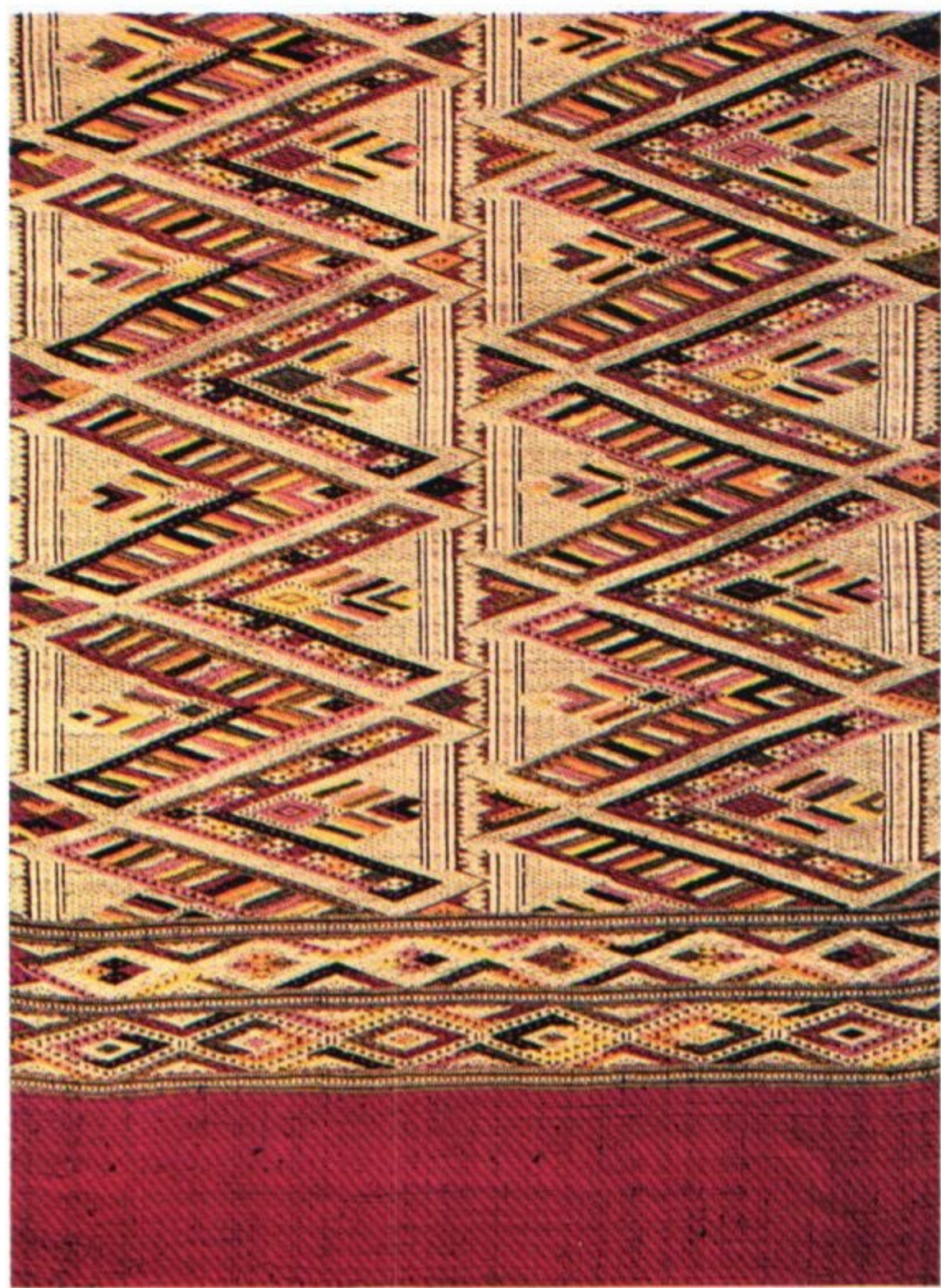
Black head scarf with red end part, Huaphanh, Xiengkhuang, Black and Red Tai ethnic, middle of 20th century, natural and chemical dyes.

84. **ເຊິງຜ້າຄາດຫົວແດງ** : ຍອຍດອກຫລິບເງິນ, ສະແດງວ່າເປັນຂອງແມ່ຍິງຊົນຊັ້ນສູງ, ໂຕແດງ, ໂຕດຳ, ຫົວພັນ;
0,26 × 0,45 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ລາຍນາກຫາງຂອດ, ຄົນແຕ່ທຽນ, ນົກ.

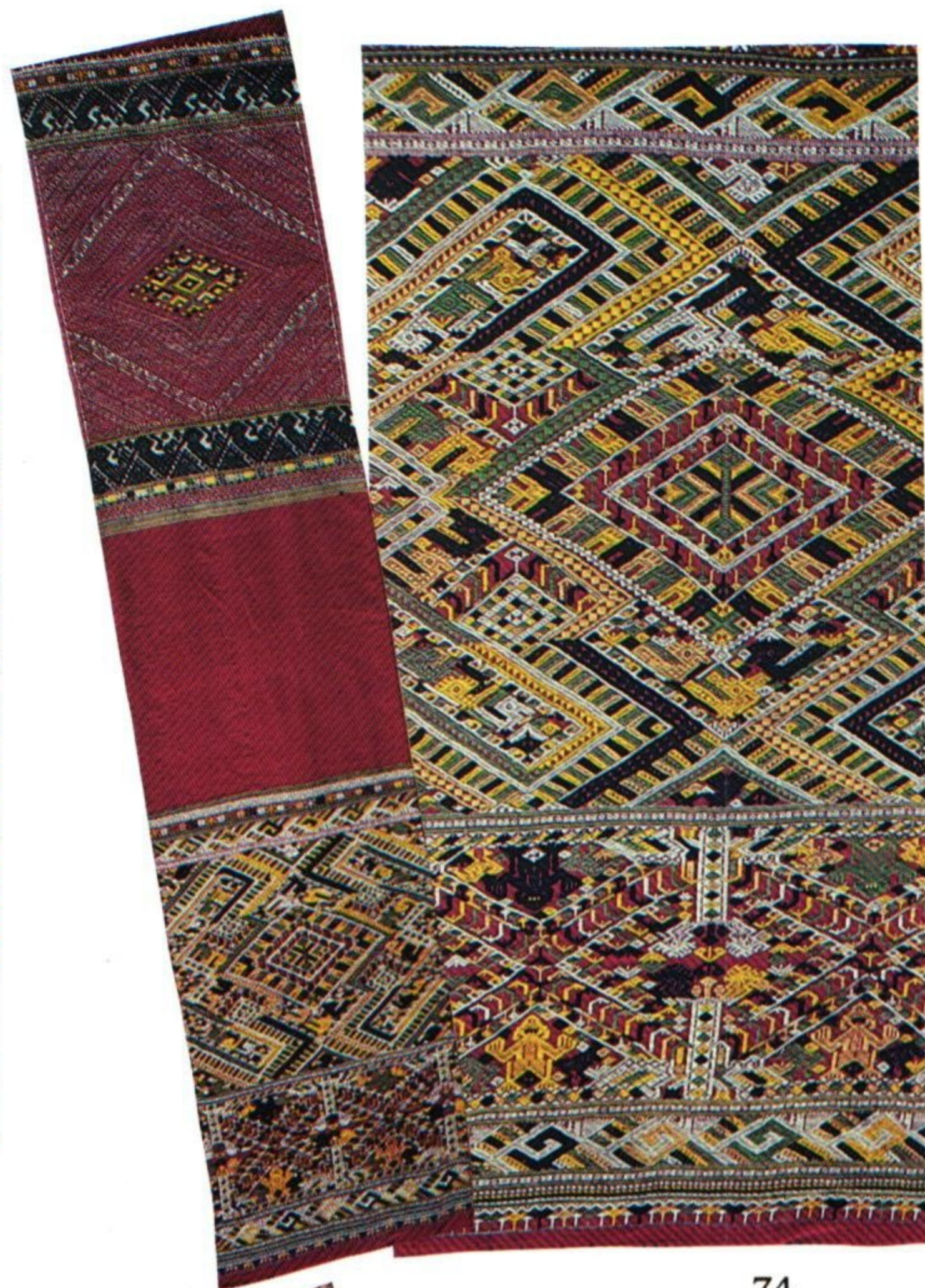
The red end part of the head scarf, with decorated silver flowers, showed that it belonged to high ranking women; Huaphanh, Red Tai ethnic, middle 20th century.

85. **ເຊິງຜ້າຄາດຫົວ ຫລື ຜ້າຂັ້ນເຊິງແດງ** : ຫົວພັນ, ໂຕແດງ; 0,47 × 0,58 ມ; ຍອຍລະອຽດ; ລາຍຈິກແລບ,
ນາກຫາງຂອດ, ນາກໃຫຍ່, ໂຄມຫາງປາ, ນົກ.

The end part of the red shawl or head scarf, Huaphanh, Red Tai ethnic, middle of 20th century, silk, natural dyes. Motifs: Nak with spiraled tail, square of fish-tail, birds.

73

74

75

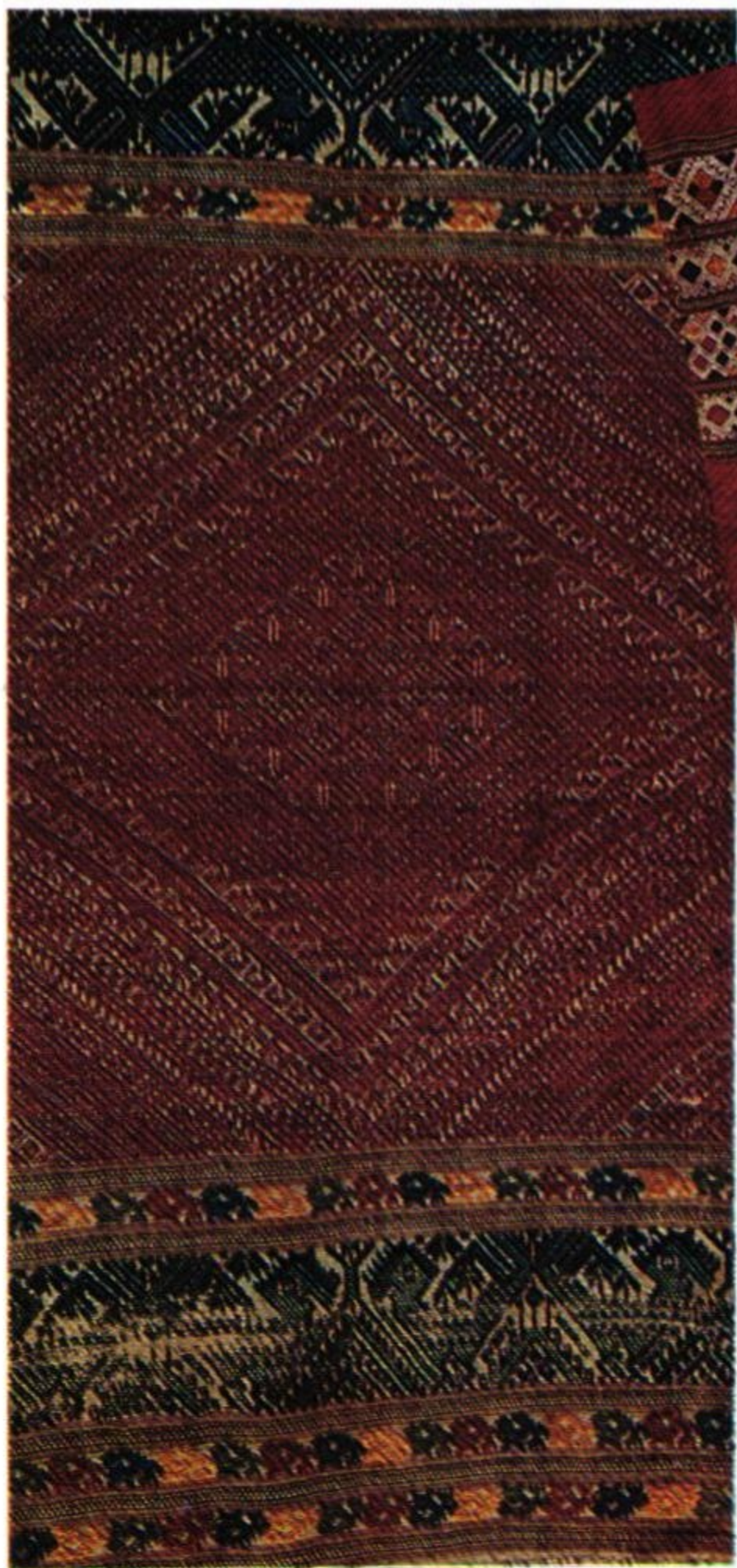
76

77

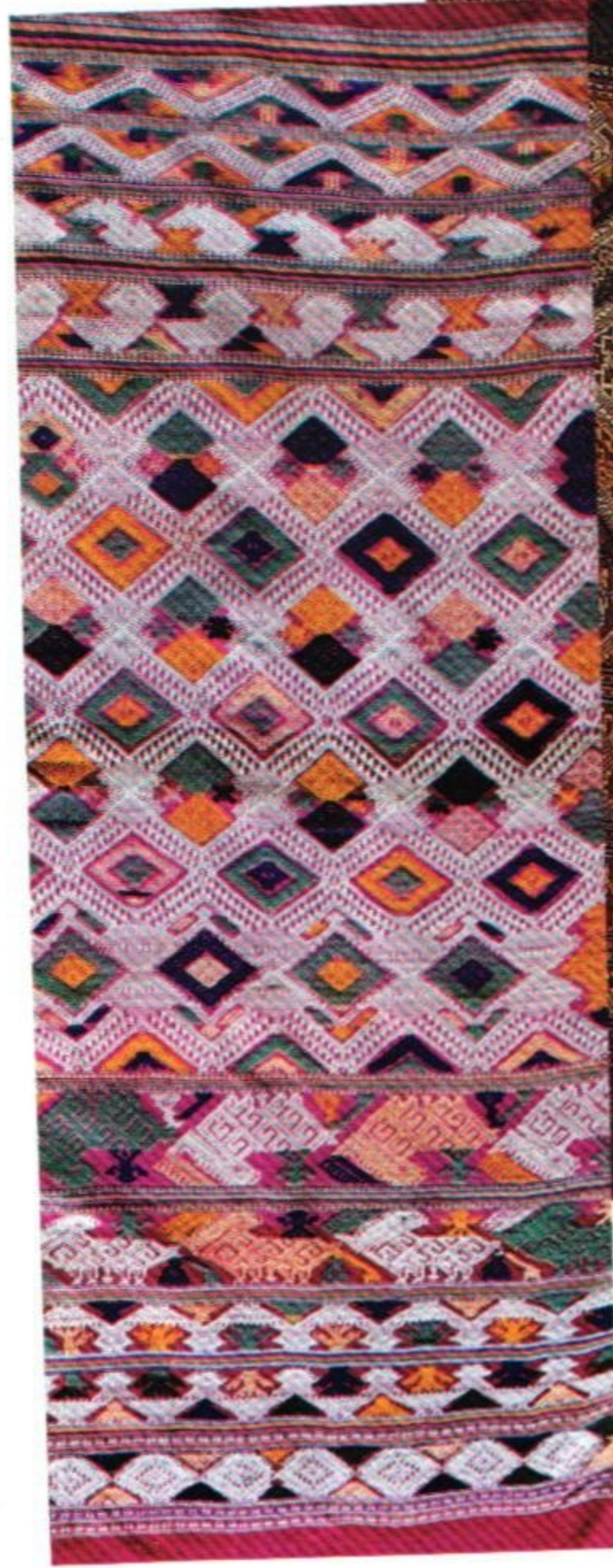
79

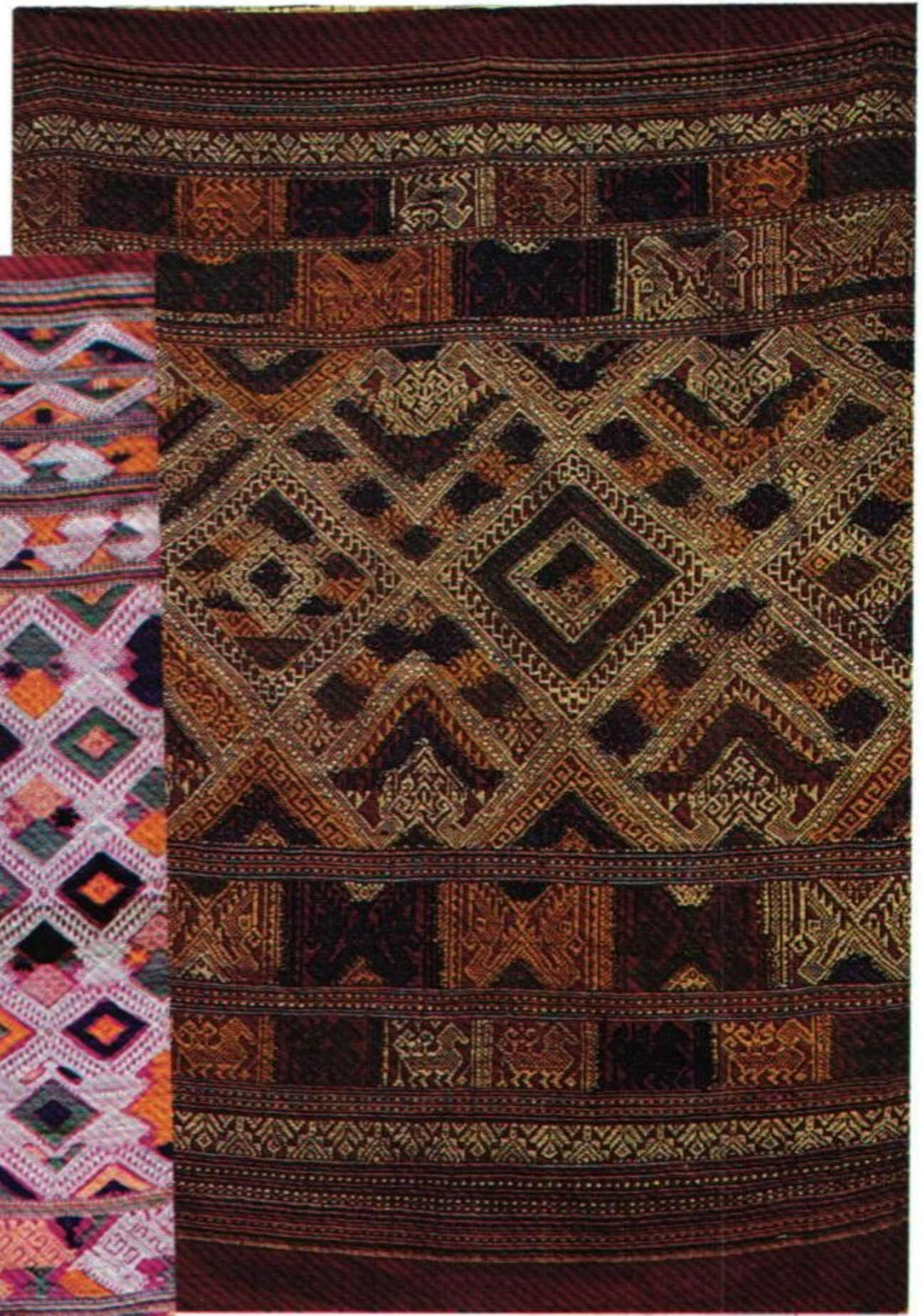
78

80

81

82

83

84

85

86

24 / VII

87

88

86. 87. **ຜ້າຄາດຫົວສີດຳ**: ຊຽງຂວາງ, ຫົວພັນ, ໂຕດຳ; ຕໍ່າໃໝ່: 0,50 x 2,14 ມ ແລະ 0,36 x 1,55 ມ; ຝ້າຍຫມ້ນິນ; ໂຕມ ຍ້ອມສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ປາຍສະຕະວັດທີ 20; ລາຍຈົກໂຄມແກ່ນແຕງ, ແສ່ວລຳທຽນ, ຈົກດອກຜັກແວນຍັກ.

Black head-scarf, Xiengkhuang, Huaphanh Black Tai ethnic. Motif: squares, candles, flowers. Late 20th century.

88. **ເຊິງຜ້າຂັ້ນເຊິງແດງ**: ຕໍ່າໃໝ່, ຫົວພັນ, ໂຕແດງ, ໂຕຂາວ; ໂຕມ; ຍ້ອມສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍ: ນາກ, ໂຄມດອກດາວແກ່ນແຕງ, ຄົນຖືທຽນ.

The end part of the red shawl, newly woven, Huaphanh, Red and White Tai ethnic, silk; natural and chemical dyes. Motif: Nak, lozenges, human spirit carrier of candles.

89. 90. **ເຊິງຜ້າຂັ້ນເຊິງແດງ**: ຕໍ່າໃໝ່, ຫົວພັນ, ໂຕແດງ, ໂຕຂາວ; ໂຕມ; ຍ້ອມສີທຳມະຊາດ; ລາຍຈົກ: ນາກ, ໂຄມດອກດາວ, ນົກ, ດອກດາວຫນາມ, ກິໂກະ, ດອກກູດ.

The end part of red shawl, newly woven, Huaphanh, Red and White Tai ethnics; natural and chemical dyes. Motif: Nak, lozenges, birds, flowers, hooks.

ເຊິງແພດຳ - ເຊິງແພຄາດຫົວ The end part of the black head scarf or black shawl.

91. 92. 93. 94. 95. **ເຊິງແພດຳຕໍ່າໃໝ່**: ຈາກຫົວພັນ, ລາວ, ໂຕແດງ; ໂຕມ, ຝ້າຍ; ຍ້ອມສີທຳມະຊາດ ແລະ ສີເຄມີ; ລາຍ: ນົກ, ນາກ, ຂໍ່, ສິງ, ມ້າ, ໂຄມຊ້ອນ, ຄົນຖືທຽນ ຜາສາດ, ສິງທ້ອງນາກ, ນາກນາມໄຂ່.

The end part of new black head scarf, Huaphanh, Lao and Black Tai ethnic; natural and chemical dyes. Motif: birds, Nak, hook, Siho or long-nosed lion, human figures, palace, pregnant Siho with Nak, pregnant Nak.

ແພພາດ - ແພຍອຍ Narrow shawl

96. **ແພພາດ, ປຽບເກາະ**: ໄຊຍະບູລີ, ລີ້: 0,15 x 1,80 ມ; ຝ້າຍ; ສີເຄມີ; ລາຍອາດພັດທະນາຈາກລາຍກ້ອນເມກ; ກາງສະຕະວັດທີ 20.

Narrow shawl in tapestry weave, Sayabury, Lue ethnic, cotton, chemical dyes, middle 20th century. Motifs: derived from lightning pattern.

97. 98. 99. **ແພຍອຍ ຫລື ແພບຽງ**: ຄຳມ່ວນ ໄທໂສ້; 0,40 x 1,80 ມ; ໂຕມ; ຍ້ອມສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍຂີດ: ດອກຕາເວັນ, ກູດ, ນາກ, ເສົາສ້ອຍ, ກີບດອກໄມ້.

Pae yoy, traditional red shawl for men and women, Khammuane province, central part of Laos, Tai So ethnic, natural and chemical dyes; middle 20th century. Motif: sun-flower, hook, Nak, flowers.

100. **ແພໂຫມຕາໂລ້**: ສຳລັບຜູ້ຊາຍ, ຫລວງພະບາງ, ລາວ; 0,35 x 1,80 ມ; ໂຕມ; ສີເຄມີ; ກາງສະຕະວັດທີ 20.

Man's shawl, ceremonial cloth for men, Luanhprabang, Lao ethnic, middle 20th century, silk, chemical dyes. Technique: plain weave.

101. **ແພຕຸ້ມຈົກສອງເຊິງ** : ຕໍ່າໃຫມ່ ຈາກແຂວງຫົວພັນ, ໂຕແດງ, ລາວ; 0,72 x 2,00 ມ; ໂຫມ, ຝ້າຍ; ຍ້ອມສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍ : ໂຮງຫຽນ, ໂຄມຊ້ອນຊໍ່ຫົວນາກ, ດອກດາວ, ນາກ, ນົກ, ງູ 2 ຫົວ, ນາກນາມໄຂ່.

Black large shawl or daily blanket for women, Huaphanh, Red Tai and Lao ethnic, cotton and silk, natural chemical dyes. Motif: candle support, concentric squares with Nak - Read, star-flowers, Nak, bird, two headed snake, pregnant Nak.

ກຸ່ມ II. ປະເພດເຄື່ອງໃຊ້ໃນເຮືອນ - Items for daily use

ຜ້າດຳ - ແພຕຸ້ມຈົກ - Black Shawl

102. **ເຊິງຜ້າຕຸ້ມ ຫລື ຜ້າກັ້ງປະຕູ** : ຕໍ່າໃຫມ່ ຈາກແຂວງຫົວພັນ, ໂຕແດງ, ລາວ; 0,47 x 1,50 ມ ແລະ 59 x 1,50 ມ; ເວລາໃຊ້ ເປັນຜ້າກັ້ງຈະເອົາຜ້າດຳ ຫລື ຂາວຮອງອີກຊັ້ນຫນຶ່ງ ແລະ ຕໍ່ແຈອອກໃຫ້ກວ້າງ; ລາຍ ຈົກ : ຄົນໃນຜາສາດ, ສິ່ງທ້ອງນາກ, ງູສອງຫົວ, ນາກຫາງຂອດ, ຄົນອີ່ສິງ, ຕົ້ນດອກໄມ້.

End part of the shawl, can be used as curtain, Huaphanh, Red Tai and Lao ethnic, cotton and silk, natural and chemical dyes. Motif: human figure, palace, Siho with Nak, pregnant two headed snake, Nak with spiraled tail, driver and Siho, tree, flowers.

103. **ຊົກຫນຶ່ງຂອງຜ້າຫົ່ມ** : ຊຳເຫນືອ, ຊຽງຂວາງ, ໂຕແດງ, ພອນ, ລາວ; 0,45 x 1,40 ມ; ໂຫມ ແລະ ຝ້າຍ; ຍ້ອມສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍສິ່ງຄ້າຍຫາງ ຕົ້ນໄມ້; ກາງສະຕະວັດທີ 20.

A half part of the blanket, Xiengkhuang, Phuan and Lao ethnic, cotton and silk, middle 20th century. Motif: geometric shapes.

104. **ຜ້າປູ, ປົກອັນ ຫລື ປູໄຫວ້ມະ** : ໄຊຍະບູລີ, ລື້; ປາຍສະຕະວັດທີ 20; ຝ້າຍ; ສີເຄມີ; ຕໍ່າແບບຢຽບເກາະ. ລາຍຕາຫນ້ອງ ດອກຜັກແວ່ນ ອາດຈະພັດທະນາຈາກເມກຊ້ອນ.

Cover cup, ceremonial cloth, Sayabury, Lue, late 20th century, cotton, chemical dyes. Technique: tapestry weave. Motif: flower of rectangular, derived from lightning figures.

105. **ຜ້າປູ, ປົກອັນ ຫລື ປູໄຫວ້ມະ** : ໄຊຍະບູລີ, ລື້; ປາຍສະຕະວັດທີ 20; ຝ້າຍ; ສີເຄມີ; ຕໍ່າແບບຢຽບເກາະ, ລາຍເສັ້ນເລຂາ ພັດທະນາຈາກລາຍເມກ.

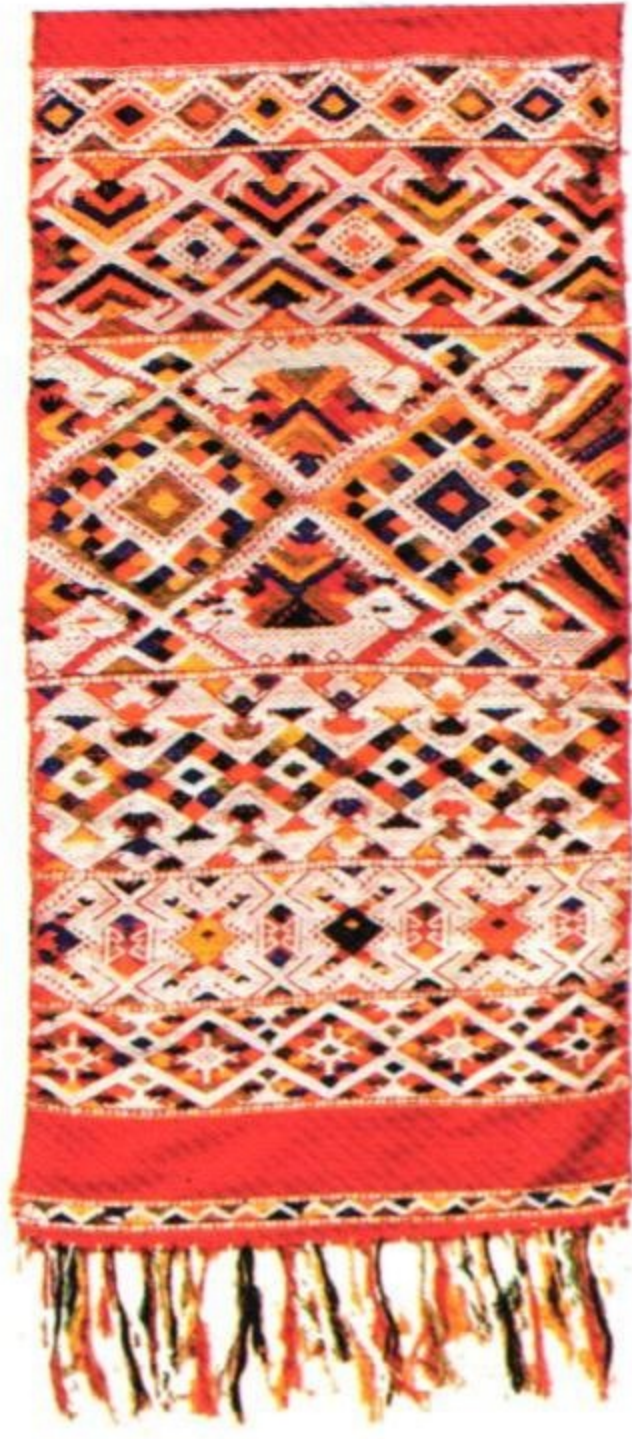
Square of Cloth to cover the basket or cup, ceremonial cloth, Sayabury, Lue late 20th century, cotton, chemical dyes. Technique : tapestry weave. Motifs: lightning and cross lines.

106. **ຜ້າຫົ່ມຮັບເຮີຍ** : ຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ, ໂຕດຳ; 0,35 x 1,20 ມ; ໂຫມ; ສີທຳມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍ ເຊິງ : ດອກດາວ, ຜັກແວ່ນ, ນາກຂົດ, ກາງສະຕະວັດທີ 20.

Blanket for son in Law, Huaphanh, Xiengkhuang, Black Tai ethnic, silk, natural and chemical dyes middle of 20th century. Motifs: star-flowers, Nak with spiraled tail, stripes.

91

90

89

92

95

93

94

96

98

99

97

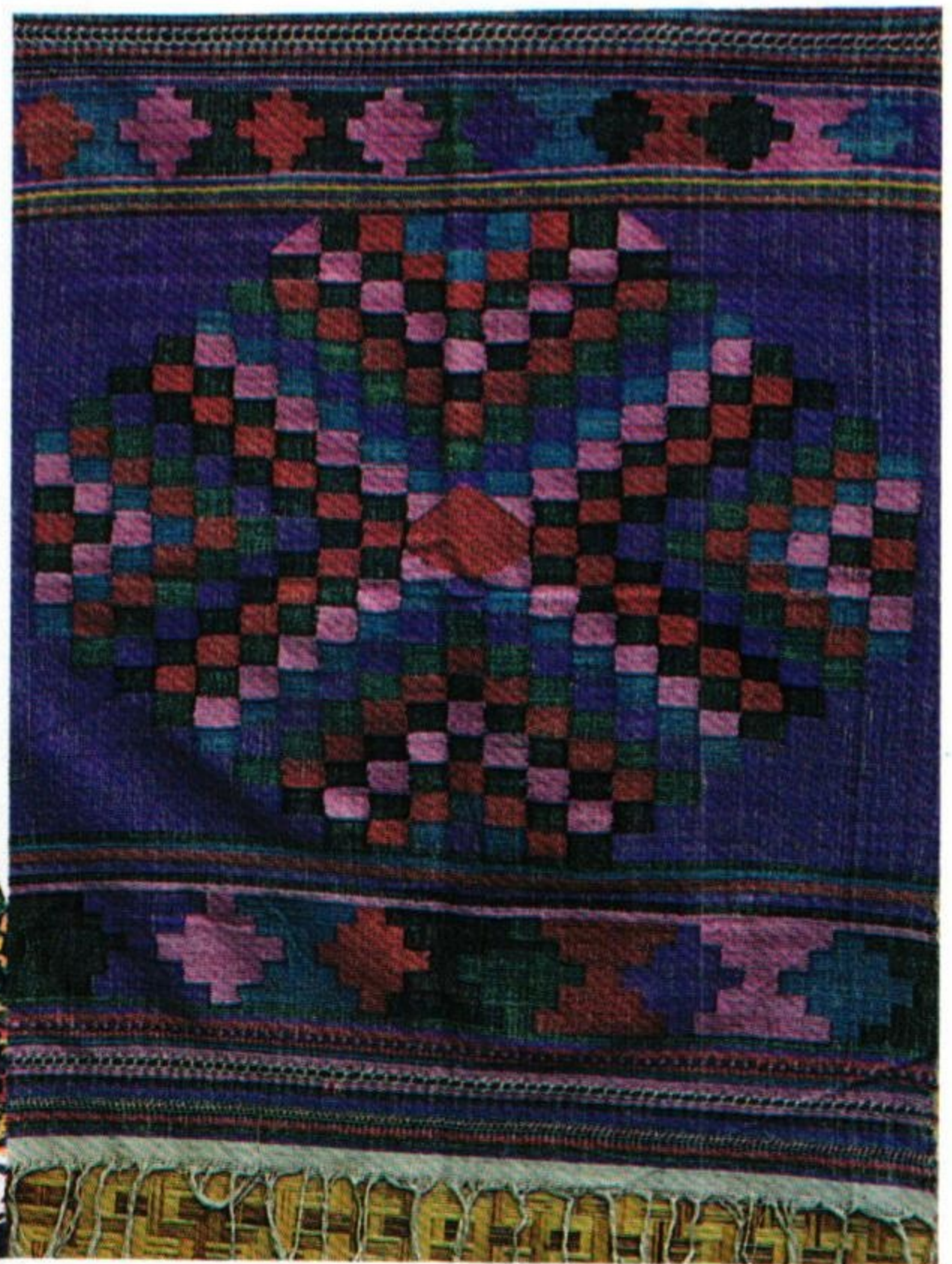
100

101

103

104

102

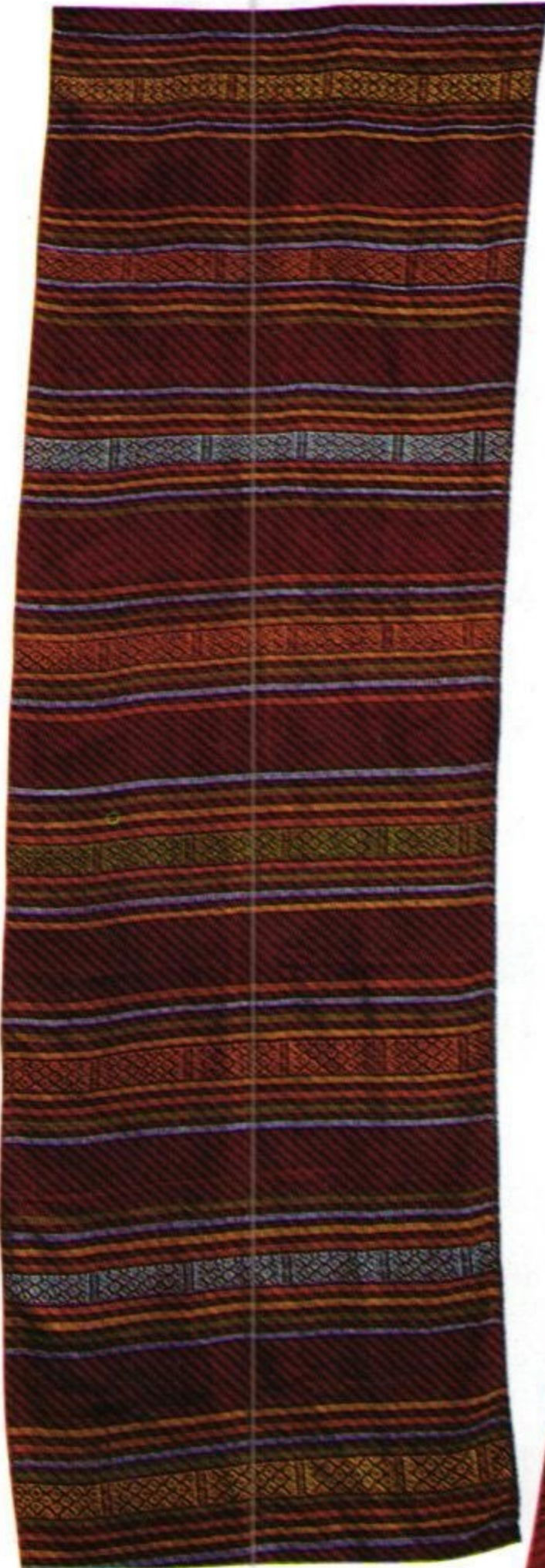
105

106

107

108

109

110

107. **ຜ້າຫົ່ມຮັບເອີຍ :** ຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ, ໂຕດໍາ; ສອງຜືນຕໍ່ກັນ; 0,70 x 1,20 ມ; ໂຫມ; ສີທໍາມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍເຊິ່ງ : ນາກຫາງຂອດ, ງູ້ນ້ອຍ, ນາກ 2 ຫົວ ໂຄມຫາງປາ, ງູ 2 ຫົວ, ສິງນ້ອຍ; ກາງສະຕະວັດ ທີ 20.

Blanket for son in law, Huaphanh, Xiengkhuang Black Tai ethnic, silk, natural and chemical dyes, middle of 20th century. Motifs: Nak with spiraled tail, small snake, two headed Nak, square of fish tails, Siho.

108. **ຜ້າຮັບເອີຍ :** ຊຽງຂວາງ, ຄໍາມ່ວນ, ພວນ, ໄຫໂສ້; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ໂຫມ; ສີທໍາມະຊາດ; ລາຍຂິດ ດອກຫວາຍ.

Blanket for son in law, Xiengkhuang, Khammuane, Phuan and Tai So ethnic, middle 20th century, silk, natural dyes. Motif in continuous supplementary weft.

109. **ຜ້າຂິດລວາດຮັບເອີຍ :** ອັດຕະປື, ລາວ; ຕົ້ນສະຕະວັດທີ 20; 0,70 x 1,30 ມ; ຂິດໂຫມເຫລືອງເສັ້ນດຽວ ເປັນລາຍຕ່າງໆ; ເຊິ່ງຂິດໂຫມເຄື່ອງແດງ; ວິທີຕໍາ: ຍ້ອມເຊິ່ງແດງຕໍາແລ້ວ ຍ້ອມດໍາຕໍາຜືນ.

Blanket for son in law, Attapeu, Lao ethnic early of 20th century, silk, natural dyes. Technique : in the first step of the process, the warp thread of the end part was dyed into red, after the end part is woven, the remaining warp is redyed with black and the weaving is continued with yellow threads.

110. **ຜ້າຫົ່ມ ຫລື ຜ້າກະໂດ :** ອັດຕະປື, ຕະຫລ່ຽງ; 0,70 x 4,00 ມ; ຝ້າຍ; ສີທໍາມະຊາດ; ມັດຫມີດໍາຫມີນິນ ຫາງເຄືອ, ຕໍາດ້ວຍກີ່ແອວ, 1992.

Family blanket or kado, Attapeu province, Taliang ethnic (Mon - Khmer ethnic group in southern of Laos). cotton, natural dyes. Technique : black ikat on the warp thread, woven by back tension loom.

111. **ຜ້າຄໍມັງ :** ຊຽງຂວາງ, ຫົວພັນ, ຫລວງພະບາງ, ໂຕດໍາ, ໂຕແດງ; 0,20 x 4,20 ມ; ໂຫມ; ຍ້ອມສີທໍາມະ ຊາດ; ລາຍດອກແຫວດ, ໂຄມດອກດາວ.

Decorative part of the black mosquito-net, Xiengkhuang, Huaphanh, Luangprabang provinces, Black and Red Tai ethnic, silk natural dyes. Motifs: lozenges, star flowers.

112. **ຜ້າຂິດແດງຕຸ້ມລູກ ຜ້າຫົ່ມ :** ໄຊຍະບູລີ, ລີ້; 0,50 x 1,30 ມ; ຕົ້ນສະຕະວັດທີ 20; ຝ້າຍ; ສີທໍາມະຊາດ ເຄມີ; ລາຍຂິດແດງ : ໂຄມເພັດຊໍ່ຫົວນາກ, ເປັດ, ດອກໄມ້, ມ້າ, ຂິດດໍາ, ຊ້າງທ້ອງກູດ, ຄົນ, ນາກຂອດຫາງ.

Red shawl or Children's blanket, Sayabury, Lue ethnic, late 20th century, cotton, natural and chemical dyes. Motif: Red square of Nak - heads, flowers, ducks, horse, sun flowers, black figures of Siho with hooks, human figure, Nak.

113. **ຜ້າຕຸ້ມລູກ :** ຊຽງຂວາງ, ຫົວພັນ, ໂຕດໍາ; 0,45 x 1,20 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ໂຫມ, ຝ້າຍ; ສີທໍາມະ ຊາດ - ເຄມີ; ລາຍຈິກດອກດາວ, ກາບນ້ອຍ, ຂິດດອກຫວາຍ.

Children's shawl, Xiengkhuang, Huaphanh, Black Tai ethnic, middle of 20th century, cotton, silk, natural and chemical dyes. Motifs: lozenges, rattan flowers.

114. **ຜ້າຂິດຕຸ້ມລູກ ຫລື ຜ້າປູ :** ໄຊຍະບູລີ, ລີ້; ຕໍາໃຫມ່; ຝ້າຍສີທໍາມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍໂຄມຫົວນາກ, ເອື້ອຂໍ້ນ້ອຍ, ນາກສອງຫົວ.

Children's shawl or sheetbed, Xayabury, Lue ethnic. Cotton, natural and chemical dyes. Technique: continuous supplementary weft.

115. ຜ້າຂີດ ລາຍຍໍ ທ້ອງຖິ້ນ : ຊຽງຂວາງ, ຫົວພັນ, ຫລວງພະບາງ; ຊົນຊາດ ໄຕແດງ, ພວນ, ລາວ
ລັກສະນະລວມ : ຜ້າເຊິ່ງແດງ ຈົກໂຫມສີ, ລາຍນາກ, ສີໂຫ, ເສັ້ນເລຂາ, ດອກ. ຜືນຜ້າເຄືອຂາວຕໍ່າຂີດ ຫມ້ນິນ
ຕໍ່າຂ້າງ 2 ຜືນ ລາຍດຽວກັນ.

ຂະໜາດ : 0,80 x 1,65 ມ. ທໍາຂີດເຄືອຂາວຕໍ່າດໍາຫມ້ນິນ, ຕໍ່ມາຍ້ອມແດງ ເພື່ອຕໍ່າເຊິ່ງ.

Black blanket for children or Pha kid Lay Yoo

Origin : Xiengkhuang Luangprabang, Huaphanh

Ethnic group : Phuan, Black and Red Tai

Characteristics : Red end part : woven in discontinuous supplementary weft;
Main body : blue indigo, woven in continuous supplementary weft.

The warp thread was white at the beginning, then dyeds into red for the end part. Two pieces of the same loom were joined to make the large blanket. The major motifs are geometrical figures, Nak and Siho.

“ The Art of Silk collection “ has collected approximately 30 pieces ranging in age from over 50 years to newly woven pieces.

116. ຜ້າກ້ັງແດງ : ຕໍ່ກາງ ຮອງຜ້າຝ້າຍດໍາຈາງ ເພາະຄວາມເກົ່າ, ຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ, ຫລວງນ້ຳທາ, ໄຕດໍາ;
0,80 x 1,40 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ໂຫມ ແລະ ຝ້າຍ; ຍ້ອມສີທໍາມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍ : ກ່າມແຊກ,
ຈົກນົກ, ເອື້ອແກ່ນແຕງ, ໂຄມ, ສິງກ່າມ ງູສອງຫົວ.

Red door curtain, Huaphanh, Xiengkhuang, Luangnamtha; black Tai ethnic;
middle 20th century. Cotton and silk; natural and chemical dyes. Motif: stripe,
bird, zigzag lines, lozenges, siho or long nosed lion.

117. ຜ້າກ້ັງດໍາປະຕູ : ຜືນດຽວ; ຮອງຜ້າຝ້າຍດໍາຫມ້ນິນ, ຫົວພັນ, ໄຕແດງ; 0,58 x 1,52 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ
20; ໂຫມ ແລະ ຝ້າຍ; ຍ້ອມສີທໍາມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍ : ສິງທ້ອງກູດ, ໂຄມຫາງປາ ລາຍນົກ, ນາກ,
ດອກໄມ້.

Black door curtain, Huaphanh, Red Tai ethnic; middle 20th century; cotton
and silk; natural and chemical dyes. Motif: long-nosed lion with hooks, diamond
of fish tails, birds, Nak, flowers.

118. ຜ້າກ້ັງ, ຮອງຜ້າຝ້າຍຂາວ : ຫົວພັນເຂດຊາຍແດນຫວຽດນາມ; ໄຕເຈ້, ໄຕນ້ອຍ; 0,70 x 1,20 ມ;
ກາງສະຕະວັດທີ 20; ໂຫມ ແລະ ຝ້າຍ; ສີທໍາມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍ : ກ່າງພ້າວ, ດອກດາວ ຫລື ດອກຕາເວັນ
ແກ່ນສີ່ຫລ່ຽມຊ້ອນ; ນົກຄາບຫາງ.

Red door curtain, Huaphanh (Lao-Vietnam border) Tai Che - Tai Moy ethnics;
middle 20th century natural and chemical dyes. Motif: coconut branch, sunflo-
wers or eight wing star, birds.

119. ຜ້າກ້ັງແດງ : ຕໍ່າໃຫມ່, ຫົວພັນ, ໄຕດໍາ; 0,40 x 1,20 ມ; ໂຫມ; ຍ້ອມສີທໍາມະຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍ :
ສິງຫາມຜາສາດ, ໂຄມກູດຫາງປາ.

Red door curtain, Huaphanh, black Tai ethnic, late of 20th century; chemical
dyes. Motif: long - nosed lion carrier of palace, square of fish tails.

111

112

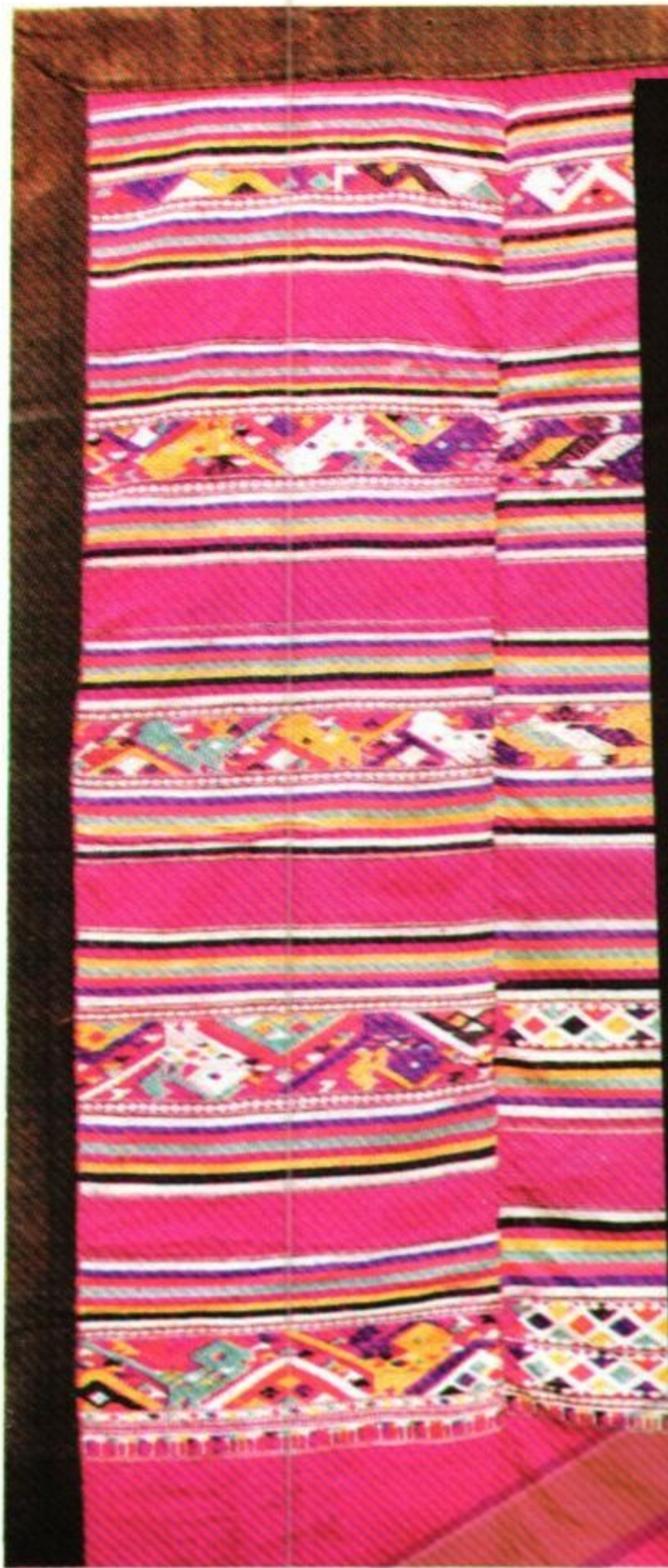
113

114

115

116

117

118

119

120

121

120. **ຜ້າຕຸ້ມລູກ** : ຫົວພັນ, ໂຕແດງ; 0,58 x 1,51 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ຝ້າຍ ແລະ ໂຫມ; ຍ້ອມສີທຳມະ ຊາດ ແລະ ເຄມີ; ລາຍ : ສິງທ້ອງກູດ, ສິງທ້ອງຄົນ, ນົກແອວກິ້ວ, ນົກຫາງ, ຄົນ, ດອກໄມ້, ສິງນ້ອຍ, ນາກມານໄຂ, ໂຄມຫາງປາ.

Children shawl, Huaphanh, Red Tai ethnic; middle 20th century; cotton and silk, natural and chemical dyes. Motif: Pregnant Siho, small Siho, birds, human figure, flowers, pregnant Nak, square of fish - tails ...

121. **ຜ້າຈ້ອງລູກ - ຜ້າໂຊນລູກ** : ຊຽງຂວາງ, ພວນ

Baby carrying cloth, Xiengkhuang, Phuan ethnic; cotton.

ຖົງພາຍ - ຖົງຍອຍແດງ - Bag, purses.

Textiles bags have been used by Lao people for many centuries. For one, it is only article carried by a monk, into which he might put medicine and betel-nut. At the present time, Lao people, young and old, still used textile bags for many different purposes.

122. 123. 124. **ຖົງພາຍແດງ, ຄູ່ກັບແມຍອຍ** : ຊຽງຂວາງ, ພວນ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ຝ້າຍ ແລະ ໂຫມ; ລາຍຂີດ ສ້ອຍສາ, ຂີດດຳຂໍ, ດອກແກ່ນດາວ; ໃຊ້ໃສ່ຂອງປະຈຳໂຕ, ເງິນ, ຫມາກ, ຢາ ...

Red purse, Xiengkhuang, Phuan ethnic, middle 20th century. Cotton and silk. Technique : Continuous supplementary weft.

125. **ຖົງພາຍຈົກ** : ຫລວງພະບາງ, ລື້; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ຝ້າຍຈົກດອກໂຫມ; ລາຍດອກກາບ, ດອກດາວ, ເອື້ອກູດ.

Red purse, Luang Prabang, Lue, middle 20th century, discontinuous supplementary weft.

126. ຫມອນຫມູນ - ອາສະນະ - Pillows, cushions.

ຫມອນຫມູນຫມ້າຈົກໂຫມ : ຊຽງຂວາງ, ຫົວພັນ, ພວນ, ໂຕແດງ, ລາວ. ອາສະນະ ຫລື ຫມອນນຶ່ງ ສຳລັບຮັບແຂກ, ພວນ, ໂຕແດງ, ລາວ; ເປັນເຄື່ອງໃຊ້ປະຈຳຄອບຄົວ, ໂດຍທົ່ວໄປທຸກໆເຮືອນ ມີໄວ້ຕ້ອນຮັບ.

ກຸ່ມ III ປະເພດຜ້າເອ້ປະດັບປະດາໃນພິທີຕ່າງໆ

127. **ຜ້າຫ້ອຍ ຫລື ຜ້າປູຍ່າງ ຕ້ອນຮັບແຂກ ຫລື ຫ້ອຍເອ້ເຫນືອ ໂລງ ເວລາຄົນຕາຍ** : ຫົວພັນ, ໂຕແດງ, 0,45 x 8 ມ; ໂຫມ ຍ້ອມສີທຳມະຊາດ ລາຍ : ຄົນ, ດອກກູດ, ສິງ, ໂຄມຊ້ອນ, ນົກ.

Long cloth for hanging over the coffin during the funeral ceremony, Huaphanh, Red Tai ethnic, silk, natural dyes. Motifs: human spirit, hook flowers, siho or long - nosed lion, square of flowers, birds.

128. **ຜ້າຫ້ອຍເອ້ ຫລື ຜ້າປູຍ່າງຕ້ອນຮັບແຂກໃນເວລາພິບຸນ** : ຫົວພັນ, ໂຕນ້ອຍ (ຊາຍແດນ ລາວ-ຫວຽດນາມ) ; 0,40 x 5 ມ; ໂຫມ; ສີເຄມີ; ລາຍຕາຫມ້ອງ ແລະ ສີຫລ່ຽມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20.

Long cloth for hanging over the coffin, Huaphanh, Red Tai ethnic (Lao - Vietnam border), silk and cotton. Motifs: lozenges, geometrical shapes middle 20th century. Technique : discontinuous supplementary weft.

129. **ຜ້າປົກໂລງ** : ຫລວງພະບາງ, ລາວ, ຂະນູ, 0,75 x 2,00 ມ; ກາງສະຕະວັດທີ 20; ໄຫມ; ຍ້ອມສີທຳມະຊາດ ແລະ ເສມີ; ລາຍຫມີ : ຫມາກຈັບ, ດອກຕາເວັນ, ໂຄມເຈັດ.

Cover-coffin cloth, Luangprabang, Kamu ethnic; (Mon-Khmer ethnic group) middle 20th century; silk, natural and chemical dyes. Motifs of Ikat pattern : flowers, Mhaak cab, lozenges.

130. **ຜ້າຫ້ອຍເອ້ໂລງ ຫລື ຜ້າປູຍ່າງ** : ຫົວພັນ, ໄຕແດງ, ໄຕນ້ອຍ (ຊາຍແດນ ລາວ-ຫວຽດນາມ); 0,4 x 4,20 ມ; ໄຫມ; ຍ້ອມສີທຳມະຊາດ ແລະ ສີເສມີ; ລາຍ : ກ່າງພ້າວ, ໂຄມດອກກາຍ, ນົກ, ສິງຫ້ອງ, ສິງນ້ອຍ, ຄົນຂີ່ສິງ, ນົກຂີ່ສິງ, ດອກດາວ; ກາງສະຕະວັດທີ 20.

Long cloth to hang over the coffin, Huaphanh, Red Tai and Moy ethnics (Lao - Vietnam border) silk, natural and chemical dyes. Motifs : coconut - branch, square of flowers, bird, pregnant siho, small siho, human figure, star - flowers, middle 20th century.

131. **ຜ້າຫ້ອຍເອ້ ຫລື ປູຍ່າງ** : ຊຽງຂວາງ, ຫົວພັນ, ໄຕດຳ; 0,40 x 4,00 ມ; ໄຫມ; ຍ້ອມສີທຳມະຊາດ ແລະ ເສມີ; ປາຍສະຕະວັດທີ 20; ລາຍຈົກ : ດອກກາຍ, ສ້ອຍ, ຂີດດອກແຫວດ, ດອກໄມ້, ສິງລາຍ, ນາກສອງຫົວ, ຄົນຂີ່ສິງ, ຄົນຂີ່ຊ້າງ, ງູສອງຫົວ.

Long cloth to hang over the coffin, Xiengkhuang, Huaphanh, Black Tai ethnic. Silk natural and chemical dyes, late 20th century. Motifs: flowers, two headed - Nak, human figures, Siho.

122

123

124

125

126

127

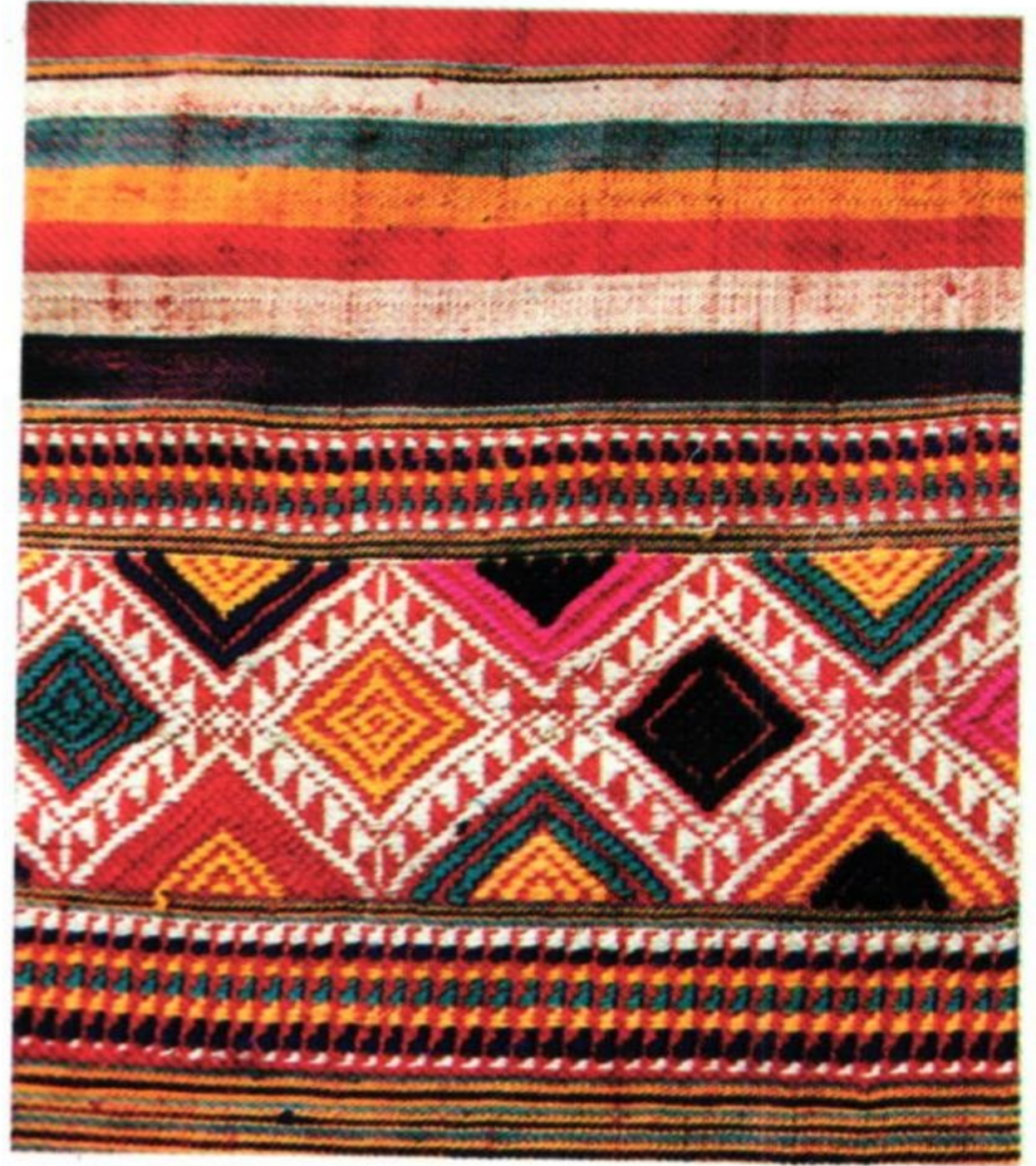
128

129

130

131

ອະທິບາຍ ຫມາຍເຫດ ແລະ ບັນຊີ ເອກະສານຄົ້ນຄວ້າ

Bibliography

- (1) ສິລາ ວິຣະວົງສ໌; ປະຫວັດສາດລາວ, ມະຫາວິທະຍາໄລ ຊຽງໄຫມ່, ໄທ, 1992
 - (2), (6) ບັນເທລັມດຽວກັນ
 - (3) ບຸນເຮັງ ບົວສີແສງປະເສີດ, ປະຫວັດສາດສິລະປະ ແລະ ສະຖາປັດຕະຍະກຳສິນລາວ ເຫລັ້ມ 1 ກະຊວງຖະແຫລງຂ່າວ ແລະ ວັດທະນະທຳ, ສ.ປ.ປ.ລາວ, 1991.
 - (4) ສູນສະຖິຕິແຫ່ງລັດ, ຂໍ້ມູນ ເສດຖະກິດສັງຄົມ, ວຽງຈັນ ສ.ປ.ປ.ລາວ, 1992.
 - (5) ສິລາ ວິຣະວົງສ໌, ວັນນະຄະດີເພື່ອການສຶກສາ, ກົມວັນນະຄະດີ, ວຽງຈັນ 1960.
-
1. Traditions and Rites in Thao Hung epic, D. Bounyavong and O. Kham Insou Vannasin, Ministry of Information and Culture, Vientiane Laos, 1991.
 2. Art and Culture, special issue, T. Nadchamnong, Bangkok Thailand, 1990.
 3. Laos: Strategies d'un Etat tampon, Ch. Taillard, France, 1989.
 4. Costume and Culture, P.Cheesman Naen Na, Chiang Mai, 1990
 5. Tourist of ethnic groups in Laos; K.Kommadam, K.Thipmounty, K. Youndalat Committee for Social Sciences, Vientiane Laos, 1992.
 6. Thao Hung epic, S. Viravong, National Institute of Art and Literature, Ministry of Culture, Vientiane Laos, 1988.
 7. The Indonesian weaving; S. Karawati, A.P.C. for Unesco, N° 46, 1992.
 8. The Kenyah Dayak Borneo, H. Whitter and R. Whitter, "Expedition, Vol. 30, N°. 1, 1988.
 9. Tai Textiles Pattenrs: A Heritage expressing the individuality of Tai 'tribes National Cultural Center, Bangkok, Thailand, 1993.
 10. History of South East Asia, 4th edition, D.G.E. Hall, University of London 1986.
 11. Le Laos: Dieux, Bonzes et Montagnes, J. Renaud, Librairie de la revue Francaise, 1930.
 12. " Lao women in Forestry", C. Ireson, Report Survey, SIDA, Ministry of Forestry & Agriculture, NISS, Vientiane, 1990.
 13. Vannasin magazine, folktale contest, Lao saying, 1987, 1992.
 14. Personal interviews (D. Bounyavong) with :
 - Nang Boalom Saydarat, senior weaver, lao ethnic group, Natural dyeing process, Ban Khounta, Vientiane Municipality, 1990.
 - Nang Phaeng Nanthavondouangsy, senior weaver, Tai Deng ethnic group Courting saying, natural dyeing process, local

terms of pattern and motifs Ban Nong Boathong Tai, Vientiane' Municipality, Laos, 1991.

- Mr. Vieng Keo, archaeologist, Ministry of Information and Culture, decorative pattern in the low part of the bronze drum, HEGER I, Vientiane Laos, 1991.
- 20 weavers in four provinces: Xamtay, Hua Phan province; Nambak, Luang Prabang province; Muang Kham, Xieng Khuang Province; Luang Namtha province, local terminology of motifs and patterns, specific function of traditional textiles, Laos, 1992, 1993, 1994

ຮູບປະກອບ ໂດຍ:

ຕ່ອມຄໍາ ອິນທະວົງ
ຈະເລີນໄຊ ພົມມະວົງສາ
ໂສພາ ອິນທະວົງສາ
ສຸພາພອນ ລັດຕະນະລາສີ
ສົມເພັດ ບຸນນະພິນ
ພູວົງ ເພັດໄພວັນ
ຄໍາແສງດາວ ປະຖໍາມະວົງ
ເຕັນ ເບັງກຽງ

Photos by :

Tom Kham INTHAVONG
Chaleunxay PHOMMAVONGSA
Sopha INTHAVONGSA
Suphaphone LATTANALASY
Somphet BOONNAPHON
Phuvong PHETPHAYVANH
Khamsengdao PATAMMAVONG
Tan Beng Kiang

ຮູບເກົ່າ ຖ່າຍສໍາເນົາຈາກປຶ້ມ :

Old Photos from :

Le Laos : Dieux, Bonzes et Montagnes, J. Renaud, Librairie de la revue Francaise 1930

Production and printing funded by SIDA. All proceeds from the sale of this book will go to develop the "Art of Silk" Gallery under the Central Lao Women's Union.

